

36

Художнику, ad **F**ontes, на коня!
Добривечір, ma**E**stro, кінь спіткнувся.
Відлунилось an**D**ante, пензель гнувся,
аки комиш in v**I**no – о, рідня!
Озавався Niki**f**o**R** з Криниць до дня,
очима щасно Ni**K**ifor всміхнувся, –
O tempora, o m**O**res! – поперхнувся:
май-стрів meme**N**to mori підгання.
Когось in vitr**O** носить по світах
оте щиреньке «**V**ale!» задля благ,
кордони ламле **A** priori вічні.
Не зна тя goog**L**e? Не видасть? Дідько з ним,
з таким, a la **U**kraine, безпам'ятним:
зате й post fa**C**tum доцент не скалічить.

37

Путь від Саргаса – шлях через Гольф**Ф**стрім
малий вугор – невже? – здолав на т**E** лиш,
щоб хтось ним кендюх свій будив не**D**ремніш
за землячків-сплюхів, щади ж їх гр**I**м!
Інстинкти все? А що ж інстинктів к**P**ім?
Щось мало б бути! А що? А лад: спо**K**ревні ж
усі на цій землі, де, знати б: що **O**кремаш,
то не змудріш – хижіш усяк пан ано**N**ім.
З'їдається ім'я. Вернути як до йо**G**о?
Заїв, запив, ікнув: що в тому є но**V**ого?
Останнім в ланцюжку пишаєшся? Дарм**A**!
Дух тіло рве? Куди? Рефлекси у реф**L**ексій?
Ще є Антигольфстрім, екстрівів пол**Ю**с лепських;
наука, врешті, теж є: в стінах На**У**к**М**А.

38

Хто слави раб, той втричі раб кон**Ф**узів.
Хто не пізнав конфузів, той не гр**E**ць,
не жнець, не швець, не на губу гу**D**ець,
не друг-товариш для завзятих друз**I**в.
Тож славу йми – хоч на вечірнім п**P**узі, –
і в рабство паню гни, подавши їй **K**орець,
і – навпростець, все-все їй навпр**O**стець

Михайло Стрельбицький

Під небом Коновалюка. Книга 3

Михайло Стрельбицький
Під небом Коновалюка

поezії

3

книга

Михайло Стрельбицький

Під небом
КОНОВАЛЮКА

Поезії

Книга 3

Вінниця
ВНТУ
2010

УДК 82-1
ББК 84.4 УКР 6
С84

*Автор висловлює вдячність
«Меморіальному музеєві Ф. З. Коновалока»
Вінницького національного технічного університету,
Вінницькому обласному художньому музеєві,
Хмельницькому обласному художньому музеєві,
Мурованокуриловецькій «Меморіально-експозиційній
кімнаті художника-земляка Ф. З. Коновалока»
за консультативну допомогу і репродукції,
надані для публікації.*

Стрельбицький, Михайло
С84 **Під небом Коновалока.** Поезії. Книга 3. — Вінниця :
ВНТУ, 2010. — 332 с.

ISBN 978-966-641-358-4

Психологічна основа віршів – емпатія. Культурологічна – наближення поезії до практики таких міжвидових мистецьких інтерпретацій, як інсценування, екранізація, програмна музика на літературний сюжет тощо. Те, що феноменально невичерпний у своїх настроях і нюансах лірик пензля Ф. З. Коновалока (1890 – 1984) не належить до числа знаменитих чи «розкручених», є для поета-інтерпретатора знаком невичерпності духовно-мистецького потенціалу української культури.

УДК 82-1
ББК 84.4 УКР 6

ISBN 978-966-641-358-4

© М. Стрельбицький, 2010

ЧОТИРИ ПОРИ КОНОВАЛЮКА

I

Весна – веснозора,
зима – зимоока,
а літо – летюче,
а осінь – масна;
день дня доганяє,
нівроку, щороку;
догнати не вміє,
але здоганя.
Щораз – навмання.
Зимі зимоокій
прислужиться й церква:
драбинка проступить
в снігу на даху;
весні веснозорій
льодяник-плацебо
зима подарує,
вмочивши в юху...
З зимово-весняного –
в літньо-осіннє,
з осінньо-зимового –
в веснянолет
примружене око
мандрує, промінне,
крізь космос нюансів,
крізь товщу прикмет...
... Стрімкі куполи,

і драбинка – легка
в зимі зимоокій
Коновалюка.

II

Морози – ряст – жита – сади –
чотири пори року.
Світ нескінченно молодий
щодосвітку, щокроку.
Щоподиху, щопівштриха,
щобруньки, щопелюстки.
Душа – до серця б не глуха,
до вимислу галузки.
Старіння світу? Не творці
причиною старінню,
не вилазки на манівці,
не виклик майстра вмінню.
В світах людський зникає світ?
Але якщо доглибний,
невже без шансу на одвіт
(за прижмур непохибний)?
Четвірко пір... Хода стрімка
у пір. Яка ж є краща
під пензлем Коновалюка:
зима? весна пропаща?..
А всі разом! Найперше ж та,
яка то перед вами.
Є й п'ята. П'ята – золота:
мандрівка між літами.

ДЕНЬ ДО ДНЯ

Цикл 1

Ф. Конобальок

«ПОХМУРИЙ ДЕНЬ. 1918»

*Куці – скульптурні: як застигли вибухи,
розмелена земля, сліди коліс, –
життя і смерті виспраглий заміс,
шляхів уривки, звивин теплі вивихи.*

*Шинельний колір в'ївся в колорит.
Терпка їдючість кольору шинельного –
передчуттям біди, вогню шрапнельного,
курганів братських, намогильних плит.*

*Похмурий день понурої епохи,
осколками засіли «ахи», «охи»,
не день – знамення похмурніших днів,
ескіз майбутніх горя декорацій
між героїчних зрад і профанацій,
німотних трудноліт і вбивстводнів...*

*Вціліти! Уціліти хоч душею,
якщо не серцем, зраненим шрапнеллю.
Вцілівши, до цілющої дійти
тії у полі... чи кринички?.. вирви?..
З долоні тивши, просто в люди вийти.
З долоні ж то і фарби розвести.*

«ЕНЕЙ І ДІДОНА. 1924»

Еней з Дідоною возились,
шукав їх дідько – не знайшов:
возились так, що іншим снились
і уплітались до розмов.
Те з тим, а те із тим возилось
та й так, аж так, що очутилось
те в тому, але й те у тім.
Вселенська піч загоготіла,
приймак ледь не позбувся тіла, –
об тім бурлеск,
етюд об тім.

«ХАТА ДЯКА В СЕЛІ КИРИЛІВЦІ. 1932»

Чорна та темна вдяглася у зелень,
вціліла та й хвалить сніпки:
«Такі околоті в довколишніх землях,
повірте, бували таки!
Такі околоті!.. А що скиртопра-а-ви!..
Таких пошивальників – де
знайти у двадцятім, шукавши до справи?
І хто в тридцять другім знайде?..»
Хто й стане шукати,
якщо не на часі?
Є дерево, є бур'яни:
прихильні до хати вони
в своїй масі,
приквітлі до неї вони.

«БУДІВНИЦТВО НАБЕРЕЖНОЇ ДНІПРА. 1937»

Метал і дерево. Хрестами
у далині десятки щогл.
Безлюддя. Вечір, як тестамент.
Ніхто нікому ні про що.
То гірка щебеню чи берег
недорозрунталий? Хто зна?
А хоч би й знав. Епоха берій.
Тривожна синь-голубизна.
Про «Будівництво» кон'юнктура?
Про «Тему праці» творчий звіт?
Завмерлий ритм. Снага понура.
Тісний матеріальний світ.
Такий тісний, що потісняє,
і притісняє, душить, мене:
і це довколишнє, земне,
і те, котре все ще... буває?

«КИЇВ. АНДРІЇВСЬКА ЦЕРКВА. 1940»

Андріївська церква у профіль в тумані
(тумани і води пливуть)
шоломи свої піднімає прадавні,
і вдатні шоломи суть.

Геройські шоломи, а мовби і тануть
в горнилі тривожнім небес:
чи віри замало, чи дують шайтани,
чи вірі забракло чудес?

А з погляду неба ці бані-шоломи –
у профіль пелюстя дрібне –

Господнього тексту
під титлами коми, –
читання трудне.

Читаючи звідси написане звідтам,
уникнути огріхів – зась.
Андріївська церква, фантомно привітна,
землі й небесам удалась.

А рік сороковий двадцятого віку,
безбожний безбожного рік.
Моральні каліки моральним калікам
осанну співають – «навік».

Воздасться. Звідтіль і звідсіль, бо воздасться.
Бо вже воздається. Усім.
Андріївська церква – не штука, не цяця,
а предків духовний екстрім.

«ЗИМА. ЗООПАРК. 1940»

Зима. Зоорік. Сороковий.
«Грибочки», котрі від дощу,
під снігом біленькі зразково.
Сніг наче допіру ущух.

Тут – гойдалки. Молодь їх любить,
як люблю Вітчизну свою.
Мороз ту любов не остудить
ні в цьому, ні в дальнім краю.

Не дуже спортивні статури.
Ялини ж – в Сибіру такі.

Звіринець тут – заклад культури
і цих, і майбутніх років.

Все ж руки не дуже то й кволі –
розгойдують маятник долі.

Цур! Здалеку гойдалок снасті
нагадують шибениць стрій:
уяви одвічні напасті
у любій Вітчизні такій.

«ВУЛ. САКСАГАНСЬКОГО. 1941»

Вулиця Саксаганського нікого не зустрічає,
Вулиця Саксаганського певна собі себе.
Вулиця Саксаганського літне тепло втрачає,
і вже їй іржаве тепліше,
ніж вичахле голубе.
Іржа поїдає зелень,
а зелень їй не дається;
зчепились дві барвосили,
щоб разом волати зими.
Бо ж і зима не вічна:
зеленню й захлинеться,
а корінь іржею підживиться,
дідько нас не візьми!

**«ОСІНЬ. ДВІР МИХАЙЛІВСЬКОГО
МОНАСТИРЯ. 1942»**

На цій землі, де проростала й паля,
а з палі – гострі палі в час пізнань,
якась така... осіння чаша Грааля,
о Боженьку, космічна чаша Грааля:
покрізь багрець рожева білизна...

Двір – чаші днище, креші – в небесах,
небес бузковий колір променистий.
Земля!.. Фашист «звільняє» від фашиста,
фашизм фашист фашисту приписав.

Ще буде, буде! Але ж є і є:
невичахлість енергій монастирських,
зворушень, розворушень товариських,
коли своє знесмертнює своє.

А монастир справіку не до шмиги
фашистам жодним, перебутнім, був.
Ліс поступився гречно. Двору вигин,
пак, Чаші денце, монастир набув.

«ПОЧАТОК ВЕСНИ. 1943»

Палітру поранено,
вмирають відтінки.
Відкритим кольором,
як текстом відкритим,
початок весни
атакує стрімко

фарби, картон
і серцевий ритм.

Геройський початок весни,
ох, кривавий!
Сукровиця світу
загусла повсюдно.
Та віриться пензлеві
в завтрашні трави,
в серцець суголосся
тривке, неостудне.

Хоч віра – облуді
мішень найвірніша,
відчуження вміє
назватись братерством,
надію розтлити
вождям найпростіше,
наївному пензлеві
нюні утерши, –

не журиться пензель:
надіючись – вірить,
як той неофіт,
що зігрів катакомби.
Йому ж і воздасться –
звичайно, по вірі –
як мода мине прославлять
гекатомби.

«ХАТКА. 1944»

Хатка-хижка –
хатка мирна:
крізь епохи – хай їм грець! –
піл, ікони, піч ковирна,
комірчина і хлівець, –
все під дахом під одним,
крізь епох вогонь і дим.

Хатка тож – ковчег і скит,
зовні... ніби риба-кит:
голова і тулуб – вгору,
хвіст – глибинам фаворит.

А якщо без аналогій,
без моряцьких порівнянь,
хатки обриси убогі,
хатка – символ бідунів.
Знак бідняцьких будунів.

Під хлівцем підвалин брак
так позначився фатально,
що хлівець у землю так,
як у води хвіст фінвала,
поринає, поринає...
Але виринає хатка:
з найдавнішених одна,
з допотопного десятка.

**«СКОВОРОДА НА ПАСІЦІ
ГРАЄ НА СОПІЛЦІ. 1944»**

Як джміль, великий,
як бджола, меткий,
Сковорода (що стать його бджолина),
знай, у сопілку дме
про мед сякий-такий,
солодкий та гіркий,
у днях важкий-легкий,
легкий – здебільше,
як і одежина.

Мед творчості! Покликання перга!
Мелодії проникливий прополіс!
Й так резонує обрїю дуга,
що не приглушить
і весільний поїзд.

В майбутньому весільний. Зараз є
русалки польові
круг пасіки, видющі,
такі видющі, кожна про своє,
такі всебачні, що аж завидющі.

Тут три світи, три космоси сю мить:
довкільний, задушевний, віртуальний
(світ символів сиріч), який болить,
уяві і прояві повивальний.

Сопілка п'є з легень, співає з уст,
як хоботок бджолиний з квітки світу,
сопілка винектарює той густ,
якого причастяться діти-квіти.

Чиї ті діти? Сам не народив,
то й, причастившись, чи оцінять стерпність?
Є пасіка чужа. Є праць чужих плоди.
Є з-під бриля примружена вертепність.

Бо світ – театр: довколишній і той,
якого попід рам'ям поїш кров'ю
і мислю годуюш, і ніхто
твоею не щасливий буде роллю.

«РУЇНИ КИЄВА. ХРЕЩАТИК. 1944»

І все-таки Хрещатик – лоно,
не запаскудити його:
руїна – й та лежить, як гроно,
як плід незбираний його...

Ще ранній ранок, ще безлюддя,
ще тільки сонячна перга
руїн мільйонне многопуддя
величить і оберіга.

Драconi билися. Civilis
все ж і на взгір'ях уцілів.
Дерев зелена уцілілість
Овідієвих варта слів.

І варта Коновалюкових
останніх фарб, щедротних барв
стін уцілілих непокора,
розбитість в прах князівських брам.

Князівських брам нетлінним прахом
руїни вітер припилив.

А Київ – Фенікс, Київ – птахом
із-під руїн, із-під золи.

«РАННЯ ВЕСНА. 1945»

Рання весна, косогорами втішена,
між косогорами тлумить сніги.
Ранній весні синь на вохрі замішана,
ранній-ранній весні кожен промінь
такий дорогий,
що аж рідний.

Зовні променю сніг рідніший неначеб,
та снігам променева хвороба
з таких родичань.
бо ж на заячий скік,
на гарчання собаче
дня побільшало в світі
всепланетних гарчань.

Дуже рання весна переможного року,
(переможці десь тут, під снігами лежать?),
що несе вона тим, хто з мороки в мороку
виринав-потопав,
як людська сіножать?

Щось би хай принесла, донесла, не вронила:
хоч би змогу прозрінь,
хоч би ясність оцю зберегла
і тоді, коли твань
знов просочить «червоні вітрила»,
коли голод новий
люд вертатиме в ролю тягла.

«ДНІПРО БІЛЯ МОГИЛИ Т. ШЕВЧЕНКА. 1945»

Присмирнілий Дніпро, урочистий,
повз могилу картинно пливе.
Білим-білі хатки проречисто
шлють вітання своє гуртове
через Дніпр. Білим-білі – Чернечій
досилають своє: «Будем жить!»,
ще біліші над вечір, крізь вечір,
де пленер малиново дрижить.

**«КВІТУЧИЙ САД
НА МОГИЛІ ШЕВЧЕНКА. 1945»**

Широкая ж ця могила
і широкий сад,
і весни цієї сила, –
всяк сучок їй рад.
А побілені дерева
раді поготів;
хмарка цвіту, хмарка мрева –
зустріччю світів.
Між дерев лежать алейки
жовтого піску.
Сповідальні посиденьки
тут не нашвидку.
І прогулянки невтома
тут як відкриття,
і людина – ніби кома
в реченні Буття.
Ніже коми, ніже титли
не минав Поет,
і по смерті сад ростити –
має з-поміж мет.
Ой широкая могила,

а ще ширший сад,
і весни цієї сила –
як цвітінь парад.

«ЛІСНИЦТВО БІЛИЧІ. 1945»

Війна чорнила, шматувала,
дірявила та обдирала.
Сніжок загоїти прийшов,
і гоїть, гоїть, білить, білить,
на чорне і чорненьке ділить –
там латку покладе, там – шов.

Тим більш – у Біличах. Біленькі
бували Біличі колись.
На білім білиці спритненькі
собі спритнішали, велись...

До льоху вхід – як амбразура.
Та є підозра, що в льоху
є не одна припасів хура
й біленька (що не для страху),
ну та біленька, що – сивуха,
до неї – квасенина та,
що від хвороби живота,
що не відтягне й чорт за вуха.

«ПУШКІНСЬКИЙ ПАРК ВОСЕНИ. 1945»

Назва, може, й кон'юнктурна,
але назві придобрились:
сонм беріз, блакить лазурна,
двох будівель білокрильність.

Осінь теж з країв північних
дме октобера уперто,
хоч тут жовтень предковічний
все своє являє ретро.

Жовтень дійсно, многоустич,
піджовтив завбачно віти
і октоберу назустріч
шле місцевії привіти.

От і буде все, як буде:
не запізниться й новембер,
і декабрієві грудень
вчасно спинить парки-дебрі.

«ЦВІТУТЬ ВИШНІ. 1946»

Квітуче тріо;
але дві буяють,
одна, що посередині, – банує,
допоки дві, буяючи, панують,
достатньо сонця, соків, бджілок мають.

Притінено середню, то й цвітіння
її якесь безрадісне, непевне:
якесь таке цвітіння, як успіння,
а в інших двох – просвітлено натхненне.

Уважний погляд виявить, помітить:
зросли квітучі з кореня тієї,
якій потому заступили світло
у повновітті дужості своєї.

Вишневе тріо, а під ним – людина:
свою самотню старість приміряє
до палиці, до ґрунту, і година
цвітіннів трьох людину не займає.

«РАННЯ ЗИМА. 1946»

З передмістя – до міста! Низами
стелить-проситься рання зима.
Та й верхів'я уже облизала,
густогілля густі пронизала;
зелен-листу рятунку нема.

Ні рятунку, ні сна, ні надії.
Рання-рання, то й що вона варт?
Зелен-хвоя одначе радіє:
цій аби тільки гарт
не на жарт.

Мерзне репана новобудова,
а лавчина під снігом легким
не сама – із Прокрустом у змовах –
може втішена бути будь-ким.

«КИЇВ. РЕП'ЯХІВКА. 1946»

Реп'яхівку виссав Київ,
Реп'яхівку стольний їсть.
Але бідна Реп'яхівка
не сподобиться на злість.
Вигривається під снігом,
не змерзає при землі,
уціліла й під бліц-крігом,

як... Шевченко в час Трьох Літ.
Пагорб зліва,
пагорб справа,
щоб триматись – до кінця:
вкоренилась! – така й слава,
реп'яшиста, до лиця.
Їй пасує така звичка,
силует такий – стократ:
мов відмітка тая, «птичка»,
що існує Київ-град!

«ВЕСНА НАБЛИЖАЄТЬСЯ. 1947»

Весни передчуття. Передчуттєвість.
Берези уп'ялися в світ бруньками
і стрепенулись косами-гілками,
і це – їх посезонна пожиттєвість.

Вчувається березам! Цілковито.
Одна з гурточка випнулась невдало:
весну в повітрі... ні, недорозлито,
а випростатись... сил... цей раз не стало.

Весну ж то вчути можна і корінням:
назверхній шар відлигою відпруживсь,
і просякає ґрунт, і розговіння
для окоренків ширшає довкрузність.

Сніги безпосередньо в сік беріз
готові перейти, і переходять,
і це вона, весна, іде, надходить
до всіх, хто встояв, вийшов, переліз...

«ВЕСНЯНИЙ ДЕНЬ. 1947»

Воно не всім ще й зрозуміло,
що день – весняний. От сніги:
з-під полозків, із-під ноги
своє зимове цуплять тіло.
Хоч запеклися вже достатньо,
заледеніли, густосині,
а все ж, усе ж сніги удатні
про зиму трублять в цій годині.
Дерева ж (вітер хоч не сильний,
але південний) леготять
і вигинаються вітрильно –
являють березневу стать.
І хата біла парусить,
розм'якла вільгістю, широко,
і мовби як... Всевишне Око
селу снагу благовістить.
І людська молодь, те відчувши,
спішить довірити весні
розмови, жарти і пісні,
серця і навіть – тихо! – душі,
які хто ще, а хто уже...
від атеїзму береже.

«РУЇНИ ЛАВРИ. 1947»

Розлами стін – сукровиця закам'яніла,
у світлі дня руїна – рана ран,
і не церковного лишень – уземного тіла
(дарма, що на таран з тираном йшов тиран).

Йде відбудова, йде,
до Лаври не доходить.
Зіє Лавра, болями болить:

сама стоїть і грішників підводить –
не занепасти, мружитись велить.

Не на піску будована, то й гаври
(які не є – з них навіть сонце п'є)
не в змозі ущербити сяйво Лаври:
триває, безнастанно настає.

«ЛАВРА. ЕКОНОМІЧНА БРАМА. 1947»

Економічна брама,
над брамою – надбрамна
трикупольна церковця,
ворота в грішний світ,
у грішний – найгірніший,
економічний, інший
(бо й казано – то й чутно:
«податись в інший світ»).

У тім економічнім,
тім антиплатонічнім,
ченцям буває скрута,
якщо вони – ченці;
а й навпаки буває,
що там їх осіняє,
на крила піднімає,
від церкви відриває,
якщо з ченців – купці.

...Вертатися до брами,
втомившись світами, –
святе і братське діло,
як братське, то й святе.
Надбрамні ж ці три бані,

як Тризуб стародавній:
йдеш здалеку до нього,
і він росте, росте.

«РАНОК НА ДЕСНІ. 1947»

Ранок вицілює Десну,
ранкові Десна – партнерка гідна,
хоч уже робочим днем вагітна,
течії крутивши крутизну.

Течія, від берега відбившись,
до русла фарватеру верта,
і двигтить фарватер, не втомившись
від вдарянь, волян, перевертань.

Прип'ятим човнам на осторогу
він, фарватер, випнувся – дракон! –
відчуттям дніпровського порогу
в даліні змагальних перепон?

Ранок на Десні такий минуций,
як ранкова ніжність навесні.
Наддеснянські збровилися пуці,
сутіні конають між човнів.

«ЕСКІЗ ДО «ЕНЕЇДИ. 1948»

Небо чорне, як в ті часи,
коли ще не було нічого,
тільки Бог витав в порожнечі.
Хвиль ласкаво-блакитний єдваб –
то як перса, то як паляниці

поміж чо́внів (з червоним чорне),
на яких підвітрильні вітрила
всяко біленого полотна:
прямокутничками легкими,
як на перших моделях школярських.
А найбільший човнисько несе,
крім вітрил, малинового ге́рба:
«Енеїда. Наталка Полтавка...»
й нерозбірливе щось,
бо так треба...

«ЗИМА. ЗООПАРК. 1948»

Зима свою роботу робить:
вкриває, налягає, гне,
обледеніннями оздобить,
мільйони тонн снігів жене
повільним небом. Не розчулив
її ні парк, ні зоопарк:
хто тут північний, тому – чудо!
а хто південний, тому – як?
Їй геть байдуже: «Вживайте
під снігом, звірство, птаство й люд!
Собі взаємно помагайте,
діліться досвідом застуд.
І ліків досвідом діліться.
Кому на вік, знайдеться лік!
І не давіться ж, не давіться:
не поїдаючи калік!..»
Зими вреднюще бурмотіння
достоту пензель передав.
І відповів їй: «Юринда!
Ми сильні досвідом говіння!»

«ЗООПАРК. ВЕДМЕЖАТНИК. 1948»

Не згірш людських бараків,
та – міцніші
ведмежі у людей зимівники,
і сніг – біліший,
і немов темніші
ялини збоку на усі боки.

А провесінь – тривожніша. Повітря
ятрить і набрякає чорті-чим,
таке просвітле і таке одмітне:
вставай і прокидайсь, гурчи-бурчи!

Околиця ведмежої країни,
престольний Київ,
тихий і німий,
бурчання найпривітніше зустріне,
най-най-найпослухняніше зустріне –
аби лишень звучало із птьми...

Пресвітлий Боже! Недоречні жарти.
Рік сорок восьмий. Провесінь німа.
Осокори! Їм першим проводжати
зимоньку-зиму. Зрушилась зима!

«СТАРА ВУЛИЦЯ САКСАГАНСЬКОГО. 1949»

Паркан негустий і нерівний,
як зуби у партизана.
Сніг вляжався і помагає
парканові не деренчать.
Будиночки – цегла і дерево –
злиденна краса несказанна.
Сніг до дахів приліпився,

дерева у небі стирчать.
Бо небо таке домашнє,
як ширма або завіса
чи навіть, тєє, запаска
(за браком завіси, бува).
Виставу околиця грає,
околиця – Панібудьласка...
От зараз візьме – де й візьметься
з-за рогу сіда голова.

«ВОДНА СТАНЦІЯ АКАДЕМІЇ НАУК. 1949»

Вода натруджена і веслами побита,
колочена, толочена вода,
Будинок станції – нащадок Світовита,
на воду загадково погляда.

Човни натруджені і весла уцілілі,
порепані полускані човни,
не без мети, звичайно, не без цілі
і гойдані, й фарбовані вони.

Одна така старенька плоскодонка,
підсмолена, лікує черевце,
а ще немов замріяна про гонки,
гамована не сонцем – вітерцем.

День перехмар'я, то й бузкові води:
вбирають досвід всіх-усіх стихій,
людської не сахаючись природи,
природі не противлячись людській.

«ПЕРШОТРАВНЕВИЙ ПАРК. 1950»

Січень, скипитень-мороз
(хоч і полудневий),
але от у чім курйоз:
парк – Першотравневий!

Не до сміху. Хто б посмів
з того насміхати.
Підморгнув митець зимі –
нумо малювати!

Змалював високий сніг,
стовбури промерзлі.
Ледь зігрівся сам, як міг,
ледь відхукав пензлі.

Але знати буде світ:
є така місцина,
де ні днів тобі, ні літ, –
лиш єдина днина.

Першотравень вічний тут
(бо великий Жовтень!),
і весняний вічно люд
(з чим його й здоровте!).

«ДНІПРО. СТАРЕ РУСЛО. 1950»

Русло старе, а й човен не новенький,
старе заняття: голка й полотно.
У човні – вишивальниця! Давно
не бачила того Україна-ненька.

Зумисне тож у човен посадив
художник вишивальницю кохану,
її, в жіночій образі Кіхану,
так посадивши, їй і догодив.

Бо захопило Томку вишиття
під переплюскіт хвиль стародніпрових,
так прикувало погляд чорнобровий,
як, не при човні кажучи, дитя.

Аж наче зелен-острів зелен-дубом
вглядається у клопоть полотна
із-за плечей, крізь течію, сповна
не надивившись: любо йому, любо!

«РИБАЛКИ ПІД КИЄВОМ. 1950»

Рибалки під Києвом
рибу ловили,
піймали піщану косу;
таку, яка є:
з намівом та виломом;
хапаються – не донесуть.

Садкам прибережним
нема з того радості,
садочкам печаль у цей час:
«Оце ж відтарганять,
здобудуться градуса
та й – лихо – закинуть на нас!»

«ВЕЧІР. ВИД НА ГОЛОСІЄВЕ. 1954»

Минув лиш рік по смерті «напівбога»,
а вже в країні, тлумленій здавен,
гуляє в краєвидах... ген Ван-Гога,
Вінсента, – творчий, самочинний ген!
Гуляючи, нагулюючись, врочить,
плямистості йому – не самоціль:
місиво барв розвідавши, в урочість
вгяняє всяку жухлість, всяку цвіль.
А тут – позаду Київ! Голосієве
попереду, за пагорбом, лежить:
у надвечір'я тінь вп'ялася сігмою –
із синього у чорноту стремить.
Сім кольорів тут між собою чубляться,
довіритись відтінкам не спішать;
так чубляться, що скоро всі загубляться,
в нічну поринуть сплячку-благодать.
Тимчасом Голосієве завдячує
їх незлобивій хвацькій боротьбі:
іще не забудовами означене, –
як підборіддя ще при бороді...
Не данина Вінсетові Ван-Гогові
цей вечір голосіївський, цей мент.
Це просто рік по смерті «напівбоговій»
пробіг, а віри сам собі не йме.

«ПАРК ІМЕНІ БОГОМОЛЬЦЯ. 1954»

Зимує парк. Зима установилась,
як та лавчина зліва в глибині.
Берези підбілила й підбілилась
березами, такі ж вони й ставні.

Ялинки-підберезники на білім
темніші проти білого й важкі,
мов при своїм вічнозеленім ділі
згромаджені, то й, видно, сторожкі.

А й є чого. В гущавині березовій,
там білого аж стільки в цю годину,
що вистачить... щоб снігову людину
явити, твердоступно-розперезану.

От візьме та й утілиться: жива!
об'явиться людина снігова.
Хіба що назва парку – оберегом:
був вчений – богомільна голова.

«ОСТАННІЙ СНІГ. 1955»

Останній сніг, він білий-білий-білий,
він вчора (позавчора?) прилетів,
обпікся і, від болю побілілий,
сахнувся у найпершу-ліпшу тінь.
Тінь не така аж довга, як би треба,
халупок, прибудов холодна тінь;
і бур'янів теплаві ранять стебла,
й не зцілює небесна голубінь.
Вона – високо, голубінь, а тута
все нещадиме: стіни цегляні,
і камінь, і паркан, чия осмута
зубодірява, зуби ж ті – брудні.
Й берези – не щадять, колись-то вірні,
і верби, в січні – бронза і латунь:
ці нині верби полум'ю подібні –
останній сніг цим вербам не братунь.
Та й сам собі останній сніг непевен,

він сам собі бузковістю просяв
й мов сам себе із санітарських пелен
невдало рятував –
не врятував.

«СЕЛО ГРИГОРІВКА. ШЕВЧЕНКІВСЬКИМИ МІСЦЯМИ. 1956»

Як вишите, Григорівка-село:
хатки-дерева, пагорки-стежини;
немов ніколи і ніяке зло
тут не зійшло людині від людини.
І вишиті немовби небеса
немов пливуть – праматері подолом,
і правершинна доблесть і краса
узориться перед природи зором.
І вишивають, знай: григорівчанки!
Зібрало вишиття на моріжку.
Шевченківські місця! Такі й співанки
в годину світлу, в пору нележку.
Шевченківськими ходячи місцями,
художник спише грішне і святе
і най-най-найсвятіше, й понад те –
це вишивання, що його не стане.
Бо суджено Григорівці-селу,
наречено, сплановано у планах
піти на дно – під море, пак – під плавні,
явивши світу кривду немалу.

**«ШЕВЧЕНКІВСЬКИМИ МІСЦЯМИ. СЕЛО
ГРИГОРІВКА (КРАЄВИД-2). 1956»**

Топольку вітер гне,
хатки біліють шедро,
а пагорби поза хатками вгору йдуть
і світяться чомусь...
Комусь? Для когось? Ще б то
мав знати нині хтось,
попри «Єдину Русь»?
А – світяться. Самі.
З якоїсь же потреби.
Колишньої? Майбутньої? Місця
такі – не інші – тут?
Невже ж не розтелепи
і жили, і живуть,
їдець тут до їдця?

Лиш відсвітом Митця?

Затоплені невже
міщини скоро будуть?
Тому лиш, що такі?
Тому, що цих широт?
В ім'я високе, ге ж,
комуни-довгобуду?
І щоби менше мав
міщин таких народ?

От пензель і спішить, от пагорб і святиться.
От сяєво й зіходить: перейти
бодай у полотно, в якому нежур-птиця
щораз десь примудряється вгніздиться,
жах-птичок
потісняючи гурти.

«ДНІПРО. ВЕСНА. 1955»

Дніпру весна шепнула – і почув,
прочувався, то знов прошепотіла,
прошелестіла: про Дніпрове тіло
стару осінню білячи парчу.

Парча очеретів та осоки
весняним сонцем білиться ненатло,
й нецініться – цінується не надто,
спросоння недобудженим, слабким.

Коли ж задвиготить, то й поготів
зневажить, поневажить одіж вутлу
він, переможець вартісних мостів,
порогів зневажальник каламутний.

Дніпру весна усіх своїх спокус
не нагадала, але нагадає.
Дніпро весні в один і в другий вус
всміхнувся, в синій далі ся всміхає...

«ТРУХАНІВ ОСТРІВ. РОЗЛИВ ДНІПРА. 1957»

Дніпро весняного розливу,
пізньовесняних теплих злив:
до зливи долучилась злива,
наповнився – і затопив:
якісь стежки, малі долини,
дві бочечки до половини
(хай засмакує їм намул!).
Труханів острів оступився,
посудинами поступився,
натомість зеленню упився, –

на те й Труханів: що йому!
Полощуть бабця й молодиця
щось чесне в прибутній водиці,
бо ж не хімічна каламуть,
бо ж літо зазирнуло Боже,
у душі вхоже,
сім'ям гоже:
йому ж то й віри вони ймуть!

«РІЧКА ІРПІНЬ ЗАМЕРЗЛА. 1957»

Холодно річці Ірпінь,
річка Ірпінь замерзла.
Стиснулась зими просторінь,
зимова вчувається меса.

І крига вп'ялась в береги,
і береги – у напрузі,
й морозної іній-перги
преповно в ірпінській окрузі.

Стремлять приірпінські ліси,
вагітніють пагорки сніжно:
чи повинню – Боже, спаси! –
чи таненням тихим, капіжним.

Вохристість і синь-голубінь
змагаються довготелесо,
і чується річці Ірпінь,
аж бачиться річці Ірпінь
зими кольорова меса.

«РІЧКА ЛИБІДЬ. 1958»

Либідь, перетята насипом,
з-попід насипу сльозить,
а по насипу, по насипу
паровоз собі димить.
Тобто всім димить завзято,
а найперше – небесам,
поровоз – прогресу свято,
комунізму сам-Сезам.
Либідь в'ється, Либідь б'ється,
побивається об лід,
що вода у ній псується,
що сахнувся небозвід.
Все ж сніги, шматини драні,
лиш до неї норовлять:
при її вхиститись стані,
з нею день благословлять.

«ПОВІНЬ НА ДНІПРІ. 1958»

Холодні води здалеку прийшли,
Дніпро набряк, хоч верби вже взеленені,
і вербний зеленець над водами студеними
немов злетіти хоче,
мов – поплив.

І вулиць паралельність до ріки
відкрилась, провівається, навстіжена,
високою небесністю підсвіжена.
Ох, вулиці – дніпровські грядки.

А й справді, виглядає все на те,
що на грядках таких Дніпро вирощує

все, що йому, Дніприськові, святе:
у людях, між деревами і мощами.

Що ж найсвятіше? Відданість і стрим.
Підтоплені, підтоплювані, селяться
все ближче й ближче, нехтуючи тим,
що повенями мелеться, і змелеться.

Ой змелеться колись, але не ниньки.
Цим разом повинь повна, та повільна,
росла й росте помірно, не свавільна,
вже доростає вищої щаблінки.

На спад піде як не сьогодні – завтра,
дніпрян прогартувавши собі вкотре,
весняна ця – зо трьох осінніх варта,
яких циклони теж, бува, накоплять.

«ПУЩА-ВОДИЦЯ. 1958»

Ще Пуща-Водиця ізнов бадьориться,
над ставом-болотом затіяла збір,
і сосни зійшлися, які віднайшлися,
і сонце упало між ними так вдало,
неначе Господній зір.
Під сонцем над стежкою грають верхів'я
у сонячну золотогру.
Ставок їм аж заздрить:
«Оцього б хотів я,
мені б таку вашу кору!..»
Ставка зрозуміти людина лиш здатна,
у строях рожевих одна:
кропивка і ряска – рослинність невдатна
ставка зусебіч поглина.

Смертельно цвіте окуповане плесо,
під ним баговина грузька.
А був тут Івасик, та й був же ж Телесик...
лишилась доріжка вузька
для неба і сонця; відбилося небо,
а сонцеві хмарка лягла
упоперек слави – лягла без потреби,
то й палена буде до тла.
Що гріє в пейзажі? Чия ще присутність
доповнити здатна його?
Невже браконьєрська всеїдна могутність?
Невже виконавчий могол?

«ЗИМА БІЛЯ ВДНГ. 1958»

Біля виставки досягнень господарства –
тих, що є, і тих, яких нема, –
не серпаста, геть не молоткаста
самовиставляється зима.
Снігом неглибоким, але щільним
вислала основу під сніги,
а беріз артіль свою дочірню
не білила сонцю на торги.
Тож берізки, сиві та брунатні,
ще не вмерзлі, ще тремкі-тремкі,
білизну шануючи не надто,
корчать грудня передовиків.
Чагарі ж, билинки-бадилинки
(в юності далекій бур'янинки)
штибом висувних мікроантен
не псують грудневої натури –
під майбутні певні кучугури
завірюшний приручають трен.

«ГОЛОСІЄВЕ. ЯР. 1959»

Яр положистий-пологий,
яр-недоярк, їй-богу:
виярок – майбутній яр
в глибині такого лісу,
де колись водитись бісу
залюбки було, а люду
з чергового перепуду,
утікавши від татар,
прибиватись до примар.
Нині от рівчак розлився –
в улоговину втопився,
дзеркалом деревам став;
і підмочені дерева
задивились в кришталеве:
одностайно подивляють –
віч-у-віч недобачають,
що при усті рівчака
з книжкою Тамарочка:
теж дерев не помічає,
виярка не споглядає:
надивившись – читає,
до читання беручка.
Лиш мелодія весни,
скрізь розлита, знаменита,
всіх еднає, сановита,
всім наказує: «Здійсни! –
будь-хто-будь ти в цих годинах,
дерево, а чи людина,
яр, байрак, рівчак чи плесо,
книжка-тайна пречудесна, –
вищу місію свою,
про яку у цім краю
лиш весна раптова знає
в Голосіївському гаї».

«ДІТИ НА СХИЛАХ ДНІПРА. 1959»

Мороз. Мости. Рум'яні діти
після війни між двох епох:
в тамтій конає гірко Бог,
в тутцій – Господні заповіді.

Але не в дітях Бог сконав,
у них, у кожному, озватись
він хоче, пробує; зібрав
для того їх, щоб заховатись:

у них, у кожному потроху,
а решта – леле! – поміж них,
наївних, щирих, рум'яніх,
задивлених понад епоху.

А міст, здається, пішохідний,
а Дніпр під ним – сам собі міст
(самозаковуючись, рідний),
а вітер на мосту – соліст!

«ДНІПРО БІЛЯ ЧЕРКАС. 1960»

Трапеція води, трикутник суші,
обернена трапеція небес, –
все синькою просякло
так аж дуже,
що й зелень розчинилась в синьці
днесь.

Два чубчики салатно-смарагдових –
як жертва флори богіві Дніпрові;
між чубчиків
хатинка – мухомор
(чи радше підосичник із узлісся).

Дніпро – вібує, предок непокор,
Дніпро біля Черкас Черкасами розрісся.
Суденця два вигойдуються гоїно,
і човник-тріска від Черкас достойно
тримає курс Дніпра наперекіс.
Не юний світ, а щось таке первісне
фіалковіє, стало, тисне, висне,
триває, як божественний заміс.

«ПУЦА-ВОДИЦЯ. НАД СТАВКОМ. 1960»

Пуца поріділа, і цвіте водиця,
і тому водицю названо ставком;
але ще в ставкові рибка жабуриється,
тож і молодиця тут як тут з гачком.

Схожий на Тамарин силует-постава,
вудлище-ліщинка – виклик для антен:
кинула – дістала латки плеса ставу,
водяну кропивку обминула ген.

У кропивці щось там, в жабуринні десь там
водиться, то певне, ще із давнини:
чи луска, чи хвостик, а таки ж ведеться –
може, що й тритони, певне ж, і в'юни.

Над ставком, над ставом
є й дерев не трохи,
берег лівий, правий –
вздовж понад ставком,
і, звичайно ж, небо-
звід космоепохи:
мов... не вельми щільний
раннім вечірком.

«ДАЛІ ДНІПРА. 1960»

Далі Дніпра, не такі ж вони й світлі,
ой, не блакитні такі:
пристані, плавні, ліси заповітні,
десь ще й тумани мрякі...

Далі Дніпра... мов віршовки провислі
(випране шмаття на них).
Далі Дніпрові... щось мають на думці
про планетарний той здвиг,

здвиг той, якого ще людство не бачить,
(воду у ступах товче:
у наукових, мов, ступах, неначе
піп про біблійний ковчег?).

Далями, далями... Далями – далі,
де вже й не видно... русла?
Там, в передобрійній горизонталі,
сила якась перейшла?

... І переходить черідка дерев
ніби – в сьогодні, немовби – іздревль.

«РИБАЛКИ КОЛО ЛАВРИ. 1961»

До Лаври спинами
рибалки не-біблійні,
рибалок не-біблійних
сини, брати, батьки:
вудилища з ліщини
тонкі, гнучкі, надійні,
з кори, пір'їн і корків
чутливі поплавки.

Хтось упіймає
тільки надвечір'я,
бузково-сірий
заходу розлив.
Космічний вік
усіх знічев'я чіпить,
ріка космічна
виглядає злив.

Ріці по зливах
з берегом єднання;
нічийні ще довкола
береги.
Ловитва не біблійна –
давня-давня.
В повітрі – густ
космічної перги.

«ПІШОХІДНИЙ МІСТ У КИЄВІ. 1964»

З-за дерев тіло мосту –
фрагментом малим:
тим, де вгору його
снастять снасті.
Пішохідний! У Києві!
Ви пройшли Крим і Рим?
Ви на той бік сьогодні
відважтеся ним,
щоб позбути минулі й майбутні
напасті.
Ах, ті снасті: спецсталь!
Та під даним кутом, –
з-за дерев бравши, з пагорба
(пензель – за гіда), –

у примруженім зорі відсотків на сто
явить вам силует... піраміда!
Пішохідним мостом
не спізнитись би лиш –
перейти, повернутись
(без лайок, заторів!)
і дивитись, дивитись,
аж збагнути колись
і свою пішохідну
ролю в історії.

«КИЇВ. СТАРИЙ ЗВІРИНЕЦЬ. 1964»

Старого звіринця старі перехняби,
між них – бузина, чагарі,
ліани чімхаті, дерева-незграби;
над ними осіння ярінь
пройшлась, перейшла, завертає, доходить:
мовляв, старому – старе,
мовлялечки, був заповідник природи –
іржа його нині жере.
Лиш хата – біліє,
білішає ніби;
в ній, утлій, хтось є ще живий:
доглядач колишній? звіриноного хліба
заслужений вартовий?
Звіринець – старий. І часи – перемінні,
під зиму не видно бузків.
Повітря глибокого щемом осіннім
прояснено барви різкі.
І раптом, ох, раптом пронизлива гадка
спадає на думку згори:
а що, як планету цю всю, паніматку,
назве хтось: «Звіринець старий»?

«БУДУЮТЬ МОСКОВСЬКИЙ МІСТ. 1964»

Насправді міст, звичайно, київський,
але Московський це район
з райкомом відповідним в Києві:
велів неписаний закон
в столиці кожної «республіки»
ці випікати адмінбублики.
От міст з Московського району
і рушив через Дніпр-ріку
в район новіший, Оболонню
природньо званий на віку.
А вирушив достоту хвацько:
із дюків проросли бики
слідами бродників козацьких,
де перевізником був Кий.
Зима. Мороз. День вичахає.
Крадеться здалеку пітьма
на тії «ратички», де має
стояти вся вага пряма.
А ванти ніби теж видніються,
готові мосту полотно
врізнобіч натягти – і здійметься, –
було б лишень, лягло б воно.
Куц прибережний, оболонський цей,
таких не знавши переправ,
тривожно зирить і обноситься
вітрами празими, котра
сприймає витівку людську,
як їй не вперше на віку.

«ПЛОЩА ЛЕНІНСЬКОГО КОМСОМОЛУ. 1964»

Це, власне, вже вихід із площі,
як доказ, що вихід – є:
у далечі якнайдорожчі,
у всяке собі своє.
Бо площі... щось є в них жалобне,
фальшиво-парадне є,
і місце знаходиться Лобне
на площах, і час тут – б'є.
А з площі цієї, площечки,
о леле, – попутній тролей
(тодішній – мов тесаний з дощечки,
мов вічний радянський трофей).
Радянський, еге, але – лишенько! –
він жовто-блакитний такий
на білім снігу, на всевишньому,
хоч серцем його прикрий.

«СЕЛО ПЛАХТЯНКА. 1965»

Село Плахтянка із боку бродів
не для ординців і не для зайд;
село Плахтянка це хороводить
над болотами рядочком хат.
З бродів дивившись, хати манливі,
ніби полукіпки в щедрі жнива:
десь-то в здоров'ї, у добрім диві
людність плахтянська в них дозріва.
Тільки б не ордам на споживання,
тільки б не зрадникам-провідникам,
тим, що осушують броди останні
навстріч батиям і ямщикам.
Броди плахтянські з боку Плахтянки –

плахта зелена відтінків усіх:
де найтемніших – чиїсь там останки,
де найясніших – ніхто не поліг.
Села і бродів взаємне вглядання
з рання до рання – традиція давня.

**«СТАВОК БІЛЯ ЗАВОДУ
СЕЛА ПЛАХТЯНКА. 1965»**

Завод ставкові не товариш,
цукровий чи цегельний він,
з ним помитариш – не змитариш:
на краще – жодних перемін.
Та притерпівся взяв ставок:
задля небесних колоритів
(які заводом теж зужиті:
розритих глин і зріз, і сток).
Ставок тримається. Плахтянці
і всяким зайшлим вудкарям
привітний ввечері і вранці –
недозамулений, затям.
Затям, якщо про суще тямиш,
але в майбутнє взяв розгін:
завод ставкові не товариш,
цукровий чи цегельний він.
Червона кофта, плахта синя,
з дитятком мати вигляда:
чи батька дівчинки? чи сина?
Сліди коліс. Важка вода.

«ПО ДОРОЗІ НА РЕГІНУ (ВІННИЦЯ). 1965»

По дорозі на Регіну
не бракує роздоріж;
зліва, справа корчить міну
бездоріжжя бездоріж.

Яр горбові коле око,
грейдер кручу перетнув,
стежка врізалась глибоко
в ярину, озимину.

У Регіні води царські
з-під пластів, горбистих мас;
до Регіни шлях злидарський –
труська «траса ж» – трасотряс.

До щедрот земного лона
всяких є мандрівників.
Он і... «Шапочка Червона» –
хатка черепичнодзвонна
йде з віків поміж горбків.

Онде й друга така сама
кривуляє косо-прямо.

«В ПАРТИЗАНИ. 1967»

Хани, фюрери і хами,
хамороджені вожді,
ви цей хід у партизани
впізнавайте по ході.
Скривдженість отак ступає,
так ступає правда-мста,
й гайдамацьке проступає –

проступає неспроста.
Певність і невідворотність,
самозреченість про все
у поставі, в кожному кроці
наростає – і несе!
... Хоч ні той, ні той не витязь,
не ловець, не богатир...
На ходу таку дивитись
краще з криком «Ми – за мир!»

«НАТЮРМОРТ З КОЛОСКАМИ. 1968»

Таких могутніх колосків,
дугасто вигнутих, бундючних,
у формі золотих підків
та бумерангів гостро влучних, –
таких знайти ще було – де? –
у хімізацій переддень?

Знайшов. Знайшлося, аж запеклось,
узгідно-змирливо з'єдналось
із рясноквіттям, що велось,
тут здавна бур'янами звалось.

Волошка, мак, лелітки-мітки,
роман, ромашка, сокирки,
в яких не стебла, а нитки,
пак – дротики, пак – непомітки.

Отож колосся – верховодять.
Весь простір – їх. То міць стебла
над рівнем вази і стола
на гідну висоту виводить.

А що – роман? Що – сокирки?
А так... немовби іскорки
побіч букета: білі, сині...
Букет для хати, для твердині,
букет про будні і святки.
Букет назавжди, на віки.

«ГУРЗУФ. ГОРА ВЕДМІДЬ. 1969»

Гора Ведмідь – Гурзуфу рідна мати,
понад Гурзуфом місце визначне.
Вона і хмари вміє опускати,
і зараз це доводити почне.
У морі скелі? Звісно – Ведмежата.
Тополі прибережні? Стрімчаки,
не здатні Ведмежатам заважати
топтати хвилі, пляжників страцати,
вітрам давати напрям навтьоки.
Фортеці півруїна? Ведмежа,
що Ведмежат боїться й поважа:
найменше, наймолодшеньке, а вже
боїться смерті, інших стереже.
Отож Гурзуф, перлин перлина кримських,
топтун і вуйко верховин долинських.

«ЗБИРАННЯ КАРТОПЛІ. 1969»

Збирають картоплю – збирає картопля,
зібрала картопля рідню.
Торопає коник, але й не второпа,
не ясно й ясному дню:
як може картопля, брудна бараболя,
отак родичальну посилити ролю.

Так верби круг себе збирає ставок,
так шахова дошка збирає зівак,
трофейна гармошка так манить дівок,
картярство у коло збирає отак.

Вивозити будуть. Вантажена хура
вже танком здається, бо й дишель – стволом.
А ще добирають. Тривка процедура.
Вродило ж картоплі в ліску під селом!

Нагадує танка, принаймні – танкетку,
вантажена хура в місцях фронтових.
Нагадує кошик колиску-плетенку,
не б'ється картопля в плетенках таких.

Біленька хустинка... на тлі надвечір'я...
ох, непорівнянна хустинка така:
не чайкою в'ється, не пір'ям-повір'ям,
крилом не лебідки сяйливо-легка.

«ПОЧАТОК ЗИМИ. ПІШОХІДНИЙ МІСТ. 1970»

Початку зими підлягає
лиш те, що під сніг улягло,
а все, що з-під снігу себе добуває
або понад снігом лягло,
те іншим підвладне сезонам –
резонам, озонам, клаксонам, –
те шарму зимі додало.

Наприклад – заблуканий цей ялівець
на схилі (під тим же кутом до схилу!),
або – шипшина, не з нею би грець,
для герців з вітрами гартуючи силу.

Всі інші – дерева та вищі куці –
з-за снігу іще виглядають дощів:
вагаються, бач, промерзати,
у зиму доглибно вгрузати.

Лиш міст пішохідний початку зими
уже відгукнувся надійно:
як хорт, як гончак, грець його не візьми,
над річкою здибився рвійно.

«МАЛЬВИ. 1971»

Рожеві та червоні,
за ними фоном – ліс.
Вони ж на лісу фоні –
божественний заміс.

Заміс, з якого можна
і вроду, і красу:
і ту, що переможна,
і ту, що «Слава Йсу'!»

Все зліпиться? Якби ж то.
Нехай би та скоріш!
На мальвах ворожити б:
на долю – не на гріш.

Що, ліпиться лиш пензлем –
мазюкається тож?
Аж поки літо змерзне,
ліпити пензель гож?

Щоб було благо-ліпно,
як вічним-вічне літо.

«ДНІПРО. ЧЕРНЕЧА ГОРА. 1972»

З цього боку, з цього краю
горбик – не гора:
ні до слави, ні до паю
звідси не пора;
ні пристати, ні уритись
зовсім не з руки,
ні з епохою сваритись
(де більшовики).
Вічний Дніпр і віковічна
зелень молода,
і небес стяга магічна,
й горе – не біда.
А біда, мовляв, – не горе,
не найгірше, мов;
човен хвилю боре, боре,
інший поборов...

Може, хтось би й до титаря,
якби бути зволив.
... Все ж неситий не виоре
на дні Дніпра поле?

«КОСАР. 1972»

В романі Стельмаха
косар косив сніги
і досі косить там,
бо нескосимі;
бо «Хліб і сіль», роман той, –
про борги
перед землею, і Отцем і Сином.
Що косить цей: хмарини? вітерці?
щасливі сни свої?

сни заповітні?
хмільні осоння?
темні манівці?
забуті травні?
заповітні квітні?
Усе те враз – сомнамбула-косар!
Святкують м'язи
і душа святкує.
Роденові Господь би
дав би в дар
цей жест, цей рухообраз,
що вікує.

«ГОЛОСІЄВЕ. ОЗЕРО. 1972»

Збоку озера ліс – як завіса зникама,
пізня осінь завісу безжалісно тлить.
А дорога крізь ліс – як розгониста кома,
чи акцент понад озером, що мерехтить.
Драма осені. Озера вихід і ява.
Акцентоване озеро –
ребус пори,
що зіходить у зиму,
як у хроніку слава:
чи про тонкощі гри,
чи про наслідки гри.

«ОЗЕРО БАБКА. 1973»

Озеру Бабці сигнал був із космосу,
озеру Бабці є:
в озері Бабці космічного досвисту
нині листок не гниє.

Пізно сьогодні бактеріозусам,
пізно, розтлінним,
тут тлить:
плесом відсвітним, освяченим казусом
Озеро Бабка лежить.
Плесо опуклиться! Ёй-же-ей: склерою!
Війчасто пнеться лісок.
Вечір затримався сонця вечерею.
Місяця скульчивсь росток.
Передвечірнього озера світлість,
Бабки величність велить
всім нам, усім нам: «У темряви сіті
не потрапляйте!» Стримить
там у лісочку заламане древо:
стовбур – як паля, як кіл.
Там за лісочком, втікаючи, мрево
не утече від мазків.

«ВОСЕНИ. 1974»

У кожного з дерев своя постава,
і певне, що й душа, і це – не хармани:
це майже помічаєш восени
і майже розумієш, честь тобі і слава.
Ну тобто... себто честь –
що бачиш, видиш, зриш:
дерев осінніх лісова держава
удатна й сильна єдністю не лиш,
а й зграбністю, і штивністю, й корою
і навіть ореолом деревця,
яке свого гіллястого лица
святкує шарм осінньою порою.
Душа ж таки і в дерева небесна,
древесна, але тим же і чудесна,
що всякого сучка животворить.

Зрослися двоє. Двійко розщепились.
Стовпились інші, з осінню змирились;
в ставку далека їхня тінь дрижить.
Бо тіні – й ті уловлює ставок,
яких ні трави, ні опале листя
не вчують, не відіб'ють, прямовисних,
у день без сонця, в полудневий строк.

«БЕРЕЗОВИЙ ГАЙ. 1974»

Беріз пожухлих болісний стриптиз,
він роздоріжжю болісному зайвий,
бо роздоріжжя болісне вгрузає
чорноземно: пора осінніх криз.

Береза перша – прима самозвана,
береза друга – справді тонкостанна,
а третя... знов дебела та брудна.
На заднім плані – гущавінь строката,
худенькі та кривенькі «школярчата»:
їм школа осені далека та страшна.

Такий-от гай. По-людськи різноликий,
по-людськи трохи збитий з пантелику
при зміні пір, і віянь, і одеж.
Утім, без алегорій, аналогій:
попереду – відважні та невбогі.
Хто має очі, за пейзажем стеж.

«ВЕСНА В ОСОКОРКАХ. 1975»

«Не забудуйте!» – волають
семицвітом Осокорки,
відтінками, бруньками й навіть
багном і мулом – ох, липким!

Та місто – йде! Ковші і крани
веде попереду: «Веду ж!»
Дерева нищить, землю ранить
і надимається чимдуж.

Вода волає: «Пощади ти!
Бо прийдуть во́ди і знесуть –
не зможуть посестри простити
сплюндровану природи суть.

Рости, як є така потреба,
угору – хмарам догоджай.
А тут – Осокорки. Не треба
їх опановувати – знай!»

Не хоче місто-мегаполіс
нічого чути: «Час – вперед!»
І вже відлунням довгий поїзд
прадавню тишу б'є, дере.

Вода – оскаржує. І во́ди
хмар, злив, снігів складуть союз,
і Повінь шкоду проти шкоди
колись-то й кине понад глузд:

«Оце вам за Осокорки,
за ваше вічне навпаки!»

«ОСТАННІЙ БУДИНОК НА ВУЛИЦІ ГОРЬКОГО. 1977»

Останній будинок на вулиці Горького,
останнє – солодке ж! – життя.
Багряного листу саван-обгорткою
вгортається серцебиття.

Тут молодість дихала, охкала, ойкала,
тут стіни білились на біль,
тут дятлом, синицею, галкою, сойкою
рядилися вісті привіль.

Тут гопали радістю білі гречаники,
тут зморшки грозилась рокам,
тут груша зістарилась, в'їлись лишайники
у пам'ятний здавна паркан.

Душа зріла – визріла, тіло-полохкало
коцюрбється чорним граком.
Останній будинок на вулиці Горького.
Нізвідки нічого й ніко...

«ОЗЕРО В ЛІСІ. 1978»

Озеро в лісі! Забравши від лісу,
думає: чи не вернуть
лісові сушу,
власну ж то душу,
ніби віконце, згорнуть?

Ліс би й не проти:
спершу – болото,
згодом послав би кущі,
верби та вільхи...
але – що потім?
де запасати з дощів?

Думає ліс. І озерце. І фоса.
Тут би й філософ Теклюк
з луку лучився,
думок долучився...
Чувся ж десь тут його гук?

Ні, то – з майбутнього
гук філософський,
мисленний спасо-вогонь.
Це ж ловить ряску,
талапає в фосі
раннє дитинство його.

ПРИСУТНІСТЬ БОГА У КАРТИНІ

Присутність Бога у картині:
невидимий, бо всюдисущий;
воздав личині по святині,
кущі возвів у райські кущі.
Все висвітлив непереборно:
темнішому приклеїв тіні,
і світ пашить, як вічне горно,
і бджілка мислить у цвітінні.
І променя піймала склянка,
і трусять променями дзвони,
й стражденна мати-роксолянка
не приховає лик Мадонни.
Все висвітливши нездоланно,
все розгорнув у перспективі,
і дибляться ґрунти рахманно,
і пси – нітрохи не спесиві.
Хтось же й відчує (хай не нині,
не завтра на аукціоні):
присутність Бога у картині
можлива в нашому підсонні.

ВИД
ДО ВИДУ

Цикл 2

Ф. Конюгов

**«БЕРЕГИ ДНІПРА, ДЕ БУДЕ ПОБУДОВАНА
КАНІВСЬКА ГЕС (ХМАРНИЙ ДЕНЬ). 1957»**

*Такі діткливі береги Дніпра –
такі людимі і рослимі креші,
такий на водах промінь догора, –
і все це під девізом:
«Не умреши!»*

*Вода коріння миє і ґрунти,
у воду ноги входять – мало грузнуть.
З водою й днищем ніженьки на «ти» –
чи крок, чи два у надвечір'я згусле.*

*Пора – по втомі – щасних омовінь:
хто нахильці, хто у напівпоклоні;
передпора молитви і молінь:
хто не забув, то при Дніпровім лоні.*

*Час і вдивлятись в прибережжя це,
у пам'ять серця всотувати щільно
і течію, і тіло, і тільце,
і супіски, й дерева, й деревце –
собі повільно,
довго і повільно.*

*Для того й пеньюар, і накидка багряна,
і пам'ять, певне, старших поколінь,
яких чи Сейм, чи Сена в час борінь
і прихистили, і омили рани...*

*ГЕС Канівська? Звичайно, що іде:
попереду потоку світового*

*сюди іде врочисто, гордо, строго
зі швидкістю надпланових ідей.*

*Та пензель – все ж попереду! Тому
і поспіх пензля попід небом хмарним
відчуйте і сприйміть чуттям немарним,
рік і народів славлячи тюрму.*

«КИЇВ. ІНІЙ. ВИД З ВІКНА. 1957»

Київ. Іній. Вид з вікна,
і не видко вікон.
Тільки сиза білизна,
білувата жовтизна, –
снігурові в піку.

Бо снігур проміння лє,
вже ж червонувате:
мовби замість сонця є
він, снігур, тепло своє
тратячи, пернате.

А дерев гінкі гілки
чорнотою сині:
загустілі синяки,
разом – вени й кістяки
в інею твердині.

Хоч твердиня, ох, крихка, –
видко та й відомо;
лиш трапеція дашка,
ще трапеція дашка, –
виснуть незникомо.

«ВИД НА КИЇВ З-ЗА ДНІПРА. 1959»

Вид на Київ з-за Дніпра,
з-за Дніпрового придатку,
де вовтузиться качатко –
гонить хвильки «на гора», –
вид завидний, хоч здаля:
бачить вид дзвіницю Лаврську,
понад нею – Божу ласку –
ауру юдолі для.

А дерев тутешніх хмарка,
а хаток найближчих рій,
трав блідавих пересварка
за зеленість тла подій –
тих подій, яких не видко,
тих героїв, що нема
(за вітрами сімома
поки що нема – аж стидко).
Це – щемка периферія,
проторетроренесанс:
вид-и-вляння, вид-о-мрія
Лукашів як Санчів Панс.
Вже ж Микола, що Лукаш,
десь тут ходить, нелинь наш.

«ВИД НА ДНІПРО. 1948»

Вид на Дніпро, на берег і людину,
якій... от ні до чого їхній вид;
вид крізь осінню днину і годину,
якій багрець яскравий остобрид.

Отож багрець вкоцюрбився у вохру,
вохристий перший план і далина,
і світло-синій Дніпр,

яскравищ зайвих дохтур,
вохристе з голубінню возз'єднав.

Банально-ризиковане єднання:
в зигзаги, у лекальну кривизну
ввібрав, вмістив – собі для доглядання,
всім іншим – готувались щоб до сну
зимового. Речуть: «Завжди, завжди готові!», –
кущі-дерева, плавні-шелюги,
і люди гологато-безголові,
і людність, десь тут суцця навкруги.

«ВИД НА БОТАНІЧНУ ВУЛИЦЮ. 1940»

Вид на вулицю Ботанічну
з-за дерев, ботанічних снігів,
на повільну, *andante*, тонічну, –
наче з інших широт-берегів.
Наче з інших часів, не марнотних,
зосереджень духовних – часів:
будь-яких – дочервнопотопних
(«час розплати» покіль не наспів).

Гріє старість чиясь
мерзлу лавицю,
чиясь зрілість – дитинству рідня.
Димарями будинки ще славляться,
особливо на схилку дня.
Веретенять дерева сірістю
в ненайкращих передчуттях.
Сніг розтоптаний, а – непокірністю
загустів, зашарівся, запах...

«ВИД НА ДНІПРО. 1948»

Дніпра – укотре – тільки профіль:
бочок бочка, у спеку брід;
то ніби й жалюгідний трохи
і сам Дніпро, й дніпровський вид.
Людська присутність на Дніпрі
з Дніпра якесь формує... фрі?

То шатра й сіті коло броду,
то одіж-дрантя підсиха.
А то – осідлого народу
хатки, садочки і соха.

Укотре Дніпр свою спіраль
у перспективу розгортає,
і з перспективи ся вертає
в свою болотну пектораль.

Дніпро буденний, аж стражденний,
тут і не стогне, й не реве, –
нечутно скімлить, полуденний,
ледь-ледь живий,
ледь-ледь живе.

«КИЇВ. ВИД НА КИЇВСЬКУ ГЕС. 1965»

Вид здалеку, де ще Дніпро,
іще ріка, ще неущербна,
де верболозу шаблі-стебла
ятрять історії огром.

Тож вид такий, щоб і не видко,
русло як набрякає швидко
вже не водою – гнійником;
то й колорит незнаний доти –

семив'язкий, семиболотний,
пойняв зображення цілком.

«ЛАВРА З ПАРКУ ІМЕНІ ПАТОНА. 1962»

В парку просто хто гуляє,
Лаври той не помічає,
за деревами не видко:
парку, Лаври й вищих сил;
тих, найвищих, найсильніших,
за якими, під якими
висі висяться і схил.
Схил у схили переходить,
непомітно серце водить,
то виводить, то заводить
у сніги цупких білил.
Лавра раптом виникає,
між дерев себе являє,
очі сліпить-просвітляє
мільоном гострих шил.
Купол купно возсіяє,
крізь туман і мжичку дбає,
фарб олійних вимагає:
не зашкодив би акрил!

«ВИД НА ЛАВРУ. 1964»

На Лавру й дивиться весна
із-поза кленів, верб.
Хмільна весна, весна трудна
духовних не-потреб;
із-під ріки, з-поза дерев
прийшовши, дивину
тут видивлявши, обере
печерську цю одну.

Було ж на Лавру видів сто,
а цей – мов про запас:
не бані, не святий престол –
дві вежі понад час.
Ці вежі, вежки гострі ці –
в шоломах молодці,
з-за мурів, з-за дерев цільці
проз проці й манівці.
Затерто ж – чи навіки? – прощ
стежки і путівці.
Весна збирається на дощ,
і це – не самоціль.

«ВИД НА ЛАВРУ. ЗИМА. 1965»

Вид на Лавру здалеку і знизу,
звідки Лавра – ніби корабель:
крізь сніги, які іще – пронизує,
припливла, швартується земель.

Землі ж то довкола ходять хвилями,
поміж хвиль – брунатні чагарі
надокіл лежать вузлами, милями;
крізь сніги – ні зірки угорі.

Звіддаля дзвіниця – диво-мачтою,
інші стіни – башти корабля;
корабель хоч мирний, та – задачливий,
а блаженна – плескає – земля.

Не рівня йому лінкори панцерні,
не рівня «Титаніки» легкі,
ні по чім йому льоди, дистанції,
риффи і пияцтво моряків...

Грізний та величний – поза датами:
тут один такий на сотні гін.
Він невже захопиться піратами –
лиш тому, що український він?

«ВИД НА ЛАВРУ. 1979»

Вид на Лавру, якої ну майже не видно.
Бо з далекого парку. Бо осінній туман.
Бо спішить надвечір'я до вечора швидко,
як то завжди в полян,
як то вічно в дніпрян.

Там, на Лаврській горі – хто вгадає? – дзвіниця
ледве пипчиком бачиться добрим очам.
Тож і Лаврська гора, як невизріла щия
для цнотливих прочан,
аскетичних прочан.

Не прочани!
Дерева і тіні дерев.
Трудівниця дитину веде трудівничу.
Ніжне сяйво над Лаврою скоро замре:
не докликавшись,
більш не покличе?

«ВИД ІЗ СЛОБІДКИ НА КИЇВ. 1950»

Що вони ті київські горби,
рубежі столиці однопикі,
коли тут бої ідуть великі
глибоко зимової доби?

Лід-зигзаг скував рослинний наступ,
лід-зигзаг утвердив береги,
лід-плато біліє забілясто
висявом льодової снаги.

Мілководдя знак стирчить з-під льоду,
умерзає мілководдя знак:
червоно видющий на погоду,
синьо – на завіхрицю однак.

Отже ж не до Києва Слобідці
(бовваній, горбище, бовваній!).
От хіба на вищій ставши мітці:
по весні, горбище, по весні.

«ВИД НА ПОДІЛ. 1957»

Вид на Поділ з Подолу.
Повний профіль.
Останній вільний пагорб –
під мольберт.
Десь на Подолі
бути би й Голгофі
місцевій (український раритет).

Багато би чому ще бути тут та бути.
Є те, що є: будівельки, метал,
причалики. Подівся – краснотал,
туристські заподілися маршрути.

Щоправда, є ще... провесна! Вона
дніпровськими льодами вже смакує,
Подолові прадавнє щось воркує,
його димами сита і хмільна.

«ВИД НА КИЇВ З ДЕСНИ. 1947»

Вид на Київ з Десни синій-синій,
бо фіалка в Десні розчинилась,
фіолети ж у хмарах нині
проявилися, пред'явилися.

А освітлений Київ не надто
в повоєнній своїй надввечір'ї:
от і виден синюшним базальтом
на якимсь придніпровським ганчір'ї.

Як із Києва йти, одесную
буде річка Десна, презавзята.
А Десні презавзятій – ошуйю
мегаполісу пляма плеската.

Вид на Київ з Десни різний-всякий,
інший іншого разу буває:
незліченні столиці ознаки,
що завзяту Десну випиває.

«ВИД НА РІКУ. 1942»

Вид на ріку –
на ріку видивляння:
звивиста, вивищена далечінь.
Осінь нерання,
вохристо прадавня.
Небо невмите.
Відсутність ключів.
Повідлітали ключі, відкричали;
інші – до щастя – віддавна в Дніпрі:
там їх втопили колись яничари,

там не знайшли їх значні злидарі.
Крові морями Дніпро затопити
хто лиш не брався; вдавалося всім.
От і рік тому прийшли паразити
(від паразитів, мовляв, свободити),
весняний побий їх грім,
забудь про них браття Грім!..
А вид на ріку цю осінню – спасенний,
а вид теракоти в пожухлих листках
доречний такий на дніпровських вітрах,
як грім канонади,
як поштовх підземний.

«СТАРИЙ КИЇВ. ВИД НА ДНІПРО. 1960»

Вид на Дніпро, у профіль майже.
На Київ вид – у профіль теж.
З вершини узбережжя стеж,
з гребінки наче (пошивавши).
Простежиш, правда, небагато,
пів-Києва заступить хата
під черепицею – така,
такенна: «Шапочка Червона»
(дерев круг неї охорона),
як часто в Коновалюка.
Та й схил зарослістю темніє,
та й Дніпр внизу аж так синіє,
що відверта від перспектив.
Якби не пагінець-берізка,
що погляд вгору смиче різко,
якби не вись небес бузкова,
до осені й весни готова,
вид небагато би й відкрив.

«КИЇВ. ВИД НА ТРУХАНІВ ОСТРІВ. 1959»

Вохристі осени розводи,
багряна осени вуаль.
Студені студеніють води
і їм безлистих паль не жаль.
Тих, що на березі, не жалько,
а й тих, що з острова зросли:
його у зелень наряджали
за браком пальм і ковили.
Труханів острів! Косу гострить
йому зважніла течія.
Повідлітали птиці-гості,
печаль гостює – будь-чия!
А – пензель? Пензель розкошує,
немов у дереві Пінзель сам.
І все це разом Бога чує,
незрадне снам і небесам;
покрізь кастровану епоху
порадне не чортополоху.

**«ВИД З ШЕВЧЕНКОВОГО ХУТОРА
НА ЗАТОН НАТАЛКА. 1948»**

Шевченків хутір –
хутір набакир,
вид на Наталку (на затон)
він має,
і так на неї (нього)
поглядає,
як на повстанську масу
проводир.

Край хутора (під хутором) ставочок,
яким йому розщедрився струмочок:
люстеречком ставочок біля ніг;

марнується, гладеньке, проти неба,
та хутору у ньому є потреба:
не для вглядання – просто оберіг.

«КИЇВ. ВИД НА ВИШГОРОД. 1968»

Пересічена місцевість,
чагарі не чагарі;
деревцячко має певність,
що найкраще – угорі.

Але пнутися щоб вгору,
треба звідкись брати сил:
чи з рудого косогору,
що подобою могил,
чи з вітрів, що всяку пору
носять дим, порошу, пил?

Сніг руде укрити взявся,
чималенько постарався
і багато в тім досяг.
Тільки трошки справа скраю
рудоглина визирає:
«Як докінчиш, сніже, змаг?»

Пересічена – січеться:
кут, трикутник, втятий ромб...
Скоро дійде до трапецій:
на горбі сніг западеться
(результат щорічних спроб).

Вишгород удалині
десь там є,
чи десь там ні?

ВИД ДО ВИДУ – ОВИД БУДЕ

Вид на Вишгород звідсіль,
вид на Вишгород звідтіль,
ще звідтіль і аж звідтіль, –
разом буде звідусіль.

Вид на Лавру... скільки ж їх?
На Чернечу: з-поза стріх,
із Дніпра, з-поза Дніпра,
де у водах сонця гра...

Й на Дніпро за видом вид,
і на міст-хідник звабливий,
на Шулявку, скромне диво,
і з Шулявки – не набрид!

На Кирилівку стару
(от діждалася, голінна,
і дарує сонцю гру
на своїх трипільських стінах!).

На Григорівки хати,
на старий вітряк, де є він,
на кавказькі на хребти,
на постави настроєві...

Кольорове фото? Студить!
Пензель гріє, не прочах!
Вид до виду – овид буде
на ландшафтах, у віках.

ЗАТИШОК
СЕРЦЯ

Цикл 3

Ф.Коновалов

«СЕЛО ГАВРОНЩИНА. 1970»

*Колиска ніжних вітерців –
поля Гавронщини. А скирти
в полях Гавронщини, як скити,
принаджені із манівців.*

*Село на пагорбах – ген-ген,
село полями зустрічає.
І при пшениці молод-клен
гіллясточуйний надзвичайно.*

*Судьбо Гавронщино! Не зрадь!
Саму себе не зрадь знічев'я:
з тим, хто порушив «Не украдь!»,
з тим, хто «Не зрадь!» порушить чемно.*

*Хліба хлібами. Над хліба
щось має ж бути, бути має –
таке, що будь-яка хвальба
його не стлумить, не здолає;*

*таке, що брехням – поготів
не зачорнити, не загладить.
... Гелікоптер перелетів.
Те «щось» мотора навіть надить.*

«ЯК ЗАТИШНО В МОЄМУ СЕРЦІ!..»

«Як затишно в моєму серці!» –
сказав колись Коновалюк,
що мав прихисток в серці терцій
і непорожній серця звук.
Було пісенним малювання,
були мальовані пісні...
Картин триває дозрівання,
пісні являються вві сні:
його пісні – усім, хто чув
магнітозапис його співу,
розважного, без перегріву,
без фронди погасить свічу.
Свіча, либонь, таки тремтіла,
коли найвищу ноту брав
(про Гандзю отже ж басував,
ту Гандзю, що й йому боліла:
єднатись з паном захотіла!)...

У серця затишок, бувало,
всіяке ззовні проникало –
не ззовні, то із праглибин;
але із серця в світ широкий
лиш те зіходило, нівроку,
що бралось праведних годин.

У серці затишок щоб мати
сьогодні завтра і колись,
прислухайсь, серце, придивись
до цих немов простакуватих
етюдів, впаяних у дати.
Етюдів, зверхніх понад дати.
Як вись небесна – понад вись.

«ЗАЛИШИЛИСЬ БЕЗ БАТЬКА. 1957»

Дніпрові повісти найбільшу печаль,
червону китайку явити,
а сліз би... ні, ні! ... не пролити.
Бо сльози Дніпрові гірчать.

Дніпро ж то недільного ранку
врочистий і все впізнає:
і білу, як біль, вишиванку,
й розмите обличчя твоє;

духмяну квітчасту хустину,
запаску небесних тонів,
колишню веселу дівчину –
й на неї ж подібну дитину,
цю доньку й... відсутність синів.

«Без батька лишилися, Дніпре!..»
«Я стану вам!..» – шириться Дніпр.
І явір край берега, вітра
спинивши, в сназі потемнів.

Дніпрова ж снага – скільки видко –
ясниться – здавен – не про страх.
Дніпрової аури нитка
кошлатиться у небесах.

**«БУДИНОК, В ЯКОМУ
НАРОДИВСЯ АВТОР. 1964»**

Цей будинок – хата біла.
Біла хата в темну ніч.
Доля бігла, бігла, бігла,
пробігала доля пріч.
Але автор – народився,
криком долю огласив,
білій хаті пригодився,
Бога в гості запросив.
Ріс, аж і доріс до теми –
сформулюй її хто-будь:
білі стіни гонять темінь –
найгустішу проженуть.
Біла хата цей будинок –
глина – дерево – вапно –
світить-світиться людинно
будь для кого – все одно.
Чи досвічує? Просвітить
тих, хто збивсь на манівці,
називавши темінь світлом?
Матимем надії ці.
Бо де автор народився
(задля авторства ж таки),
народився – присвятився,
там і світло, й світляки.
Авторство бо – діло Боже,
надприродній силі згоже.

«ДВІР, ДЕ Я ЖИВ. 1963»

Двір без дворища.
Сонця грище.
Зате город – як городище,
пуття городини й снігів.
Сніги! Бо це ж зима, звичайно
(хоч літо пам'ять улещає),
достатньо грайва кольорів.
Зима які збрала барви!
Пройшлась сусідніми горбами!
Тож двір не двір – плацдарм утятій,
хоча й відкритий у безмеж.
До нього тягнуться завзято
верба, береза, вільха теж.
Тут спомин згадку доганяє,
вона ж йому: «Не здоженеш!»
Двір, де ти жив, не довмирає,
поки живеш...

«ЦВІТЕ БОРЩАГІВСЬКА ВУЛИЦЯ. 1948»

Людмилі Мишанській

Цвіте Борщягівська вулиця,
не згірше сусідніх цвіте:
будинок садочком затулиться
та й мріє про щось святе.
Хай хоч би ходили глашатаї,
несли прапори гріха, –
садочки, війною пошарпані,
прикриють від зазіхань.
Дерева є зовсім занедбані.
Підбілені є й підтеплені.
На деяких видко сучки.
Є висипані стежечки.

І тіней хупаве мереживо
лягло і рухомо лежить.
А вгору цвісти – не обмежено,
там марево клично дрижить.
Цвіте Борщагівська! О Боженьку,
зморозити цвіту не дай,
трави ізмарагд – подорожники
по стежці хутчіш розгортай.

**«БАЗАРЧИК
НА ВУЛИЦІ БОРЩАГІВСЬКІЙ. 1955»**

Торгують злидні на базарчику,
торгують злиднями: купіть!
Знайшов для існування зачіпку
базарчик героїчних літ.

А що престижно бути злиднями,
то все ще якомсь та якомсь
базарчик є, існує, нидіє,
і покупців йому знайшлось.

Його ж багатство не оцінене,
неоціненне, – барви дня,
і ранку, й надвечір'я; й тінями
базарчик славиться щодня;

зимою ж – надто: як оголений,
як гола сутність битія;
жіноцтво шматами на головах
акценти ставить: «От і я!»

Де й узялася – не дівалася! –
вохриста випуклість ларця.

Вся гама на увазі малася
в мольберта, Сина і Отця.

І це не всує богославіє,
не принагідні словеса;
борщами Борщагівка славилась,
то й догодила небесам.

«ЗООПАРК. ПЕРШИЙ СНІГ. 1947»

Латками – сніг,
хмаринкою – ялини,
туманністю бузковою беріз
над снігом, над латками, – парадіз
ще все-таки осінньої години.
А сніг засвідчив:
дружать пори року,
передають одна другій, нівроку,
вітаючись, весь майже досвід свій:
передають найкраще в зоопарку,
де на снігу хоч хто поставить крапку,
а на листку злетить у небо мрій.
Щоправда, ні вольєрів, ні кліток
не видно з цього краю парку-зоо,
тож перший сніг осіннього призову
тут не доніс нікому ні чуток,
ні тих паролів, ані тих привітів,
яких дощі доносять в теплім літі.
Лиш тіні від беріз лягли на сніг певніше,
аніж лежали досі на листві.
О, тіні від беріз – вони снігам рідніші,
завжди жадані і завжди живі.
І, певне ж, автора автограф неспроста
навперехрест з найбільшою такою тінню

в кутку картини творять знак хреста –
таємний знак падінню-вознесінню.

«КЛАВДІЄВЕ. ЖАБ'ЯЧЕ БОЛОТО. 1948»

У Жаб'ячім Болоті, там – жаб'ячих хоромів!..
Над Жаб'ячим Болотом, тут – сонць не менше двох!
Бо Жаб'яче Болото – зразок для жабодромів,
тож і епоходромів – для випробу епох.
Царівна Василіса – Московії окраса –
служила не деінде на жаб'ячім віку.
Служивши, врозумлялась, причікувала *часу*,
покіль удатний Ванька
закусював гірку.

Французькі королеви?
Ті звідси *споживали!*
Спожерли Василісу бідову не одну.
Же тем, же – тю,- жували
та *се ля ві* – повчали,
московського «чавале!»
смакуючи луну.

У Клавдієвім Клавдій
нікому не перечив,
лив сльози просвітленні
на кожен жабозвук.
Все доливав Болото
сльозами, світу отай.
То й маєм те, що маєм
між наших затхлих лук.

БОЛОТЯНИЙ ДЗВІН

Болотяного, жаб'ячого дзвона
весняний перший тепловійний дзвін,
дзвін-подзвін, розговіння, хіть озонна,
у надвечір'я розгойдався він.

Аж над болотом, понад болотами
його звучання дибиться, росте,
тремтить рожево-синьо, золоте,
аж резонує іскряно дротами,
не святогрішне, не гріхосвяте.

Земний, глибокий, але ж і високий,
усепроникний дзвін-подзвін-дзвін,
скликає не глухих, не марнооких –
зі всіх вершин, глибинок і сторін
крізь пори року, роки і пороки,
і скін...

«ВЕСНА. 1959»

Весна по тій зимі, що мерзлотою
і в лісі поступитись не спішить:
то й повняться западини водою,
яка не просякає й не біжить.
Весна із тих, що й стовбури жіночить,
підтоплює і, пестячи кору,
болото поїть, небесами врочить,
із небесами затіває гру.
І жовтизна на прозелень помітну
вже спромоглась частково, віддає
цій кволій доні своє сяйвосвітло
скрізь, де лиш може,

де нагода є.
Емблемою весни –
гурт вільх калюжки в центрі
(бо й тіні вільх зворушливі не менш).
І десь якийсь тут Пан... на цитрі, чи на центі
ледь чутно виграє? І десь якийсь тут Лель
доходить перших меж...

«МАТВІЇВСЬКА ЗАТОКА. 1954»

Матвіївська затока
уважна не в пів-ока:
до неба – знати треба,
що в неба на умі,
і до глибин болотних
своїх, мулощедротних:
той мул посів глибини,
широкість переміг.

Лишився від затоки
напівставок широкий.
«Не надто ж і широкий!» –
радіє верболіз
і хвацько наступає,
мул листям устеляє
і лізе неупинно,
і вже свого доліз.

Доліз, що превисокі
є верби одинокі
у лавах наступальних
повзучих шелюгів;
ті лави на затоку
мільйоннобрунькооко

чигають і чигають
з усіх трьох берегів.

Хіба людей неситих
Матвіївській просити:
почистять і розширять,
і пристань заведуть...
Замислилась затока:
«Та це ж останнє око
і виберуть, і тут же
гвинтом передеруть!»

«ОСТРІВ ХОРТИЦЯ. 1960»

Острів Хортиця
все ще не портиться,
острів Хортиця –
як риба кит:
понад водами
дибється-горбиться,
видивляється,
сам-оковит.
Битий, ловлений,
прогарпунений,
а вцілілий:
«Впізнай мене!»
Завеснілий
під перелунами,
сам себе
от візьме та й збагне!

«ПЕРШИЙ СНІГ НА ШУЛЯВЦІ. 1947»

Перший сніг шукав Шулявку,
він її знайшов.
Перший сніг своїй Шулявці
дуж-же підійшов.
Тобто так він їй пасує,
як не пасував
жоден інший, бо прасує,
як не прасував
інший жоден: всяку складку,
грудку і пенька,
кожен метр, кожную латку
вкоськує злегка:
чи подвір'я, чи городець,
чи собі в саду, –
біловолить, біволець,
в неба на виду.
Колір кремовий пелюстя
зверху білизни –
поцілунків многоуся,
Шулявчині сни.
Альфи, іжиці та сигми
віднаходить сніг
у гіллі... На сигму сигма
вкотить часобіг –
нескінченність для Шулявки
визріє в садах,
в зимніх цих – не для забавки
дивних письменах...
На штахетах іній грає
хмарам сніговим.
Тільки стежка проступає
поступом людським.

«ВЕСНА У СВЯТОШИНОМУ. 1949»

В Святошинім, іще селі,
сніг вищий – жертвою ріллі,
вона його разить назустріч сонцю.
Зате в осоках, при струмках,
сніг ледве трохи що потах,
сусідившись джерельцю-невгомонцю.

Хати в Святошинім святешнім
весні святошинській справдешні:
відтанули і ну глядіть:
як відтавається деревам,
кущам, у відтаванні ревним,
куди йде стовбур, звідки віть.

І вся святошинська живучість
весні засвідчує співучасть
узгідливо: село селом!
Але... немов... долинув... поїзд...
Це замахнувся мегаполіс
попіднебесним батогом?

«МАТВІЇВСЬКА ЗАТОКА. 1949»

У затоки устя є,
в усті – пристань самочинна,
де баркас човну – причина,
отже й місця не стає
раз човну, а раз – баркасу
повоєнного ж то часу.

А побільшало трудів
для баркасів і човнів,
для простих і кольорових,
трохи-дуже гонорових.

То труди транспортувальні,
то прогулянкові дальні,
то ловецькі-молодецькі,
матвіївські, аж сирецькі.

Всі гойдаються, черкають,
кольорами грайно грають,
ніби згряя. Де вожак?
Розпізнати його як?

«ПУЩА-ВОДИЦЯ. 1946»

На тлі білої хатини
три берізки білокорі,
а й не надто білокорі –
найдешевший коалін.
Інших трійко, дві з одною,
ще тьмяніші, мов чужіші, –
ніби заздрісниці ревні
більш успішним навздогін
збоку справа поглядають.
Більший успіх? Сміх і гріх!
Йде зима украсти осінь,
йде зима тепло украсти,
а скупе навскісне сонце
темнокорих гріє всіх
трохи-трошки більше-ліпше
на тлі білої ж хатини.

«ПОЛЬОВІ МАКИ. 1971»

Виявляється,
хоч і з непоправним запізненням,
але ж виявляється все-таки
врешті-решт неспростовно, що
можна бути уже навіть зірваним,
зрізаним,
грубо устромленим
в тісну видуванку дешевого скла,
але залишатися самим собою:
з гордо піднятим д'горі пелюстям,
міцно затиснутим осердям,
випрямленими в усій красі листками,
і все-усе це –
в повній яроті Богом і ґрунтом даного
тобі кольору, кольорів, відтінків...
А й навіть якщо ти – безбока ромашка
або бур'янонаречений роман,
задля антуражу
зопалу увіпхнутий до букета
польових маків,
виявляється і для тебе такого-сякого,
себто, вже й не для тебе,
не у твоїй, зовсім-ніяк
не у твоїй потребі,
але виявляється,
виявляється ж!..

«МАЛЬВИ. 1961»

А мальви вміють позувати,
над ґрунтом – не як позументи,
одна другу не затуляти
(казав поляк той: тенди-сенди).

Чи так завбачливо зростали,
свої анфаси кшталтували,
щоб на шляху митця постати –
бутони чотками низати?

Шорсткого листа блідизною –
ні, не гордують, як буває.
Цупкого листа блідизною
розквітлість корінь величає.

Тож найнародніші це квіти,
найпереконливіших стебел;
від них не можна не радіти,
при них душа – ні, не отерпла.

«КИЇВ. СТАВОК В СЛОБІДЦІ. 1970»

Болото й жабуриння, а – краса!
зеленого вся гама гамувальна:
гамує біль і втому, пізнавальна,
земне виповідає небесам.

На погляд господарський, на глибокий,
такі ставки – як те більмаве око,
заросле катарактою аж так,
що годі підморгнути чи кивнути,
аби чиюсь увагу привернути –
будь ти великий князь, а чи прошак.

П'ють вільхи зі ставка і верболози
свої неекономні літні дози:
розбестилось коріння, розрослося.
Все бачить пензель, не завадять тіні
все бачити в зеленім безгомінні,
де все всьому зелено віддалось.

«ГАЛЯВИНА В ЛІСІ. 1969»

А справжню галявину знати по тому,
що люди приходять сюди, як додому,
в суніцях та зіллі дотоптують твердь.
А ліс не бере її: чи совіститься,
чи ліньки у твердь корінцями всвердлиться,
чи, може, й самому зілля та суніця
життя додають, відпроваджують смерть?

Галявина справжня матусям дівчаток –
нагода плести, заплітати, повчати:
набравши суніць, перебравши зіллів.
Дерева довкола галявини штивні,
мудріші, уважливіші, позитивні;
де зламані вітром – стирчать, наче бивні;
котрі зеленіші – чутливі до слів.

«ЗБІР ПОЛЬОВИХ КВІТІВ. 1970»

Збиравши квіти на обочині,
де польові – вже придорожніі,
Дажбогом двійко діток врочені,
ведуть розмови непорожніі.
Одне до одного обернені,

збирають квіти і не журяться
про те, що літо пішло стернями
назустріч осені-ажурниці.
Ще є тепло неохолоджене,
ще вітерці такі розрізнені;
хоч ожереди вже знагоджені
і сирти сиртами не спізнені.
А далина така глибокая,
уступів дюжиною мічена;
ген хаті хата білобокая
селом чи висілком освідчена.
Японці б тут наїкебанили
букетів знаних і намислених;
хоч барви тануть вже, є в таненні
ще сил і сил, відтінків приспаних.

«ОСІНЬ. СТАВОК У ПУЩІ-ВОДИЦІ. 1947»

Ах, ця осінь, вохристо-злотаве зітхання,
ще не пізня, та вже, ох, не рання, не рання,
убрідає, статечна, у воду вона,
убрідає вербово, лозово, уклінно,
уступає берізково білоколінно,
осяйна.

Так – подібно – коноплі несуть молодичі
у водицю холодну (не в Пущі-Водиці!),
щоб відмокло в холодній слизьке волокно
від костриці: відважно несуть, блідолиці,
повоєнні, голодні, – несуть все одно,
супокійні, як храму небесного жриці...

Осінь тане і тоне в ставку, й виринає,
і спливає, ассистом нетлінним лягає
у розчулену пам'ять, де хист і ассист

гчуть іконку природи
(канон – «Падолист»).

«ЗИМОВІ СУТІНКИ. 1979»

У сутінках воно ж то й виникає
(і зникає): тіней дивна гра.
Останнє світло тіням, ой, цікаве:
в алеї – світло, у гайку – мара.

Алейка юна, що ліворуч, гасне,
і потемніло перше деревце,
і друге й третє меркнуть – і прекрасне
це вичахання, потьмяніння це.

То вичахає сонячна астральність,
морозяно-рожева, палахка,
вертаючи немов матеріальність
деревам, бур'яникам, штурпакам.

Химирні тіней тіні химородять,
читати варто їхні письмена.
Воно ж уяві й розуму пригода,
таке читання
на кордонах дня.

«КИЇВ. ДОВБИЧКА. ДНІПРО. 1950»

І Київ не Київ
(Довбичка бо),
й Дніпро не Дніпро –
мілкенська заплава.
Лиш спека як спека,
й любов як любов:

до Дніпрової
слави.
Японський достоту
(китайський?) пейзаж:
примружена мініатюра,
примружена так,
що заслухана аж:
в епоху чумацьких
незмащених маж?
в ревучу епоху
буй-гура?

«ЗИМА В ЗООПАРКУ. 1959»

А зима зоопарком все бродить та й бродить,
засипає, підтрушує, шарудить, дзеленчить,
згідно приказки всіх на сніг-воду виводить,
і нікому з усіх її не одурить.

Ось дві яблуні ветхих,
вони ж... борюкаються?
крона кроні назустріч,
в один бік – стовбури...

Третя, що поза ними,
від обох них сахається,
але в групі скульптурній
їх разом є три.

Інші – менші, молодші, тонкі деревцята –
глядачами та учнями збоку, здаля.

Пролітає в повітрі сніг-вода непочата.

Вимерзає в гілляччі ніжна гусінь і тля.

«ПРОСІКА В ЛІСІ. КЛАВДІЄВЕ. 1967»

Примружився на просіку –
сягнув у Петриківку,
і петриківським розписом лягло –
найменших не марнуючи відтінків,
космічне виявляючи живло
в деревах, їхніх кронах і пеньках, –
лягло-повстало о семи вітрах.

Хоч просіка – це тема... турбулентна,
в краях понад Дніпром – амбівалентна:
ростили трохи, більшечко сікли;
одні ростили, інші просікали,
прибуток як набуток собі мали,
та перед миром раків не пекли.

А в іншому сенсі просіка – до світу
і шлях, і провіт, і привіт привіту
(якщо до хащі хтось би ніс привіт).
Повітря просіки! Воно ж і сонцелике.
Відлуння в просіці! Розіб'ється – не зникне.
Калужка в просіці шанує небозвід.

«ІНІЙ. 1969»

Іній взявся утвердити сталість
колихкої легкої зими,
але вийшла несплюснута старість –
так, як влітку ішла під громи.
І ковінькою мацає стежку,
і зітхає на скрип-перескрип,
але інею кожну мережку
розглядає – шука архетип.

Архетипи ж злилися, з'єднались,
іній сам себе не впізнає;
кристалічного всесвіту зав'язь
таємницю свою не здає.
Кристалічні зневаживши нетрі,
старість неліням рада, дубкам:
ранок інею в день асиметрій
переходить повільно, злегка.

«КИЇВ. ЖУКІВ ОСТРІВ. 1957»

На Жуковому острові – благодать! Благодать
задля пізньої осені тут починає.
Стяги сонця у кронах – ах! – мерехтять, мерехтять,
озеречко під стягами... не відпливає.
Але зрушитись може нараз кожну мить,
зеленаві, брунатні віддавши швартові,
і плисти не плисти, і летіть не летіть
(як об'єкти непізнані, понадчасові).
Хто б Жуковому острову благо дати (благо – дати!)
хоч таке би зумів, щоб його не займати:
літ ще хоч би зі сто тут земель не хапуть,
тихих вод, ясних зір
не труїть, не замлати?

«КИЇВ. ЗООПАРК. ВЕСНА 1952»

Земля прогрілась швидше, і відтанув
льодок довкруг озерця від землиці ж,
а лід великий берега пустився
і на воді вдає материка.
Озерце те навряд чи лебедине,

жаб'ятник чи качатник в ліпшій разі,
та отже ж гра пішла в материки
і океани: бо весна весниться.
Весна весниться! Сонце і чорнозем
із двох сторін промінять льодоводу.
Весні весняній брунькають дерева,
й тополя осокорові – рідня.
Дерева вкруг озерця вже весняні,
уже готові бачити і чути
і відчувати, й то не тільки сонце,
а й відблиски і здвиг «материка».

«ОСІННІЙ ДЕНЬ. 1969»

Осінній день. Дерева на узліссі,
як колективне фото колективу,
де кожен взагалі-то знає місце
собі самому і собі своє.
Та нинішнє залежить ще й від того,
хто як на день осінній одягнувся
(не знавши, що фотограф завітає:
така пора, так дбає керівництво
про виховні можливості цих фото).
Хоча захожі фотоодержимі
натхненники ліпили колектив:
одного-двох, бувало, переставлять,
а всім-усім підкажуть усміхнутись, –
та й ось воно, це диво з дивних див:
стихійна єдність і мармиза кожна!..
Отак і ліс під пензлем усебачним,
якщо йому сприяє день осінній,
і пензлеві ж, і лісові сприя...

«КИЇВ. ГОЛОСІЄВЕ. 1957»

Голосіївський трикутник:
джерело, в криничці – небо;
тут зима запропадає,
тут весні найперший струм.
Голосіївського лісу
Лелі, Мокоші і... Феби
тут свої справляють треби:
геть не сором-стид – геть сум!

От воно й лежить цнотливо,
от воно фривольно й зяє,
пагорчате тіло лісу,
голосіївська снага.
Чув про нього, може, дехто?
А один хтось, певне, знає,
та й змальовує частково:
таємниця дорога!

«РІЧКА ІРПІНЬ. 1969»

Пито-пито, надпито, не випито
спеками літніми річку Ірпінь.
Спеки осінні помірніші нібито,
але надії хіба що на тінь
від очеретів пожухлих, похилених;
от воно правда про річку, як є:
пита-невипита, в себе задивлена,
не переблискує, не виграє.
В місці найвужчому – ось воно, це воно! –
з погляду першого, – річка-тупик,
з погляду другого, – символ взірцевого
сил заховання, щоб норів не зник.

«НА ДЕСНІ. 1948»

Десна відмінна від Дніпра:
і кольором, і хвилею,
свого піщаного нутра
бурунністю бурхливою.
Десна – як жінка. Як жона
(пак, удова розхристана:
грайлива – там, тут – навісна,
зненацька голопристанна).
Хоч Гола Пристань – це не тут,
а десь, аж десь в Херсонщині,
куди вже не Десні маршрут –
лиш водам цим просонценим,
розмішаним, фарбованим, –
недопередніпровленим.
Десна – короткохвильова:
вир виру виром тичеться;
така рвучка, така жива...
Фіалка нею смичеться.

«КІНЕЦЬ ЛІТА. 1962»

Група дерев – скульптурна! –
змішала усі кольори.
Осени нота бравурна
м'яко лине згори.
Гору бере черлене,
з поля тчеться воно,
якесь таке... рівнораменне,
мовби хрещате вікно.

Однак виглядає обійстя
із-поза групи дерев:
ніби комети охвістя,
симетрію ніжно дере.

І манить обійстячко, манить,
чи в ліс, чи із лісу веде:
залежно від того, гурмане,
себе уявили ви де.

«КЛАВДІЄВЕ. 1948»

Вона одна, зате в яскравім.
Їх двоє. В сірому вони,
та ще й із вудкою: сини
земних потреб і страв нестраних.
Між ними відстань, ще й яка:
вся майже ширина ставка,
дерева майже всі (на другім плані).
Між тих дерев просвітлість є,
вона над нею й виграє,
вони ж такі... такі небездоганні.
Рік сорок восьмий, ох, глевкий.
Скромнющі підпарубчаки
ковтають слину, але тінь яскрава
лягла достатньо у ставок,
щоби не тільки поплавок
мозолив очі – от яка проява.
О зіркість праведних очей!
Зближає тіні вечір цей.
Трикутник промалюється? Як знати.
Німує риба, і тритон
не потривожить свій затон.
А сонце? Ні, не вміє постривати.

У ЗАТИШКУ Ж СЕРЦЯ...

У затишку серця розквітла красоля,
настурція себто; крихка,
як щастя бідняцьке, як доля-недоля,
як істина о двох рядках.

У затишку серця листочок черлений
дорожчий червінця. Завис!
Паде не впаде, надсуєтно-надземний,
омитий сльозою колись.

У затишку серця йорданським морозом
зігріто надію на світ,
і вищиться, вищиться світ *grandioso*
і серцю вертає привіт.

У затишку серця є затишок серця,
і навіть для інших сердець:
які у цім світі ніким не зігріті,
яким надірвався терпець...

У затишку серця знов гостра розмова
триває з собою самим.
Пізанською вежею світобудова
над серцем тяжіє крізь дим.

Горять болота, хтось підпалює листя,
хтось палить до правди мости...
У затишку серця пісенная Христя
з-під льоду пливе у світи:
та сама ж то Христя, наївна розхристя,
що з паном побула «на ти».

Повчально пливеться, сльозою ведеться.
Чи ж затишно серцю у затишку серця?

«КОРЧУВАТЕ. ЕТЮД. 1976»

Корчувате – урочище не корчувате
(може, було колись, поки назви дались).
Згодом, певне, зуміли його корчувати,
щоб звелися корчі.

От і майже звелись.

Але ці – незнищенніші, то й підвелися
із пракоренів цупко, постали, чіпкі.
Над снігами – ефектніші, – небо, дивися:
не корчі – багра, купи гаків і гачків.

Небо й дивиться. Зглянулись сили небесні:
на корчі, на проталинок рани нагі
та й рельєфу вподібнює дивно-чудесно –
хмаровиння вподібнює, повне снігів.

«НА УЗЛІССІ. ОСІНЬ. 1971»

На узліссі осінь зупинилась,
поточилась осінь – похопилась:
в полі передзим'я аж бринить!
А над полем небо кучугурне,
зовсім по-зимовому бравурне,
холодом доземно миготить.

Похолола осінь, остовпіла,
заступитись водами хотіла,
але в водах жало крижане
так уже поблискує і грає,
наче гільйотинну силу має:
тут як свисне-бахне – світ вжахне.

Просльозилась осінь, підсковзнулась,

слізно дубку-нелиню всміхнулась
(він – перекоцюрблений – згаса);
розридалась, пізня, та й упала,
у пожухлих бур'янах стогнала...

Все це – разом взявши – й є краса
втомленого осінню узлісся,
що його митець не остерігся.

«СУТІНКИ. 1960»

Сутінки – дійство глибоке, а вутле,
сутінкам води – рідня найрідніша.
Сонячні відсвіти перш ніж знебути,
штиль сутінковий леліє і тішить.

Тішачи – тішаться штиль сутінковий,
гасить рум'яна любовно-жорстоко:
має перецвіт для них барвінковий
(звідкись – а має, знать, не ненароком).

Сутінки ж бо – справа більш ніж непевна:
гусне повітря, а острів маліє,
і зупинилась бистринь Бористена –
мріє, що зорями вглиб зазоріє.

Сутінки – це, як конверт, до якого
лист вже укладено, клей лиш розслиним...
От ще б адресу – кому, та й від кого, –
не помилитись
такої хвилини.

«ЗАХІД СОНЦЯ. 1958»

Маленька драма кольорова:
з-за лісу сонце понад ліс
кладе павісмо малинове,
і чорно гусне зелен-ліс,
масивний, хвойний. Та світило
шпарину в лісі віднайшло
і насилає любо-мило
свою ярінь: «Розсійся, мло!»
Не розсівається. Лиш тільки
на густотемнім хвойнім тлі
берізки – підлісок: п'ятірко –
собі світлішають, малі.
Листви світлішає жагота
і відривається від тла,
і перша білокор'я цнота
Бере своє. Взяла, взяла!

«ЗАХІД СОНЦЯ. 1972»

Обрій далекий
в близьких водах
відбився ніби і росте;
блзнює так, бува, природа,
і ми зважаємо на те.
Маленьку драму кольорову
зіграє раптом – не на «біс»,
і будьте ви їй прездорові,
як той же обрій, берег, ліс.
Не до повторів! От і маєш
ловити й шанувати мент.
Забув усе – не забуваєш
глядацький свій абонемент.

«КИЇВ. СВЯТОШИНЕ. 1967»

Дерева відтанули серцем,
дерева відлизі – свої.
Відлизі ж
де тонко, там рветься;
де рветься, там теплі краї.
Краї та краєчки, окрайці
прожухли, сльозяться, темнять,
поганять габу, життедавці,
траву розбудити спішать.
А будяться скорше асфальти
і мертва, ребриста кора;
та рано їм тріумфувати –
це просто відлиги гра.
Морозець же ген не бариться
поверх шкарубчастих снігів,
морозець ковзає-сріблиться,
от майже відлигу й наспів.
Поменшало рвійного мрева,
льодяться проталин краї.
Кому аплодують дерева:
відлизі? згортанню її?

ПРИМУЛА РІЗНОКОЛЬОРОВА

Примула різнокольорова,
шовковошита, а – жива,
оспрагла пензлика і слова,
у фарби врósла і в слова.
У фарбах перехрестосуца,
духмяно-легітна зі слів,
завзято сонцезагребуца
від підвіконнів до столів.
Святешня радосте селянська,

любовно спорскана із вуст,
суботня виставко міщанська,
живив тебе міщанський густ.
Тепла родинного ознако,
відзнако скорбних самоти,
сумуєш трохи за бараком,
в зіниці вросла і в персти?

ОЛЕАНДР УДОВИНІЙ

Олеандр удовиний,
літ рожевоцвіт,
придивляйтесь вмілець дивний
до людських порід.

В щирім погляді рожевім
у зіниць на дні
спогад жеврів – не віджеврів,
не відосенів.

Тісно в хаті удовиній,
тільки не йому.
Самовидець передзимній,
сам-собі-гламур.

До вазона світового
стовбуром не вдався,
то й не вишитий, ні в кого
не повис, не славсь.

Пахоців крикливих зайвих
у Творця не взяв.
Тим-то й є не для забави
і не для роззяв.

Олеандр удовиний:
вам і вам – привіт!
Придивляйтесь вмілець дивний,
літ рожевоцвіт.

НА ДНІ ПЕЙЗАЖУ...

На дні пейзажу – сажі, сажі,
на денці сажі – натюрморт,
дрімучий, як пацятко в сажі,
як у болоті тихім – чорт.

Так є, коли білил бракує
і лиш у спогаді – кармін,
а бідна вохра порядкує,
себе несе з усіх сторін.

Тоді ж то і природи злидні
палітрі ближчі, не чужі,
і тіні тіней – гриднів гридні –
коцюрбляться з-поза межі.

У згорнутім, сказать би, стані
пейзаж такий вміщає все:
пожнив'я пізніе, сходи ранні,
сліди стоянок, дух осель.

Тоді погода – як негода,
тоді – в глибинах глибини –
життя і смерті вічна згода,
сильце гіркої таїни.

«ГРИБИ. 1964»

Боровик-дідуган, підосичник, бабка –
лісове сімейство святе:
помагальники лісу, до шапки шапка,
ліс без них не росте, не зросте.

Натюрморт приєднав до них діро-решітку,
спороносну підшапку її;
натюрморт замість вічного людству найдку
їх беззахисність не потаїв.

Група кольору пляжної смаги-засмаги.
Відчуття прохолоди глибоких лісів.
Таємниця гриба потребує поваги.
Засихає грибниця. Не вічні ми всі.

«ВЕСНА В ЛІСІ. 1977»

Весна на те ж вам і весна,
щоб чудесам творитись,
брунькам віддячити сповна
і соками упитись.

Болотні води? Але знак
на них небеснодумний.
П'ять півусохлих кривуляк?
Світанок п'ятиструнний!

Бузково? Рястово звучить
мелодійка пробуджень
і кличе жить і дорожить
крихкавістю напружень.

Вода вирівнює, рядить,
в болото тягне тіні.
Весна звучить, але й мовчить
про щось там,
в баговинні.

ВЕСНА НА ЖУКОВОМУ ОСТРОВІ

На Жуковому острові зелен-шум-благодать
(поки біси з бісихами в «стольнім» Києві сплять)...
Соловей розсипається – не збереш, не збереш,
зелен-дуб розвивається в синьо-сизу безмеж.

Фоса жабками повниться –
жабки їй до лица,
куца хмарка сторониться
вітерця, вітерця.

Попід хмаркою дерево –
визначний солітер:
стовбур – вигнуте черево,
крона – кужіль химер.

Чом же в цім живограєві
вербний куц усиха:
чи на пострахи краєві,
на відзнаку гріха?

Десь була ж тутай відповідь – чоргогуз, черногуз...
Чи ж то він в черногузиху ген угруз, ой угруз?

ВЕСНЯНІ ПЕРЕГОНИ

Те пружиться, і те росте, –
весняні перегони.
Весь перегірклий Лісостеп
поставив на бутони.
Він їх впроваджує суціль,
він ними бадьориться.
Вони йому – як нам хліб-сіль,
як полю гостра криця.
Весняних перегонів шал
доводить до нестями
і тих, хто звідси поспішав,
віддавна був не з нами:
спішать вони бодай на час
десь тут прикоренитись,
учути з неба Божий глас,
землі розпривеснитись.
Хоч глас не кожному й дано
учути, розпізнати,
весна ця – в космоси вікно,
з якого й виглядати,
і... в вічність випадати?

Портретності

Цикл 4

Ф. Конобдинок

«ХРИСТОС В ДИТИНСТВІ. 1952»

*То ось яким він був! І є. І нам перебуде.
Не на руках у Матері. Бо сам
з паперу проступає враз у люди,
з-під олівця,
підзвітний небесам.*

*Кирпатенький: щоб ви не гнули кирпи.
Просвітлений: щоб додалося вам
і вас не засліпили смолоскоти
ні десь колись там тут,
ні десь колись там
там.*

*З паперу проступаючи у простір,
дорослий Слова, Мислі і Снаги,
до вас приходить неспізнаним гостем
доречним, благовісним, дорогим.*

*З-під олівця. Крізь ватман повоєнний,
переступивши атомні гриби,
з вас кожному привітний, навзаємний,
в звіру не зірвались ви аби.*

*Не іконічний, то й не канонічний,
усім дитинствам рідний, не чужий,
в дорозі від осяяння – зустрічний,
в дорозі до знетями –
межовий.*

«ДІД-ПАСІЧНИК. 1920-1921»

Дід-пасічник у сонце цілий рік
вдивляється з-під брилика невтомно;
хоч затуля йому комбід і «ВЦК»,
вдивляється дід-пасічник притомно.

На сонці – плями? Чорнота знамень,
чи... вуглий рій шугає попід диском?
Чей... вигоряє? Дотліває, чень?
Не в змозі засліпити давнім блиском?

Мундштук у роті. І димок цигарки.
Був панським вчора пасічника рід?
А нині? Нині панським є комбід.
А завтра?.. Не дізнатись і в циганки.

Однак про завтра ще гуде бджола,
і квітка пахне все-таки... не кров'ю.
І зло маскує ще прикмети зла,
і ніко-тин ще... помага здоров'ю?

«ОНУКА БАБИ НАСТІ. 1971»

Онука баби Насті
в хустині не квітчастій,
а в щиро-малиновій
(у бурячковій?). Що ж,
хай буде – в бурячковій:
щоб не піймав на слові
(художника на фарбі)
хтось, до майора вхож.

Бо рік – сімдесят перший:
стоять повсюди верші

на тих, хто синьо-жовте
і малинове хто
змалює чи згадає
(отож – повеличає!)
хоч би й на дівчинині,
котра сама – бутон.

Тож Настина онука
(молодшати спонука
старому будь-якому,
у будь-яких літах)
купається не в щасті,
онука баби Насті,
а... в погляді своєму,
в очиськах-пелюстках.

Такий чистюський погляд,
що в нім і хтивий поглип
і білий світ увесь
купатись мали б днесь.

«ПОРТРЕТ СВІТЛАНИ МОСКАЛЬЧУК. 1971»

Бутончик? Бутончик!
Пелюстка? Пелюстка!..
Ні! Брунька на дереві
роду й народу.
Усмішка? Була,
але в строгість загусла.
Хустинка біленька довершує
вроду.
Довершує? Майже. Вірніш... обіймає.
Ага: як бутона
місткий чашолистик.

Вершечком – кучерик:
хустинку здіймає
і сам з-під хустинки стримить
проречисто.
Все разом оце і зоветься: Світ-ланка.
Погідніє і розпогоджує личко.
Автограф художника ніжно і сланко
з-під щічки повився над рівнем ключички.

«ПОРТРЕТ І. С. ЇЖАКЕВИЧА. 1952»

М'яке світіння сивини
означає старечий профіль:
потилицю на тлі стіни
(тьмянішої від сивини!)
і тім'я – на тлі дошки... Профі!
Професор-вчитель, бо – Митець,
він, Їжакевич схилку віку,
свій досвід, мудрість і терпець
скрізь випромінює без ліку.
От погляд: дужка окулярів
його роздвоїти могла б.
Та – дзуськи! Ні, не той масштаб,
щоби двоїтись: не постарів!
А профіль цей на цьому тлі...
Такі у римлян на монетах,
а згодом... в дечіїх сонетах,
бува, бували в товщах літ.

«ПОРТРЕТ І. С. ЇЖАКЕВИЧА. 1961»

Так думу кризь життя несуть –
без втоми, без позерства.
Її в провітленість кладуть,
а дістають з-під серця.

Так здобуваються на чин,
якого не скасує
ні та, що косить без причин,
ні той, що ключникує.

Так під вагою літ і зим,
зігнувшись, не гнуться,
не догоджають тим і сим,
в не тому не клянуться.

І учням залишають так
свій досвід без останку:
як перед втомою піджак,
як думу дум – світанку.

«ПОРТРЕТ НЕВІДОМОЇ. 1961»

Хоч не та це невідома, що Прекрасна Незнайомка,
але та це невідома, що одна собі із нас.
Традиційної хустини туго запнута коронка
зграбно ріжками-кінцями
увінчалась, возвелась.
Шия ж, навпаки, зігнулась,
шия визнала сутулість.
Рукодільниця чи швачка
незнайомка ця проста?
Зачепила окуляри не за вуха – за хустину,
і, не випроставши спину,

не завважає свій стан.
Стан готовності до всього,
навіть доброго такого,
що немов небесна манна,
раптом упаде: бу-бух!
Упадає ж та, відомо,
от якраз на невідомих,
на безрідних та бездомних
(вічних клопотів свідомих),
бо ж на що й Господній Дух?

**«ПОРТРЕТ ПАРТИЗАНКИ
А. М. ПЛОТНІКОВОЇ. 1963»**

Не обличчя – рельєф,
часу змісище.
Над обличчям –
вир сивини.
Очі сиві вже?
Очі сині ще?
Волошковими
були вони?
Є у погляді, є
металевеє ще,
нещадимеє
все іще є.
Є не бабське,
не людське...
Є... лев'яче?
Вовче є? Душу п'є,
але й силу дає?
Старість.
Очі врізнобіч
дивляться

і... більмавить
ліве уже?
Але погляд такий
не прихилиться,
не потупиться
(ліве – чуже?).
Не характер –
кремінь,
а в кремені
темперамент
закам'янів...
І якого ж ти
роду-племені?
І чиїх полювала
синів?

**«ПОРТРЕТ ПРОФЕСОРА
А. І. СПАСО-КУКОЦЬКОГО. 1960»**

Клинець бороди, голови овал –
в напрямну одну, у діагональ.
Погляд – у глибінь, не у далечінь,
щось він там знайшов, виокремив він
там, у глибині власних дум-ідей,
де і день не день, де і йде не йде,
а літа – стрілою...
Там панує він,
не бідує він:
наче бедуїн
із зурною.

І йому вона (та наче-зурна),
думонька одна чи ідея,
віддає сповна –

позбавляє сна:
сну наперекір
тепломружить зір
іскрою вогню Прометея.

**«ГОЛОВА ЧОЛОВІКА У ШАПЦІ.
РІК НЕ ВСТАНОВЛ.»**

Рік чи й варто визначати?
Шапка – не шолом.
Вік, без сумніву, двадцятий.
Бурелюдолом.
Шапку так несли-носили,
хто о голові:
мавши силу проти сили,
або й навіть дві.
Ополченець? Із засланців?
Із геологів?
Очі – як протуберанці –
серця сполохи.
Шапка голову надійно
обняла, хистить.
Чоловіче, обнадій-но
всіх, кому ще жить.

«АВТОПОРТРЕТ. 1947»

Загострилося обличчя,
клином – брите підборіддя:
це й епосі досить личить,
що затягує повіддя.
Очі, що без окулярів,
недалеко цей раз бачать –

серця мірені удари
випромінюють неначе.
Землякам шедевр дістався,
тож глядіть, куриловецькі,
як земляк епосі вдався,
не піддавшись днинам злецьким.

**«ПАМ'ЯТНИК Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ.
ХУРТОВИНА. 1961»**

Хуртовина, ох, хуртеча!
В Куліша у «Чорній раді» –
там двигтять її предтеча:
у безвладді, у безладді!..
Тут же все установилось,
опустилось, прикипіло,
тупо бронзі підкорилось:
щоб не крилось, не летіло.
Пам'ятник – за веретено
цій завійниці густющій,
що обсновує напевно,
сипле з тучі в очі сущі.
Щоб не бачив, куди гнати
(там, пригнавши, запитати)?
Щоб не взявсь коверзувати,
кониченька розвертати?
Бо ж, буває, оживають
витвори такі мистецькі,
перед ранком набувають
рис достоту непростецьких;
а тим більш біля святої,
святомудрої Софії...
Хуртовина сліпить, гоїть.
В хуртовині ледве мріє...

ФЕДІР КОНОВАЛЮК І МИКИТА ХРУЦОВ

Зі слів історика мистецтва Іллі Безбаха

Хрущов котився, світою оточений.
Коновалюк із молоддю стояв.
Хрущов з Москви навідався, наврочений,
де виставку в Манежі розорав.
Була «відлига» з приморозком першим:
авангардистів бито – «штукарів».
Вождь, «штукарям» московським носа втерши,
до київських носів пришварготів:
«Мазня!» «Бридня!» «А це – що?!» «А – для кого?!» –
крізь виставку котився, як бурчак.
І допекло це Коновалюкові,
і зупинив вождя митець-козак:
«А що ти в цьому тямши, чоловіче?
Ти малюванню вчився? В кого? Де?».
І остовпів генсек. І страх і відчай
в очах його, і свити, і людей...
Так на війні бувало з танком грізним,
коли влучала в триплекс ПТР.
Смикнувся вождь. Зімкнулась свита. Пізно!
Не відповів. Наддав ходи. Попер!
Пробігши мовчки решту експозицій,
ретирувався, грізний і малий.
Понісся зі столички до столиці –
назустріч змовам, наївняк старий.
Звичайно, що «оргвисновки» зробили
у Києві «мистецтва керівники»:
до звань почесних рух призупинили,
до виставок, до фондів – на роки.
«Коновалюк» – як «Кармалюк» – звучати
для владолизів почало тоді;
хоча бувають різні бюрократи,
то й дехто з них таємно порадів,

і згадував до скону ту картину,
де вождь укляклий – як підбитий танк.
Умів Коновалюк не гнути спину,
у нього б нам учитися отак.

**«МОРОЗ-КОНОВАЛЮК ТАМАРА,
ЯКОЮ Я ЇЇ ЛЕДЬ ЗНАЛА»**

*Зі слів мистецтвознавця Тетяни Гаврилової;
диптих*

1. Мати картин

Вона ж була попівна. З тих попівен,
аж тих – тепер їх мало – *панотцівен*
(бо величали батька панотцем
і в очі й поза очі прихожани),
отож така – без похибу й догани,
з відразою до крику, сварок сцен.
Жила – по Слову. Федора любила.
Сказати б можна, що боготворила;
про набожних однак не кажуть так.
Часи мінялись. Вірність і повага
була подружжю їхньому наснага
незмінно – хай там що, і хто, і як.
Не дав Бог діток? Дітками картини
назвав він жартома якоїсь днини
з подяки за соратництво її.
Пішов з життя – лишились з нею *дітки*,
її рясного щастя в світі свідки,
всі – Коновалюкової сім'ї.
Часів останніх хоч і бідувала,
картин же – хоч ти що – не продавала:
«Дітей, – казала, – в нас не продають –
виводять в люди». І вела їх в люди:

на виставках, в музеях *дітки* всюди
лиш відгуки збирали. Ще зберуть.
Тому якщо зустрінете сьогодні
десь на прудкім якимсь аукціоні
його картини, знайте: хтось грішить.
Гріх не смертельний людям-чужаницям
в епоху, де навкруг жирує нице?
А хто зна, хто зна. Гріх завжди спішитьь.

2. Волошками портрет духовний

На першу пенсію купила
букет волошок в переході.
Вони кімнату освітили,
їх змалював ураз, на подив.

Вони вдивлялися з картону,
вони допитувались: «Хто ти?»
Були примружено невтомні,
легкі, як у повітрі ноти.

Були гербом пенсійних злиднів
чи вміння світові прощати
в кімнаті, світові не видні,
світи манивши до кімнати?

Яка загадка? Які чари?
Ніяких таємниць великих.
Ввійшло у них тепло Тамари,
вселився усміх зореликий.

Де нині, де вони сьогодні,
чом не спливають в каталогах,
щироусміхнені, не модні, –
у Бозі радість неубога?

ДВІ ТАМАРИ

Одна – Мороз-Коновалюк,
друга – Буяльська-Скнар,
двох поколінь перегук, _
обидві – Божий дар:
дружина й шанувальниця,
пролог і епілог,
за щось рабові Федору
Господь послав обох.
Дружину малював, було:
натурниця, модель,
сюжет вона і фабула,
співірниця ідей.
Зістарився – молодшенька,
вона схід'сонця мчить:
знайти пейзаж до настрою,
пейзаж благовістить.
Як відійшов у засвіти,
сповняла заповіт:
картинам світ не застити –
роздарувати в світ:
усім, хто надихається,
хто справжні земляки,
з ким сонечко вітається
і дружать їжаки...
А друга – шанувальниця –
прологом визнання:
картинам доглядальниця
у днях «нового дня».
Описує, пояснює
палітру, лад і тон
не поспіхом, не наспіхом
професорських утом...
Інтелігентки звісні ці

Тамари, а проте
він плаче в своїй вічності,
незраджений митець:
дружина шанувальниці
не вміла дарувать,
в дружини шанувальниці
не вміла в дар узять:
то й розхапали ласенько
(у стилі мурашви!)
архів, картини класиків
сусіди удови
по смерті удови.
І все-таки, усе-таки
хвала – не навпаки! –
що в етики й естетики
не без Тамар таких!

В ПОРТРЕТАХ ПЕНЗЛЯ КОНОВАЛЮКА...

В портретах пензля Коновалюка
щось завше є зумисне неумисне:
характер в плоті блискавкою зблисне,
яка хоч не сліпуча, а – стрімка.

Ще й така: стрімка, але тривка,
ця блискавка характеру, що тисне
на пам'ять зорову не лиш туриста,
але й портретознавця-земляка.

Ще так метал на зламі ся являє,
і дерево на зрізі так, буває,
проявить знак – от хоч би і хреста;

подібно знак трипільський скалить око,
дарма, що був захований глибоко,
ще брунька так вистрілює листа.

Так же й поет... портрета дороста?

СОНЕТА ХРЕСТ РІВНОРАМЕННИЙ

Сонета хрест рівнораменний:
катрени пнуть, терцети в землю йдуть.
А кода – Грааль? Її колись знайдуть?
Знов образ цей – в віках неприторенний.

Навіщо він? Ятрити люд богемний?
Собі самому затуляти путь?
Красивості, якщо й криваві суть,
того й гляди, накликають гріх недремний.

Ні! Ні і ні! Це лиш алегоричне,
сонета форми бачення незвичне:
вподібнена розп'яттю форма ця.

Поет себе (й героя?) розпинає,
всю широчінь раменну виявляє
і зріст – себе й героя-молодця.

Що – й молодиці? Якщо та не зла є.

ПОРТРЕТИ В СТИЛІ КОНОВАЛЮКА?

Той плуга пре, а той веде плужка.
Та сіє-віє. Те в ладусі грає.
Характер-доля з плоті визирає:
«А де тут пензель Коновалюка?»

Ті – нерозхлюпайпиво, та – метка,
тамте забуло, що на все пора є;
той – погляд в себе, той – ним світа крає, –
усі з-під пензля Коновалюка.

Малюєш в стилі Коновалюковім?
То обери портрету гідне тло.
Яке ж у нього найчастіш було?

Було... метал на зламіві підкови!
Малюєш словом? Обери сонет,
підковогнутий, вигином – вперед.

Рядок нехай не заздриє би мазкові!

СОНЕТ-ПОРТРЕТ? ЧИ ТІЛЬКИ СИЛУЕТ?

Сонет-портрет? Ох, тільки силует.
П'ятнадцятим рядком – питальна кода.
І не тому, що є на коду мода,
і не тому питальна, що естет.

Характер-доля свій зигзаг-секрет
зигзагу вірша так являє згорда:
була би тільки на душі погода
у віршописця – задля вищих мет.

Хоча зигзаг характеру-судьби –
це, як сівба в процесі молотьби:
не встигнеш сам збагнути, що посіяв.

Учив Христос: на камені не сій,
не сій в болото – будь не ротозій.
Поета би й навчив в віках Месія...

Портретувань словесних зрима дія?

БОРИС МОКІН

Професор, ректор, знаний депутат,
не мав, не має зайвої хвилини:
засідань, лекцій, сесій ритм невпинний,
мотора такт, коліс вагонних такт.

Нагрівся телефонний апарат,
нервові спопеляючи клітини,
і от приходить ректор до картини:
сьогодні, й завтра, і багатократ.

Картина плюс картина – річ тонка,
ця формула долання перевтоми
у галереї Коновалюка;

та галерея – не якісь хороми:
проста аудиторія колишня,
не зайва політеху, ох, не лишня...

... Це ж – відповідь Шевченку, врешті, *що ми?*

НЕЛЯ НІКОЛЕНКО

Ніколенко (псевдо – Завжди),
учителька (тип методиста),
незмінно вогниста, іскриста, –
спокою від неї не жди.

Пенсійні жене холоди,
студентство веде голосисто
в театр, на концерт, – і хористи
її виглядають ходи.

Художник же Коновалюк
із вічності Нелю вітає, –
її коментар наслухає;

бо той коментар – від наук
житейських (не лиш естетичних),
пізнань і досвідчень етичних.

Щасливить сердець перестук!

ОЛЕНА ЗІНЬКО

Її постава – осіянна,
хоча і в'їдливий язик;
студентські ж твори – її шик,
її Коновалюкіана.

Нагода ж бо щаслива дана:
мистецтва дати дух і лик
тим, хто від нього бігти звик
в «технярство» – з острахом профана.

Для всіх таких Зінько Олена
у проповідництві натхненна,
в повчаннях – стримано м'яка.

Не зогляділась, як вже кличуть
«красу шукати рятівничу
в полотнах Коновалюка».

Краса й зіходить на обличчя!

ОКСАНА ЗАЛЮБІВСЬКА (1)

Той предок справді... залюбляв, кохавши?
Кохавчи... до смерти залюбляв?
Чи з пристрасті, чи просто для забав,
ні стриму, ані міри в тім не знавши?

І в прізвище весь перейшов назавше?
І їй, Оксані, тим заповідав
снагу, вогонь і жар сердечних справ:
палай, мовляв, не за Платоном дбавши?

Ах, предківські нащадкам заповіти!
Читаються вони, та абияк
(коли ж, читавши, треба й розуміти).

А в прізвищах читати – «незручняк».
Читалось по складах Оксані-панні:
то блідли щічки, то цвіли, рум'яні...

«Де в прізвищі герби? Де особняк?!»

ОКСАНА ЗАЛЮБІВСЬКА (2)

Залюблена в пейзажі, де мости
через Дніпро лягли – вечірні, ранні, –
вологі очі Залюбівська-панна
прокліпує, перш ніж із зали йти.

Та зала їй цей настрій берегти
до завтра буде у найкращім стані,
меморіальна зала, де на грані
незабуття художника світи.

Коновалюк Оксані не відразу
ввійшов у серця потайну оазу,
але ввійшовши, там росте, росте;

Росте Художник в серці викладацькім,
скептичнім надто, але не лайдацькім,
фокстроти потісняючи й ту-степ.

«Невже єсьмо в епосі споживацькій?»

ГАННА САРАФАНЮК

Донька Волині, брови все ще Мавчині,
освіта інженерна: Львів надав
у стінах тих, де сам Бандера брав
предметності, духовністю оснащені.

Літа – по гарнізонах... ні, не трачені,
муж-офіцер... ні, світ не зав'язав;
й собі ставала до армійських лав:
писати, рахувати, знати значення.

У Вінниці прийшла у політех
як методист на кафедрі культури,
носії громадських і простих бентег;

у Гайсині – всі підліткові бурі
крізь неї йдуть: вже праця тут така...
а стріне вінничан – на спомини легка:

«Як там картини Коновалюка?»

АННА ПАШЕНКО-ПИСКЛЯРОВА

Студенткою Пашенко Анна
в День Шани Коновалюка
свічу світила, і рука
злегка тремтіла, невпізнанна;

потому вірш читавши, панна
сама світилася злегка,
й рядок прояснював рядка –
була хвилина осіянна.

Літа летіли непохмурі:
навчання ув аспірантурі,
дисертаційні труди;

проректор нині з виховання
і в світі вузів спілкування, –
робота не вряди-годи.

Коновалюк дає зростання?

ОРЕСТ СЛИВИНСЬКИЙ (1)

А лижник по-карпатськи – лещатар,
і ним Сливинський досі ще буває.
Лижню віднайде... Ні? То прокладає,
опришко зблизька, збоку – супер-стар.

Душею молод, профілем не стар, –
старійшина, що критиків єднає,
етичну їм платформу доробляє,
талантам – друг, поштивий до нездар.

Стрельбицький те чи зможе зрозуміти?
Сливинського ж покликання, сливе,
його до співчуття усім зове.

Але й гучні полемік динаміти
йому не студять душу ані раз:
відкине всміхом бздуру – та й гаразд.

Це ж «Орестеї» нам новітні міти?

ОРЕСТ СЛИВИНСЬКИЙ (2)

Федьковича новітнім alter ego
побув Орест не день, не рік, не два:
писавши «Плач флюяри» – голова! –
в час, як співалось «Со кому до tego?..»

Пручалось его, блякло супер-его,
чіплялася дорога ґрунтова,
бруківкам пред'являючи права,
егрегору являючи егрегор.

Письмак Федькович, лірик і жовнір,
Сливинським буди, запримітив трохи
пізніших з'явиськ, зрівши кризь епохи;

герой і автор – жодних недовір:
обом до серця співоплач флюяри
і втіха від «Три царіє со дари».

То ж – духу злет, коли дух сходить з гір?

ОРЕСТ СЛИВИНСЬКИЙ (3)

А світ ловив Сливинського! Посадов,
готелем комсомольським, де дівиць
пропонувалось ниць і горілиць...
А й нині не доловлює, з досади.

Рубцями в серці здавнені надсади,
гостріші і мульткіші зелен-глиць,
й нові надсади, стумою марниць,
зусиль вотще, слідами знад і звади.

Та совість чиста – дійсний еліксир
від старості; то й шапка набакир
і в погляді цвіте щось неодцвітне.

А горда діва оперна з Колись
баберою он суне? Не дивись!
Твоє – з тобою, юне, заповітне.

Літа ж літам... ріднішими здались?

ОРЕСТ СЛИВИНСЬКИЙ (4)

Чом, друзі, Орестеєю зовем
його, Ореста, життєві дороги?
Бо в них спромоги задля перемоги
над фальшю, над спокусами богом.

А спокушав, було, й Станіслав Лем,
земляк («Будуй фантазії чертоги!
Витай високо понад перелоги,
над болота, над грузькість болотем!»).

Фантазію Орест, пан Орестеї,
впрягає в ті плуги, що жодні глеї
їх не засмокчуть – хоч би і потоп;

а від потопів знає певний засіб:
гріха людського тлумити на застіб,
а під підошви – слати чорнотроп.

Який там Діоген Ореста свічку застить?

ОРЕСТ СЛИВИНСЬКИЙ (5)

Орест Сливинський Коновалука
(Художника, панунці, Пейзажиста!)
вподобав не лишень як колориста,
а й як нереєстровця-козака.

То й зрозумів митця не-простака,
не списувача, ні, не копіїста,
а лірика й ледь імпресіоніста,
померлого в добі Маланчука,

Маланчука й згадати нині важко?
Тим і страшний ідейний той нанашко:
всю лють концентрував у днях своїх.

Були ж то дні й Сливинського Ореста:
його моральне – надідейне! – presto
впеленгувати Маланчук не міг.

Коновалюк – Орестова фієста?

АНАТОЛІЙ СКРИПНИК (1)

Товариш Скрипник? Ні, пан Подорожник!
Всім подорожнім – радіобратим.
Їм радіо-радоголосно з ним,
і – побратимно – те підтвердить кожний;

Принаймні, хто – в душі бодай – художник,
душі й творець, – не просто пілігрим:
проходячи натхненно Крим і Рим,
на голос озирається неложний.

Чи важко бути голосом таким аж,
коли Доріг Дорога – несходима ж,
вськчас до істин серця ведучи?

Тих істин несподіваних щоденних
новітня «скрипниківка» – усна, щемна
щодня дарує, – доле, не бурчи.

Скрипиш? Скрипи! Влациш? Чимдуж влаци!

АНАТОЛІЙ СКРИПНИК (2)

Стрельбицькому писав (чи ж то не з Кролевця?)
про те, що й там Коновалюк присутній,
в музейчику місцевім тихо сутній
просвітленістю творчого лица.

Була тоді приємна звістка ця:
наперекір годині каламутній
він, «Подорожник», істині попутній,
осмислити митця пообіцяв.

Не довелось. Не встиглося. Солодке
мистецтво вічне, а життя – коротке
і вічна, а гірка мистецтва сіль.

І все ж хвала, уклін «Мамайчукові»*,
що імпульси він мав невідповідні,
а задуми привозив звідусіль.

Є Скрипник в долі Коновалюковій!

ВІКТОР ГРАБОВСЬКИЙ (1)

Неспіхом видобуває слово:
так добували шаблю з-під поли
розвідники, зайшовши у тили
невірних, нетутешніх, безголових...

Хоча й... не вмів жести того злого,
останнього, разючого, коли

* Гринею Мамайчуком-некерованим (за іменем героя роману Олеся Гончара «Тронка») називали в дружньому колі Анатолія Скрипника у 70-х р.р. ХХ ст.

летять із пліч вмістилища хули
і, летячи, влягаються розлогого?

Йй-бо', Грабовський (Писар Граб – для друзів)
між відданістю Марсові та музі
хитається: то Віктор, то Віктор';

то лірик, то зоїл, що вправних ранить,
а треба – й Ватикану драгоманить:
Войтили донести б Мажор, мінор...

В ряду ж подій... товариша доганить?

ВІКТОР ГРАБОВСЬКИЙ (2)

Але під небом Коновалюковим
Огледівся пан Віктор – просвітлів,
і не шукав митцеві інших слів:
«Се – геній кольористики», – промовив.

Йй почулося! Хоч світ не празниковий
навколо розвивався та шалів:
думки нікчемні бралися голів,
жадали очі кулінарних шоу.

Почулося, отож, не усіма
із тих, кому було б не зайве знати
свої вершини, предківські пенати.

І все-таки відсунулася тьма
довкруг найукраїнськіших імпресій:
во славу Вінниці і не на зло Одесі...

Так Біла Церква Києва дійма?

МИХАЙЛО СЛАБОШПИЦЬКИЙ (1)

Почавши виріст в «Друзі читача»,
відмовивсь бути він незначеним
відразу і навік. І САНОВитим
тоді ж допік своїм наглядачам.

В «Енеї» не минав спотикача.
Друживши, шанував, міг удружити.
Але не приставав – та й вже! – до *свити*,
яких тоді... та й нині ж... вистача.

Потому ще немало відмовлявся:
від бідності, від самовеличань,
від розслаблянь, на лаврах спочивань...

Чи в предка, чи в самого себе вдався:
підтягне шпиці і спішить, двигтить –
про добродійний чин благовістити...

До чого б ще він нам довідмовлявся?

МИХАЙЛО СЛАБОШПИЦЬКИЙ (2)

Півсвіту облітавши як повперед
Конгресу Всюдисущих Українців,
в застоллях пригубляв лиш, а по вінця
пив галерей і заль музичних мед.

Талантам не скупивсь на піетет
при мікрофоні, а чи при сторінці,
та лиш одній Башкирцевій, Марійці,
великий присвятив роман-портрет.

Ще глухонімого Дровняка
нарисував життя і творчість дику,
що вся – академічностям у пику.

Дійшовши якомсь Коновалюка,
у поли вдарив: «Клавдієве! Боже!
Мільйон разів промчав же ж я його же!...»

В такім зізнатись – воля не слабка?

МИХАЙЛО СЛАБОШПИЦЬКИЙ (3)

В. С.

Буває, пише знатна критикеса
нарешті й про Стрельбицького статтю.
Похвальну навіть. Але що ж? Тю-тю!
Від тих похвал Стрельбицький має стреса.

Бо критикеса – ох, професореса! –
цитуючи, віншуючи – пугтю
неждану ложку дьогтю у кутю
таки додасть – не треба вам Дантеса:

захоплюючись буцім-то Стрельбицьким,
його назве – в пориві – ... Слабошпицьким
(хоч Слабошпицький – критик, романіст;
зумисне Слабошпицький не віршує,
на дзеньки-бреньки часу не марнує,
у вільний час – друкар і полеміст).

... З яких його їй виглядати міст?

ВОЛОДИМИР БРЮГГЕН (1)

Коли ще Брюгген у журналі «Прапор»
відповідав за критику, тоді
в Одесі тихо Фащенко радів
і радив: «Шліть, як є, не дуже правте».

Мовляв, цей «зав» ідейності фарфатер,
як вилами, окреслив на воді:
йому аби лиш кадри молоді
і мислі молоді – не дурнувати.

Тоді те звалось: «В Брюггена дебют»,
у Харкові, отож, дебютувати.
Не так і мало. Хай і небагато.

Спізнився Стрельбицький! Брюггена вже б'ють.
Відсторонили строго від посади
ідейні, ще й які, «заградотряди».

По суті ж був то... Брюггену салют?

ВОЛОДИМИР БРЮГГЕН (2)

Чи Брюгген – наших днів Сковорода?
Напевне, так, бо ж на велосипеді
у вік піарів, джипів, векіпедій
він протинає світ цей без стида.

Бо *інтелектуальна слобода*
скрізь, де спинився, джентльмени й леді,
враз норовить постати – без кумедій,
не галаслива, горда, не бліда.

І це при тім, що корчить інтроверта,
вдає – еге ж, про око про людське, –
цей Брюгген-Брігген, мчавши на слизьке.

Епоха егоїзмами роздерта.
Крізь ноосферу ткнуться діри дір.
Вампіра висилковує вампір.

... Прошелестів – і думка ним ущертна?

ВОЛОДИМИР БРЮГГЕН (3)

Нехай же літ до ста велосипед,
весняний, літній, восени – осінній
(а взимку – зимній?; шпиці шпетять іній!),
несе його... ну звісно ж, уперед.

Хоча і там, попереду, не мед,
у тих літах, в тій гречці білопінній,
де псевдовчених виводки іріній
відловлюють філософів на плед.

Аби в майбутнє далі не пустити
філософів (та ще й зі слобожан!),
негідниці там вічний водять тан.

Але й звідтіль хтось має нам вістити
тверезо: як проскочити і де
негідниць коло хтиве, молоде.

Велосипед – чи ж розкіш для маститих?

ВОЛОДИМИР БРЮГГЕН (4)

Як видавництва Харкова «сшивав»,
носившись з Небом Коновалюковим,
про те відомо всім, але й нікому:
лиш тим з усіх, у кім душа жива.

Бо кон'юнктура – як нічна сова:
лиш те хапає, що пищить ринково,
а тут – як остючок сплюху за комір –
і образи нетлінні, і слова.

То й повернувся на щиті (морально),
убитий горем (хоч і віртуально;
розбитий, як побитий самурай).

«Це ж де живем?!» – скрушався тихо-тихо
і, густочаєм запивавши лихо,
не впізнавав «Сковородинський край».

Впізнаєш, Україно-Терпилихо?

ВІКТОР САВЧЕНКО (1)

Наслуханий Сокульського Івана,
просвітлений «Собором» Гончара,
він, вчений хімік, фах свій переграв
на користь фантастичного романа.

Сполук сюжетних міць, валентність слів жадана,
біблійних кодів і підтекстів тайногра
під переблиск козацького Дніпра –
письменництва зоря фатаморганна!..

Егрегори пізнав і прани причастився,
в світах ймовірних доста нагостився,
аж зирк – митець земний Коновалюк:

земний-земний, але не ходить строем,
земне духотворить – не покладає рук,
себе не почуваючи героєм.

Героєм і нарік його – пробоєм!

ВІКТОР САВЧЕНКО (2)

У розумінні Савченка, герой
веде з туману інших, і виводить,
хоч те йому самому вадить, шкодить,
а він веде – Мойсей він, а чи «гой».

Йому услід сичать, вищать: «Долой!»,
над ним недоук щиро верховодить,
а він четвертий брід між трьох знаходить,
веде попри концертне «Гей-я-гой!..»

Від антиукраїнського туману
густіш хіба що... сплави бронзи і титану
(в час луків – бронза, в дні ракет – титан);

він, цей туман-тупан, у гени в'ївся,
із ним хто не родивсь, той не зустрівся;
Коновалюк повів крізь цей туман.

Бо на фальшиві зорі – не повівся!

ЛЮДМИЛА ВОЛГА

Ця Волга не впадає – упадає:
за мовою, Вкраїною, та й так,
що сенси, форми, наголос і знак,
узгодивши, було, ще вивіряє.

А й потім ще і ще раз поправляє
у роздруку (нехай писав лайдак
чи референт лайдачий абияк, –
всіх при потребі ніжно доглядає).

А й навіть в «Урядовому кур'єрі»
своїй лишилась вірною манері:
мов, мова – вище всяких кон'юктур.

Хтось каже: мова нині не в облозі?
Хай скаже це Дніпрові, скаже Волзі,
хай Сені розповість з її «бонжур!».

І хто ж зарадить Волжиній тривозі?

Українокавказ,
Кавказоукраїна

Цикл 5

Ф.Коновалов

«ХОСТА (З ГОРИ АХУН). 1946»

*Клубочиться
і ніби визриває
космічна сила
чи майбутня твердь.
А може, трико́лором закипає
смертей минулих
про безсилу смерть?
«Смирись, Кавказ!» –
сюди не долітало.
Кавказиться,
кавказіє Кавказ!
Йому ж бо
ніщо інше й не пристало.
Все, що не інше, власне, –
саме враз!
На хмару хмара –
об кресало кремінь:
таких ще де
побачити вам туч!
Густіша темінь,
але тема в темі
завогневіла,
як до пекла ключ.
... Залебеділа,
як до раю ключ?*

«ХОСТА. ВИД НА АДЛЕР. 1945»

Лук берега і хвилі тятива
між Хостою і Адлером. Той Адлер –
далеке щось, не дуже то й принадне:
хіба вночі огнями ожива?

Кому той Адлер! Тут така тополя,
пірамідальна, вищих не бува;
хоча під нею камінь і жорства,
Хоста круг неї – кам'яна сваволя.

Аж, може, хвилю зацного Тіроля
така антенно вловлює тополя,
оскільки високосна і жива
і трепетна, трепета незрадлива,
через хребти невіправно чутлива:
кавказька, українська, громова.

«ВИД З ГОРИ АХУН. 1949»

Найвищий камінь
там такий лобатий,
як профіль перехнябленої
хати.
Найближчий кущик
тут такий чіпкий,
мов сіяний із Божої
руки.
Засніжена підкова балюстради,
а між кущів
на клапті рваний
сніг.
Похмурий день

однак не без відради:
на ній дух гір глибинний
наполіг.
Тож світиться
згромадження далеке,
з ущелин світло розтрубом
встає.
Хтось забоявся:
там чи не «абреки»?
Хтось горню Україну
впізнає.
На те ж і рік стоїть
сорок дев'ятий,
щоб Україну в горах
пізнавати.

«КАВКАЗ. 1949»

Кавказ-алмаз,
Кавказ просвітлий.
Пашить-відсвічує
гряда.
В ущелинах –
дерева-мітли
і... чиясь
синя борода?
Хтось бородою там укрився
та й... незмигливо собі спить?
День заточився, похилився,
коротка надвечір'я мить.
Як небо вимкнеться, що буде?
Пак, тіні предків оживуть.
І диву відгукнеться чудо,
і чуду з дивом не заснуть.

«КИЇВ. ПАРК ШЕВЧЕНКА. 1950»

Тіні густі,
а ріденьке осоння:
хмарність мінлива – та й вже,
бо так є.
На постаменті, що схожий на дзвона,
постать зсутулена
думку снує.
«За горами гори,
за хмарами хмари,
за всесвітом всесвіт,
за засвітом засвіт...»
Бронзу осінню відчуто в деревах,
зеленню бронза від часу взялась.
Думка – не бронзова,
не кришталева
світом пройшлась,
перейшла,
запеклась.
Тільки би в людях
не перевелась.
«Борітеся – поборете,
берітеся – візьметесь,
сахнітеся – сахнетесь,
величтеся – звеличитесь!»

«ЧЕКАННЯ. КАТЕРИНА. 1960»

Уже в собі відчула, вже збагнула,
що не сама чекає вже – удвох;
не знають люди, але бачить Бог,
й вона, збагнувши, ще не осягнула,
життю дитяти ще не присягнула,
й коханець-батько ще для них обох –

і суд, і присуд, й життєдавець-бог.
А він – не йде: дійшло йому, що – клопіт,
що вдовольнивсь, нассався, наче клопик
хохляцької наївної краси,
краси тієї, що невітшно блякне,
у згустках надвечір'я гірко клякне,
з майбутнього розчувши голоси
суда трудного роду і народу,
суворого суда на всі часи.

«КАТЕРИНА. 1968»

Хати вже – майже ізби:
ні деревця при хатах,
ні тину ані плоту –
сніги снігам загата.
Холодна, мстива далеч
за пагорбом синіє:
удавич, ромоданич,
шлях чужинецьку піє.
Вітри співають стужно,
готують завірюху:
супроти йти сутужно,
жаливі білі мухи.
Все ж сонце, що позаду,
ще промені дарує:
сіяє не про зраду,
висвітлює не всує
рожеву Катерину.
Рожева ж Катерина!
Рожева, як жоржина,
а треба б – як шипшина,
заблукана в людину...
І треба би вже в хату,

там – переповивати;
дитятко вередує:
людську оселю чує?
Хати ж то – майже ізби,
облуплені, аж сірі.
Проситися? Просись же!
Воздасться по їх вірі.

«ЧЕРВОНІЙ ХУТІР. 1957»

Червоний Хутір
чом такий зелений?
Бо хутір під землею,
зверху – зелень.

Кипуча зелень
чом така блідава?
Бо хуторяни
не перетлівають.

Річеньки води
чом такі видющі?
Бо мельника очима
бачать небо.

Верба розлога
чом така висока?
Їй відірватись від землі
несила.

Густішає чом тут
крамольна зелень?
Щоб тут воскреснув
отаман Зелений.

«КЛАВДІЄВЕ. ВЕЧІР. 1959»

Згустився ліс, і тризубом на небі
вечірньо проявивсь зигзаг: живе! –
у небі, втаємниченому небі,
промалювавши разом дубль-ве.
Іще б воно хоч би комусь, а знати,
що дубль-ве од тризуба іде:
тут пишеться собі, щоб десь там їм читати,
допоки в ніч перебігає день.
Чи прочитають? Ми чи прочитаєм
бодай знічев'ячка, піднявши вгору зір?
Природа пише нам, надії не втрачає.
В природі попри нас надії перебір.
А Клавдієве це достоту невичерпне:
позують тут кущі, то й верболіз проліз
світлити лісу тло, причетний-непричетний,
кепкуючи з беріз,
підмурзаних беріз.

ТРИ ГРАЦІЇ З КОЛГОСПНИХ БУРЯКІВ...*Видиво*

Три грації з колгоспних буряків
хитаються додому в привечір'ї.
Від тіней – тіні, тіняві, дочірні...
Рік... тридцять третій?
Кублице років!
Склубочені роки між буряки
ліниво розповзаються в тумани
на заднім плані. В п'ятирічні плани
і в семирічні плани
навтьоки. Не барячись діваються роки.
Лишається невчасне змалювання

дочасного того часодівання.
І тільки марна врода грацій трьох
присвічує немарно, бачить Бог,
рокам кусючим, пажерливим літам.

ВИЗИРАЄ ДІВЧА З-ЗА БУКЕТА...

Визирає дівча з-за букета:
конюшина, роман, еспарцет.
Величається даний букет,
приховавши зужитість жакета.

Не останньої долі прикмета:
не тремтить на букеті рука;
наче зброю, тримає букета –
хоч тонка, а не надто легка.

Для історика – не для естета
цей портрет, ці очей світляки,
ця на задньому плані верета,
що висить (чи – летить?) крізь віки.

Втім, не всі однозначні естети,
є й такі, що їх кодекс – життя,
те життя, що не влазить в сюжети,
те, оте, що «якби ж то знаття!»

ЇДЦІ КАРТОПЛІ ХХ

Їдці картоплі? Тут вони, при їдлі.
Спекли її, горбатеньку, в відрі
старому та дірявому. Не фрі,
не чіпси, отже й очі – світлим-світлі.

Просвітлені обличчя,
щасні рухи.

Корови озираються на них,
і най-най-най-найперші білі мухи
сюди не долетіли,
й вітер стих.

Розмова-мова.
Залицянь спокуса.
Жонглюючи пекучою, чорніш
стають долоні, але ще й на вуса
стачає вуглецю, його ж і їж.

Чорнявко, їж,
білявко, не сахайся,
й ти, діду сивоусий, причащайся,
себе згадавши підпарубчаком.
Пастушої картоплі поїдання –
процес, що довжить осені тривання.
Морозець? Пріч! Бочком звідсіль, бочком!

НІЧ ГОРОБИНА – ТЕМРЯВИ СТОРИЦЯ

Крізь блискавку ще дальша блискавиця
ощириться мигаво, не навспак.
Отож звідтіть сюди кружає, мчиться,
повзе невідворотньо грозовиця,
подаючи живим і мертвим знак.

Містерія грози у передгрози,
убивча сила життедайних сил,
до решти розрядитись не в спромозі,
лишила тут колись дев'ятисил.

Дев'ятисил росте грозі назустріч,
німотний, а негнучий многоустич.

АПОФЕОЗ ОМЕЛИ

Готика тополь,
ясенів барок,
омела ясени передражнює.

Ера омели! Сіли ж за столи,
сіли та й сидять,
поз'їджавшись.
Горе-омела
гору скрізь взяла,
тінями своїми пишавшись.

Тіні омели
круглі, як печать.
Встали та й пішли,
роз'їджаяючись.
Тіні омели на стежки лягли,
на шляхах лежать,
величаючись.

Яблунь рококо,
кури – ко-ко-ко;
яструб, омелу прозираючи,
цілить і несе,
гордий, як ревком;
баба сльози лле,
проклинаячи.

Яструбиний рід
ситий, як комбід.
Полудень пашить
еклектичністю.
Сонце звідусюд
осуд свій і суд
вершить над земною
практичністю.

Сонячна яса
палить тілеса.
Прочищай дзьоби,
жала висунь-но!..
«Жалам і дзьобам
відпочинок дам», –
сонце,
у зеніті зависнувши.

ПЕРЕДЗИМОВИЙ ПОПАС

Конячка присідає аж – пасеться,
наструнчивсь коник, вухами пряде.
Остання паша, до зими ідеться.
За лісом щось чи виє, чи гуде.
Конячка сіра, коник білий – мурза
(яким чиясь погордувала муза),
замурзаність його ж і береже
в пейзажику цім, вицвілім уже,
а то злетів би? розчинився? вцілив
копитцем у хмарину (снігову?),
що білу свою випнула брову
з-за лісу,
покладаючись всеціло.....

ПЕЙЗАЖ З ДРОВІТНЕЮ

То жайворон чи ... тюха-посмітюха?
То крем'яхи, чи тюхи посмітюх?
Зима суворо сиза, многоуха,
чигає на усякий теплий дух.

Зима – щоденна згуба многозуба,
ежевечірній замах надовкруг:
передво-... повоєнна? Ставить рубу

гниле поліно на дровітню
куций зух.

Хлопчина тонкорукий, а сокира
важка, тупа, кривенька, замашна.

То клітка, чи санчата без рожна?
То смерти тога, чи життя порфира?

ХАТА, ЩЕ ХАТА...

Кожну хату не змалюєш,
навіть не сфотографуєш,
так, щоб десь вона комусь,
а збереглась.
Хата хаті не подібна –
стріха стрісі,
хлібній хлібна,
а нова в стару...
ну майже не вдалась!
Тим-то й треба малювати,
проявляти, закріпляти, –
впізнавали, визнавали щоб її:
впізнавали, визнавали,
а як навіть забували,
то, наснивши, радість мали,
прокидатись не бажали
тюхтії.

У кавказців хата – сакля
(та, що трутням очі коле:
коле очі паразитам,
бо ж у саклі тій – чурек;
на чурек як не вродило,

то однак рясніе воля).
Сакля хаті шле привіта
з-поза хмар'я, з-за лелек.

КОЛИВАЮТЬСЯ НЕБОМ...

Гуси-лебеді? Лебеді-гуси?
От і ні, боцюни-чорногузи
коливаються небом старим. Це – вони!
Ні пушинки – в ключі – зайвини.
Ще десь далі їх ждуть... На Поліссі?
При останній неспаленій стрісі,
зелен-мохом устеленій стрісі,
зеленішій супроти весни.
Клином – клин, далину – далиною,
тінню – тінь, і відлуння – луною
посуває висока пора...
Коливання легке,
а – мембранить:
крізь нейтрино, упоперек прани,
мимо пензля і мимо пера.

«ЛЕЛЕКА В ЛІСІ. 1969»

«Лелека в лісі» – міт про рівновагу,
сиріч, урівноваження частин,
картини двох умовних половин,
в балансі певнім – у постійнім змагу.

У лівій – більші плеса озерець,
у більших плесах – більше небосвітла,
а плоть дерев – густіша; зеленець
тут вищий і густіший задля літа.

Лелека – врівноважує! Знелегка
ввійшовши у картини нижній кут,
білосяйливий, ангельський лелека
означив свій – дослідницький? – маршрут.

Лелека – переважив все! Марниці
було достатньо: хвіст у тень заткав!
Так слон чи кінь в кінці на шахівниці
приносять перемогу пішкам.

Зворушливий же тим він, що – розумний:
печалі повен погляд, дзьоб – пінцет...
Не птиця, а оптичена парсуна,
на тлі природи видатний портрет.

Чом в лісі? Чом сумний? Яким випадком
лишився сам? Завабили мохи?
Колись комусь не те приніс дитятко?
Тепер чужі покутує гріхи?

Він – знак питальний:
сам собі і людям.
Він міряє планету: чи ж на те,
щоб хтось її, зневаживши, огудив?
... Пісок мете, вже десь пісок мете!

«ЗАЛА ОРГАННОЇ МУЗИКИ. ЗИМА. 1970»

Органної музики зала.
Вцілів у тій ролі собор:
епоха його пов'язала,
а роля виплутує з шор.

Сказати б, не зала – будинок
(колись то був Господа дім:
в тім домі стрічав Він людину,
органно їй мовив: «Ходім!..»).

Витає над домом-собором
мелодія: хоч не свята, –
органна – почути не сором,
не сором і не срамота.

Витає – убачили пензлі,
і вже вона лине-зове
в простори не вбиті, воскреслі,
під дерево під світове.

А ці молоді деревця,
на першому плані котрі,
засніжені віком двадцятим
о цій, все ж музичній, порі, –

на іжицю писану схожі,
на псі і – одненьке – на тет,
у музики тут на сторожі:
аби не сфальшивив концерт.

ЦЯ ХАТА

Поріг високий та низький одвірок,
висока й стріха, височить димар;
і досі повна грамот і п'ятірок
найліпша хата – хата-суперстар.
Підвалини її – дуб скам'янілий,
віконниці її – святі хрести;
в печі її вогні відпломеніли,

2.

Гони і гони! Пшениці обкошене поле –
в жовтім квадраті пливе ще жовтіший квадрат.
Заєць – в жовтішим: відбувся страхом, а не бодем,
тут же й їжак: протира слуховий апарат.

Статися може (додасться якщо їжачиха),
давня нараз суперечка між них спалахне,
і побіжить куцохвостий, наївний до лиха,
і упаде під глузливе «Догнав ти мене?»

Той, що в квадраті, квадрат ще і жайвора манить,
перепел-дурник вціліло туди шугонув.
Хмара надходить. Надходячи, хмара дурманить,
дурить дурненьких: «Відмінімо днину жнивну!»

Але тимчасом валки підбирати рушає
монстр-комбайн, і жнива – ця щорічна війна –
шансу наївним, довірливим не залишає:
грізна, нещадна, до крові залізна вона.

3.

В жовтім квадраті сніги, а на них – помаранчі
і помаранчевих плями обдертих шкурок:
так, наче тих помаранчів навіз із Ламанчі
лицар Ламанчський, в дорозі здолавши Порок.

Люду в квадраті зібралось досить багато:
той пританцьовує, той ласувати прибіг;
хтось гріє руки на кольорі: колір багаття,
славний цей колір – ламанчських садів і доріг.

Отже ж Ламанча накрила засніжений Київ!
Значить – буває; якщо таке сталося і є:
Київ накрила, той Київ, що знов на Батиїв
став (за крупу) задивляється, на лихо своє.

Шанс: від Кіхани Лукаш доправляє привіти!
В раду міську Росінанта зігрітись ведуть.
В жовтім квадраті цім люди радіють, як діти...
Дзвони Софії! О чом же вони не гудуть?!

4.

Цвинтарна тиша, залита розтопленим воском.
Жовтий квадрат, а у ньому хрести і хрести.
Зліва над ними ячить-височить Матка Боска,
справа – також Богоматері образ святий.

Отже ж – Фігури. І тиша вже не солов'їна.
Час відійшов солов'їної тиші навкруг.
В'ється пір'їна, якась невагома пір'їна.
Вічність селянська: у три покоління тут круг.

Жовтий квадрат мерехтливий
уписаний в круг цей недбало,
а мерехтіння природа – стосовна не тільки землі,
сонця не тільки, не тільки нейтринових балів, –
Дух тут по душі навідався – і не змалів.

Душами Дух тут ніколи, ні, не коверзує:
чесний квадрат цей йому – як Маріям город.
Хрест дерев'яний лишайникам здавна пасує.
Хрест зіржавілий здається хрестом нагород.

НЕ-НАТЮРМОРТ

Ніякий це не натюрморт:
якщо насіння дивить-ся –
крізь яблуко і вино-град,
а в гарбузі аж дибить-ся.

Природа мертва – натюр-морт,
а тут же невмирущая:
підрамничок – ковчега борт,
білилом вохра здужчала.

Не мертва, ні, й таранька та,
що пиву присусідилась, –
свята, стражденна простота,
порожнім оком знітилась.

Між натюрмортів досить є
живіших за портрети ті,
з яких ситеньке постає
у марнославства репеті;
у казнокрадства трепеті.

**В СТЕПУ ЖИВУТЬ СТЕПОВИКИ
І ДОЖИВАЄ СТЕП**

Анатолію Глуцаку

1.

З Дофінівки дивившись на Пересип
(якщо туман, якщо із труб дими),
естетський не змагаючи пересит,
набачиш пальми – в пам'ять їх візьми.
Відчувши море й пальми за плечима,
з Дофінівки подавшись у степи,

розгледеш землю втомлену, причинну,
заснеш в дорозі – дива не проспши.
Ще диво зустрічається, буває,
у землях цих, у попідхмар'ї цім:
негадане, не люблене – стриває,
вичікує якихось молодців.
Його і не проспавши – як впізнати?
Не розминувшись з ним – пізнати як?
Синіють біля Окон Красних хати,
являють долі кароокий знак.
А де Волярка? Де сільце Григурка,
таке сільце, що для душі – сільце:
ловило грека, москаля і турка,
в сільце винце поклавши і сальце.
В Дофінівки Пересип поспитає,
чи зі степів дороги є назад.
Дофінівка відкаже, що не знає,
Дофінівка талує виноград.

2.

В степу живуть степовики,
чорноземом смакують,
супроти сонця, з-під руки,
до скіфських баб прошкують,
зі скіфськими й воркують.
Що з того інколи бува,
того ніхто не знає:
десь, може, раз, десь, може, два, –
до голови лиш голова, –
там пристрасть вибухає.
В камінній плоті серця стук
ту іскру розскрібачить,
яку не встежить сам Федюк,
Стрельбицький недобачить.

Удвох приличуть Глушцака,
очей шестірко змружать
і – може, й не без нарікань, –
розгледівши, затужать:
за віком тим за кам'яним,
що у степах – підкидьком,
за тим, за прямодушним тим,
якого всім не видко.

3.

Степ інший вчора був,
степ нині є не той:
ледь сіверко війнув –
йде вихорець гвинтом.
Непередбачний степ,
відтінки то ряхтять,
то кляються на креп –
мінлива многократь.
Крізьхмарно сонця диск
пульсує в переблиск.
І лісосмузі зиск
приносить тамариск.
І юний малоштан
виходить на баштан
то наче білоштан,
то мов рожевоштан.
Степ інший був і є
щодня, всякчас, щомить:
непізнане своє
ряхтить, мовчить, дзвенить.

4.

Розкуркулили людей –
забодяжили степи.

Ні Батий, ні Тугай-бей
так не жер тут і не кпив.
Забодяженим степам
наскрізь вгепано плуги,
суховіям перепав
зиск перги і пилюги.
Недопадані дощі,
недовезена вода.
Сонце – стронцій із праці,
а ніякий Коляда.
Відступає лісостеп,
утікає, утіка...
Стигми болісних розреп,
де була колись ріка.
Спікся корінь, колючки
загострилися у світ,
поєдналися болячки
ув один на всіх пристріт.
А колись бував тут Лель,
тасував гірлянди пар...
Підбодяжених пустель
вогнедише перегар?

5.

В степу живуть степовики
і доживає степ,
до всього звиклий навпаки:
чи НЕП йому, чи реп.
Що не життя, то – житіє
в степу тривких спокус.
І десь тут був, ще, може, й є
місцевий наш Ісус.
Зі степу доїжджав, було,
до марева пустель,
боров спокус столике зло,

і чіпси, й карамель.
Мале зелене кавуня,
мовляв, на тиждень мав;
у піраміді куреня
він проповідь казав.
А грішники грішать? Грішать
на всеньку широчінь,
ковтають землі, аки тать, –
чорноземи і рінь.
Але відомо: каяття
і до таких прийде,
лишень не буде вороття
ніколи і ніде.
Тому й живуть степовики,
тримаючись за степ,
до всього звиклі навпаки:
хоч НЕП їм, а хоч реп.

6.

Розораний давно,
розорений щоразу,
при дітях при найменшеньких,
не мудрих
(Іванко-дурник був найрозумніший,
то й залишився, мудрагель, у казці)
степ доживає
(кажуть: «Вживає!»)
перед лицем пустелі і потопу
(«Пустеля чи потоп?» –
ось в чім питання?).
Майбутнє-Янус
їх обох еднає,
пустелю і потоп.
(Потоп-пустеля –
майбутнього обличчя віспувате

схилилось над колискою степів;
вона – порожня).
Степ тікає в себе?

І ХМАРКА, ЯК ВУХО ВАН ГОГА...

Завивисто в'ється дорога,
гнуться шипшини кущі.
Хмарка, як вухо Ван Гога,
хмарка не про дощі.

Слухає хмарка і зирить:
що тут, і як, і чому,
сине з карміновим мирить,
рада усім і всьому.

Зелень під хмарку пірнути
рада б, ой рада би, та
хутко минають минути
тіні, котра не густа.

От і минули – розтали.
Хмарка була та чи ні?
Тільки шипшини корали
дня голубого на дні.

А ЛОБОДА У МІСТІ – НЕ БУР'ЯН

А лобода у місті – не бур'ян,
тут лобода – зелені альвеоли:
відколи хімзаводи волю волять,
про лободу Господь тут має план.
Цвіте і пахне лобода Господня

під мурами, на камені – з води.
Впадеш – до альвеоли припади:
в Господній, отже, сила надприродня.
Хоча гидезне місто без встида
на лободу полює, сміттєтворче,
вона гримас у відповідь не корчить,
спасенна рятівниця лобода.

ПРИРОДІ КАПОСНІ ДАРУНКИ

Ставок як спроба зупинити
бодай маленьку течію.
Млинок – розбійників манити,
щоб їх топити в ручаю.

Природі капосні дарунки.
Природи сила понад те:
загати, греблі-загребунки
зриває, точить, замете.

Ставок зими чекає вперто.
Ставок весні і літу в лад.
Кропивку осінню роздерто:
жертвоприносить листопад.

СНІГ ПРО МІСТО НАД БУГОМ

Солоний сніг, як гад посолений,
шипить, шугаючи з-під ніг
в яри, до Бугу, що намолений,
його ж дотруюючи, – сніг.
Не запобігти! Ноги, рученьки
зате вціліти норовлять:

щоб донести, дійти (до рученьки?)...
«Мерці-десь-бемц» летять, як тать,
солоним бруком, пересоленим.
Така-от проза – сіль життя.
Солона кров, як гад посолений,
шипить, шипить
без вороття.

ПІД ГОРУ І ЗГОРИ

Під гору – колії вихлясті,
вихлясті колії з гори.
Спинились на горі гривасті,
націлились... в тартарари?

Гора віками осідала,
а не роз'їжджена, гора.
Гора місцевого Дедала,
осідок ранній бога Ра.

Ще з неї можна б... на портфелі.
Якби – зима; якби – сніги;
а по хатинах – діри в стелях:
для зросту, виросту й снаги.

ЇЖАКУВАТИЙ СОСНЯЧОК І ХМАРКА

Їжакуватий соснячок
посунувся із лісу в поле
і хмарку перелітну коле
мільярдом кволих колючок.
І вже – наколює! Куди ж
нести її, малу гульвісу:

вперед – полям? назад – до лісу?
Де більший мавбися бариш?
Коли ж... зривається прибуток
і поривається... увись,
де дим дідівських самокруток
не розчинивсь? Не розчинивсь!

У РОЛІ ЖИВОПЛОТУ – ЛАВР

Вічнозелений лавр
у ролі живоплоту
сльотавої пори у Ялті на узвозі,
де липню цноту, квоту і жаготу
збуто-забуто,
наче вірш у прозі.

Курорт курочив
і курорт курочить
можливості, ілюзії, надії.
Вічнозелений лавр
сміється в очі,
обрізаний, сміється – не радіє.

Проходять млосні багатоголосні,
не благовісні, але
лавроносні:
принаймні з лавром супу
кожен з'їв;
а й там, по той бік моря, де джигіти,
чи всім дано під лаврами дозріти
для вищих цілей
і високих слів?

ЖНИВА ОЧЕРЕТЯНІ

Умерзлий у поліддя очерет
під вітром так пластично колосіть^уся,
як у спекоту вистигла пшениця
в той бік, де був торішній ожеред.
Так, це вони, жнива очеретяні,
ламай і тни, аби не абияк:
на хату, в грубку, кращі – в сагайдак, –
усеюдящі стебла тонкостанні.
Недарма й людність був назвав мудрець:
«Це очерет, що мислить (хоч погано)».
Є в цих жнивах якесь своє... ріано?
якийсь в стебляці кожній промінець.
Людський тріумф живого ще загалу
довкола хоч якої, а – мети.
Що за мета? Хазяйська: від підпалу
очеретяні вгіддя вберегти;
щоб не згоріла кузька, що зимує
в очеретяній пазусі зиму,
щоб дим великий не погнався всує
комусь-то нагадять про Колиму.

СОНЦЕ ТРИЄДИНЕ

Цілий день був, ніби вечір,
та під вечір проясніло,
вечір став, неначе ранок:
сонце з заходу... встає?

Де там! Сонце западає,
холоднішає, остудне:
як півонія рожева,
як морквина з-під ножа.

День почав, продовжив вечір
плетиво земних містерій;
пану сонцю чи звикати
до марнотних цих земних?

Сонце-пані більш ніж зверхньо
повз містерії нудьгує.
Сонце-збонце-праначало
у містеріях бузить.

Триєдиність? Триєдиність!
Таємнича Трипервинність
це себе комусь являє:
де ж він? де він, зрячий хтось?

ТРИЄДИНИЙ ТУМАН

1.

Туман бетони їсть,
заліза догризає;
бетонів сірий плач,
заліз руда печаль.
З туману чорті-що
туманно визирає,
немовби... вождь якийсь,
неначеб... на причал.
Повизиравши,
гостро позирає.

2.

Туман солоний,
і руда тече

з поїдених заліз,
перетікає в сіре;
в туману глибині...
ракета?.. кран?.. мечеть?
То цілиться увись,
то бастіоном віри?

3.

Туман важкий,
густішає проте,
і вищає, туман,
і це вже – над Ньютона.
В тумані... упирі?
орда?.. не той вертеп?
Горгона?.. Бузина?.. Мамона?

ОЛЮДНЕНИЙ КОСМОС ВЕЧІРНІЙ

Олюднений космос вечірній,
небесної яблуні цвіт:
як вишитий, голці – дочірній:
як вистрілу марного шріт.

Олюднити космос на хвильку
ніколи нікому не гріх –
розшпилюйте шпильку об шпильку,
обтрушуйте грішний горіх.

До ранку, до ранку, до ранку
ця черга, ця тиснява спроб...

Аж ранок пришло самобранку.
Аж лусне комусь... телескоп?

КОСМІЧНІ КЛИЧІ

Переплелись, сплелися, впали
у тіні сутіні, і день
напівкоштовним півопалом
змежив свою-чужу межень.

І приналежність дня до ночі,
така земна, така чудна,
сліпить, сльозить, туманить очі
і затуманює до дна.

Космічні кличі! На обличчі
солоний слід їх перебув;
у снах, у стогонах величить
мала душа малу судьбу.

Не треба знань астрономічних!
Немає знань про напівсни!
Видінь і видив тіні вічні
земної осени-весни.

Спішить словесне малювання
і не встигає знов і знов,
і кожна спроба – як остання,
без передмов, опіслямов.

І пензель майже не встигає,
лиш пісня – вичахла, стара:
«За гайком-гаєм, ой, за гаєм!..» –
із-за бугра, із-за копра...

ЖУРНІ ПТАШКИ, ПТАШКИ ЛЕТАЛЬНІ...

Журні пташки, пташки летальні
над смітниками свійських міст:
«Кру-кру! Кар-кар-р!» – кричать кричальні
заклучних криками конкіст.
Супроти власних сміттєтворців,
о, людство, де твої дозорці?

Дозорці пензлями волають,
дозорці віршами вістять;
почуті нібито й бувають
(за що їм ті ворони й мстять –
неперетравним поціляють).

«Співати треба лиш красу!» –
повчає критика школярська,
допоки чорнокрила ряска
ряхтить над Летою часу́:
що окрай міст, покрізь міста
тече своїми рукавами.

Летальні зграї – зграйна мста?
Міста – хмільні антивігвами?

НА КАЛИНОВОМУ МОСТІ

На калиновому мості
стрілись... хто вони?
Кості вицвілої злості
й гості... з бузини.
Там чие перепиняють,
заздрячи – кому?
Там кого навіки гають,
бгаючи гламур?

Бузина тріщить з морозу,
а калина спить.
«Міст прийняв пасивну позу!» –
безчасів'я кпить.
Безчасів'я з біса часте,
тьмяна далина.
Під мостом якесь мишасте
тихо пролина...
На калиновому ж мості
раз по раз... ті самі гості?

ВИСОКОСТІ ЗГОРТАЮТЬСЯ?

1. Високе сонце

Високе сонце землю оскверненну
(попереджав нечуваний Тарас!),
установивши, палить,
палить цілоденно.
Дими і сонце! Зелен-ліс... погас!
Високе сонце – скрізь йому зеніти! –
від ранку до смерканку
тлить і тлить.
Могили не встигають студеніти:
згоріли на могилах вічні квіти,
але могилам, як завжди, болить.
Могили – западаються!.. Розтрісла
земля непередбачна і тонка...
Розсохлись трони, заскрипіли крісла.
Імперію торгують з молотка.

2. Висока вода

Висока вода попід небом навислим –
стискається простір вітальний,

а треба б не тільки для тіла – для мислі
і оvidу, і вертикалі.
Висока вода! Підбуваючи, вищиться
і тисне, підтискує, і клекотить.
Могили спливають – новітня абищиця;
хоча, як і здавна, могилам болить.
Могили пливуть! Боронь Боже зіткнутися
Ковчегові з ними – хоч був би який, –
приватний, державний, важкий, надлегкий, –
Великому Вибуху тут і відбутися:
кишки на зірки,
і зірки крізь кишки!..

3.

Високе сонце і вода висока
чергуються... А що ж Всевишне Око?
Воно... безсиле? Говорив Тарас.
Його почути... хто спромігся з нас?
Хіба що... сам-один... тоді... Кавказ,
котрий... немов... пригадує щось... нині
та й переповідає... Україні:
що буде правда меж людьми,
повинна бути, бо сонце встане
і осквернену землю...
спалить?

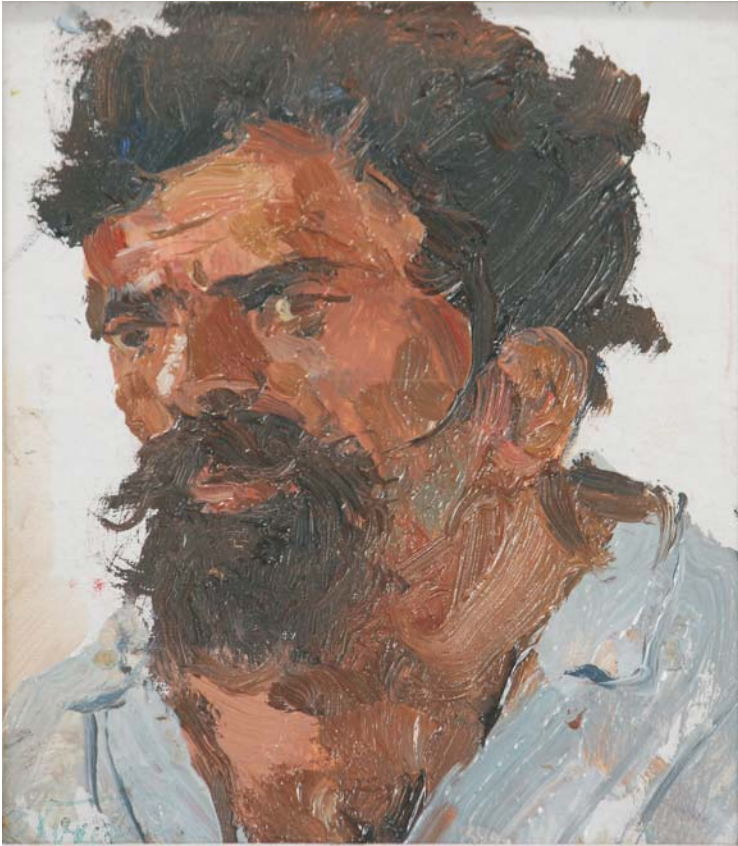
Поет

під небом

Коновалюка

Цикл 6

ар Конавзук

«ЦИГАН-СПІВАК. 1960»

*Циган-співак – заповідна природа.
Все проспівав? Наспіває іще!
Пісня оката, чорноборода.
Перезасмаглий щем.*

*Льоля – нарозхрист.
Душа – навстіж.
Погляд – сталевий
відточений ніж.*

*Циган-співак – заповідна природа.
Всі ж ми й цигани: той так, а той сяк;
тим-то й нікому у світі не шкода,
як нас трафляє
пісенний шляк.*

ПОЕТ ВСІЛЯКИЙ – ТРІШКИ ЦИГАН...

Патрицій, лорд чи піп-розстрига,
московський граф, кріпацький син, –
поет всілякий
трішки циган:
у коней вік, у вік машин...

Буває, що й барон циганський
у нім зненацька прогримить:
тоді стає надміру чванський,
земля тоді під ним горить.

Бо лиш коваль і конокрад,
мугикало пісень, лицяльник,
п'яничка, перебаранчальник
в нім уживаються у лад.

Є Вічний Жид. Є піп-розстрига.
Є камер-юнкер. Є корнет.
Поет в ряду цім... Вічний Циган?
Якщо невиправний поет.

ПОЕТ ПІД НЕБОМ КОНОВАЛЮКА. ЦИКЛ

1.

Воно не нависає – кличе:
вперед! шляхами! по стежках,
де кличе Дев, де Дід мугиче, –
це небо Коновалюка.
Небес високість рідко-зрідка
тут відриває від землі,
де всяке – іншому за свідка,
де і найменші – не малі.

Це небо кличністю високе,
променеграйне, хоч – не звиш:
примружиш неледаче око –
Стовпи Тарасові узриш.
Ракетний сморід самопальний
його іще не отруїв,
церковний спів – не самохвальний –
йому святе переповів.
І все ж – не зверхне! Товариське,
домашнє – мовби вишиття,
подільське, наддніпрянське, стрийське, –
дарунок... Дателю Буття
від нас, земних, земноприхильних,
вразливих, зболених, субтильних.

2.

Поет, прикмети не так, щоб нові:
самописка замість пиццалі,
багато волосся на голові,
багато в очах печалі.

Печаль заливає непевним вином,
«влипає» у творчі фуршети,
не бачить людей із подвійним дном,
їм власні дарує прикмети.

Наївності тої стражденний носій,
якої – якої? якої? –
не знімуть, не скинуть десятки повій,
пак – муз поведінки легкої.

Навіщо поезія в світі їдців,
де плямканням глушать ридання?
навіщо у світі ходячих мерців? –

це
не до поета питання.
Навіщо поет поміж інших невдах
себе почуває героєм?
Те знає Син Божий, і трохи – Аллах,
і, може, тамтой астероїд.

Є космосу космос, є космос єства
(над космосом, космосе, зглянься);
у теці поета вгніздилися слова
наївності протуберанцем.

3.

Себе обігнав на якімсь віражі,
на себе, колишнього, глянув
крізь космос душі, крізь душі вітражі, –
впізнав, упізнавши – не зглянувсь.

Не став підбирати, підвозити, ні
(жаль шкапу, бо коні – не винні;
до того ж колосся з чужої стерні
той ніс непрестижно, первинно).

Потому довгенько жалів... Просльозивсь...
Гарбу розвернув у минуле...
Застряг, обламався, під возом возивсь,
гукав – і вовки його чули.

Не з'їли вовки, відбивався, як міг,
позбувся при тому занози...
Вернувся... вперед – наздогнав часобіг,
утер недосушені сльози.

В машину сяку-не-яку пересів,
себе обігнав під горою,
де мерз автостопом, годуючи псів
вечірньою зранку порою.

Хотів підвезти, аж на погляд наткнувся:
«Бувай, – мовляв, – будь, шкаралупо!...»
... Прокинувся, в темряві якось роззувсь,
очима у темряву лунав.

4.

Вцілівши розумом, рятунку
не жди, поете, ні від кого.
Наповнюй зміслами чарунку
для трутня всякого меткого.

Дзуми, наповнюючи, щасно,
життя коротке – *vita brevis*;
присвічуй усміхом незгасно,
подібний до Анжели Девіс.

Бо чорний, чорний, як чорнозем,
або вугляк о головешці,
твій льос, на хисти перемножен,
побитий вірусом на флешці.

Вцілівши розумом, одначе
не лізь в депресію зі стресу:
ти ж антивірусом ходячим
маячиш на шляхах прогресу?..

На тих шляхах, де торба й посох
слугують символами все ще,

де ще з людей буває посміх,
а з посміху... непевне дещо;

де у злодюг – найбільша варта
і пси-спічрайтери гавкучі...
Вцілівши розумом, чи ж варто
протестно кидатися з кручі?

5.

Любитель-критик (є такі ще)
сміється: «Знов героїзуєш
жерця суміщень і заміщень!
Персоні власній німб готуєш?»

Ревниві критики аж надто
оці – від роду і народу,
парнаське насъке тлять ненатло
своїй гордині на догоду.

Вона ж, гординя, заявитись
і самоствердитися мусить;
і де ще, хто, який ще витязь
підставиться Івану-й-Мусі?

Любитель-критик хай існує
і процвітає – хоч на клумбі:
допоки вірш тебе... римуює,
римуючи, тебе й рятує –
і шкуру, й кості, й гострі клуби.

6.

Тарас – не батько, Бернс – не вітчим,
але й не зовсім чужаниці;
мистецтво не впадати в відчай
вас поріднить біля криниці,

біля тієї рано-вранці,
глибокої, як світ-чересла,
яку палили душорванці,
вона ж кипіла, а – воскресла,

біля тієї, до якої
в годину сов і безгоміння
ще хтось ходою, ще легкою,
по воду йде... для ворожіння?

Біля тієї, де освідчень
ще енергетика не вчахла,
мистецтво не впадати в відчай
де відкриває... восьму?.. чакру.

7.

Цей світ псувався не без тебе –
хоч раз на рік зізнатись мусиш
бодай собі самому (треба!)
у мить, коли не показушиш.

Навчителю богів і людства,
превелемовний віршоплуте,
глянь: за тобою зирить люстро,
тебе готове проковтнути.

Цей світ (дивившись з того світу)
є не найгірший, не зужитий,
дарма, що ходить без привіту
край світу цього пес побитий.

Сторожовий! Обдерті вуха,
сльозиться око: до морозу!
А він зупиниться – та й слуха,
забуде оборончу позу.

Себе сторожовим являє
він сам собі, гарчавши всюдно,
за кожним возом припускає,
за всяким вичмихом марудним.

Йому влетіти під колеса
щодня нагоди є премногі...
Не мрій, поете, про Дантеса.
Гарчи! Яких ще аналогій?

8.

Поет поетові не зовсім що й поет –
не всяк велик на повну свою велич;
і лорд не лорд, і камер-юнкер – шкет,
і депутат – стриножений свербеліч.

Бо казано давно і не про нас,
в час найдавніших казано ремесел,
що майстер майстрові – звичайно ж, не указ –
ні у горшках, ні в написанні меси.

Поетові поет сякий-такий,
буває, що й на спомин нелегкий;

той більший, хто забуде більше інших:
конаючи цю працю без пуття,
себе за чуба тягне з небуття
Ніхтосенков, коханкам наймиліший.

9.

Поет, косивши на городі,
себе відчує косарем
до глибини єства: в нагоді
косарський – гострим-гострий! – ген.

Тож гостра втіха від косіння
живе у тілі цілий рік:
в часи моління і гоління
його навідує, як лік.

І підліковує потрошку
від всіх напастей, які є:
й його, поета, і епошку,
яка жує – на все плює.

Тому епошці навперейми
він до городу знову мчить:
косити! шарпатися ревно!
водити плавно: вжик!... шик!... жить!..

При тому тільки б не скосити,
не *викосити солов'я*,
ні їжака (заліг, неситий),
ні ропухи (собі своя).

Не знаменита косовиця,
з солоним салом бутер-брод.

Цупка травиця – не марниця,
дідівський, предківський город.

10.

Ще хтось на ярмарок,
а ти уже... із ринку?..
везеш?.. несеш?..
сім барв?.. одну картинку?..
Вторинний ринок цямканих ілюзій
ще й так тебе знічев'я пощадив:
не купуватись підказали друзі,
не продаватись предок попросив.
Твого ж товару й не питав ніхто?
твоїх осянянь тихих невимовних,
твоїх печалей щирих невгамовних,
твоїх мугикань, вищих на півтон?
Ген інші все ж – із ярмарку – у з цяцьками,
гостинцями, бенгальськими вогнями,
жувачками (їх до лихої мами)
й одміткою в почеснім папірці...
Не заздриш? Привітаєш? Побажаєш?
Бажавши, скруту власну не згадаєш?
Утрешся – заспішиш... на манівці.

11.

Мистецтво відчаю не датись
неслося з роду до народу:
щоб від народу повертатись
уже як Божий дар – до роду.

Так повернувшись, у щоденні
знов розчинялось, набувалось,

допоки сили достеменні
нові у ньому виявлялись.

Поете, роду одинице,
народу виголосе хриплий,
переступай підступство нице,
капкани в вигляді корита.

Бо те мистецтво одиноке
лишень у скрутах та у Крутах
жаріє, теплиться крізь роки,
зіходить, як червона рута.

12.

Минав риторики затони,
зужив орацій наративи.
Служив емпатії невтомно,
не бачив їй альтернативи.

та й нині... придививсь... не бачиш,
але однак, проте, наразі
от виголошуєш – партачиш,
торочиш з досвіду оказій.

Бо хоч воно тобі й незвичне
і надто гостре обопільно,
віршоказання риторичне
тебе виборює повільно.

Виборює у вампіричних
стигматів – співпереживаннів,
таких, аж ледь не наркотичних,
таких, аж майже принірванних.

13.

Так ніхто не сказав! Через тисячу літ
лиш приходять подібне сказання.
Перед тим вимирає критичний синкліт,
випивається чарка остання.

І до слова слівце враз негадано – р-раз! –
в небувалій одміні відмінку
липне, клеїться і приростає гаразд,
як до спини стіжок на зарінку.

О, валентностей слів ще не пізнаний ряд!
Ум по ряду побіг, добігає зауму:
так рулетка московська знаходить заряд,
так прожогом Жуан вилітає з костюму.

Так – до тебе – ніхто! не сказав! Але... скаже.
Прочитає – та й скаже, не ламаючи пер.
Може, навіть зішлеться. Процитує, аякже.
А певніше – забуде: де і в кого те «спер».

Так ніхто! Так ніде! Так ніколи! Та й сам
так до себе – оцього, сьогоднішнього, –
ти не вмів, не сказав, не довірив вітрам...
Ти – свободі буття дар свободнішого.

14.

Одержимий випробувач слів,
без удержаних лиш результатів,
без пенсійних твердих рубежів,
без фінальних гранітів, базальтів.
Випробовуєш сенси і звук
надмисленності надзвукової
без відпусток, хоча й без принук,

легкодух після страви легкої.
Йдеш у штупор знеобачки враз
без надії на шанс катапультити:
ось «гаразд», ось уже й «негаразд» –
маєш встигнути хоч би зітхнути.
... Позбираєш себе?.. Позбирав?...
Позбиравши, зумієш зібрати?
Відхідну хтось поспішно зіграв.
Інший хтось поспішив співчувати.
Невідомість нехай не страшить.
думоформи горять – не згоряють.
Обеліск дерев'яний стирчить,
і хрести аплодують – вітають.

15.

Ти – речник? Сам себе?
Чи – дому, чи – огрому,
який живе, бо жив
і прагне, бо – живкий?
Ти лиш собі чи всім
давно набив оскому
молитвами до лісу,
до ріки?
Речеш – то й речник.
Річ не про масштаб.
Спічрайтерам лишив
штабні масштаби.
А глушить вас усіх
якийсь «камеді-клуб»,
в якому «чуваки»,
і «лохи»,
й «бомби-баби».

16.

Нарешті сніг сховав барвисті целофани,
але з-під снігу тут і там вони
во славу тлі, мамони й сатани
викрикують поверх брудні свої
слогани.

Що, – слогани? Поза свої сідавши сани,
поет завважив, пасинок сосни,
що пластик-бутлі – теж не мовчуні:
волають і гудуть, де снігу менше дано.
Бо ж і відлига: тут як тут вона,
сніги біленькі сіро осадила,
морозові ослабила вудила:
на радість Целофанії, чудна.
Радієш, Пластикландіє? Радій!
Але не дуже. Від поета виклик
оце тобі: зібрав поет-чудій
твого сміття копичку невелику
і сірники доламає, «палій».
Як вичиркне – підпалить, розумій.
Хоча... згорівши, перейде в токсини –
у смоли чорні, у димини сині
гідота пакувальницька мерщій,
яку розкидав тутечки Кощій?

17.

Музика – це завжди тут і зараз,
зараз і в наступну-першу мить
нас лікує, а собі болить:
музика це вічне – з цвіту в зав'язь!

Лірика це десь-колись-навіщось,
на позавтра, про випадок всяк.

А з позавтра – у «колись», навспак,
лірик де навіки утеліщивсь...

Музиці ліричні досягання –
як непевні, зайві присягання
напідпитку втомлених музик.
Але віршувальник досягає –
пальцем в небозвуке утрапляє.
Пальцем в небо утрапляти звук.

18.

Перед непам'яттю людською
поет безсилий, як ніхто, –
у мецената під п'ятою,
для меценатки моветон.

Рядки і строфи об непам'ять –
як ті метелики об скло
безрезультатно тарабаняць,
ментальні нано-НЛО;

ментальні, таж і моментальні, –
казав Франко: «з життя момент», –
вже не об скло, уже об ставні –
від тих календ до цих календ.

Людських непам'ятей провайдер
спровадить людство враз до Лет,
якщо об ставні постриває
розбитись ще і ще поет;

і цей, і той, і хтось майбутній –
аби бодай лишити знак

на бронесклі (по той бік – трутні!),
на ставнях, ґратах (траф їх шляк!).

Перед непам'яті екраном
поет засвітиться і... мре:
такий здавен спізнілий рано,
такий про вічне і старе.
... Такий Жорку Багдасар'яну
про незабутнє, про старе.

19.

Ключ, хований під килимком...
із'їла його іржа;
замок же заїло, та й так –
двері хіба вибивати...
І вибити можна б,
однак
похилені стіни дрижать,
а перевтомлений дах
готовий ту ж мить поховати.
Яскиня побачень! Розлук
печера зужита – хоч плач:
бо й стежка сюди заросла
склом битим, іржавим цвяхом-м-м...
І сам тут собі не рад,
долі своєї партач:
«Чом серце моє сюди
літало підбитим птахом?»
Чи ж є вороття звідсіль
сьогодні, сю ж мить, хоч кудись –
хоч вороном, хоч павуком,
попутним отим павутинням?
А є: підстрибнув, ухопивсь,
за павутину держись,

і бабине літо простить,
і винесе, і відлинеш.

20.

Куди цей світ метафора веде?
Звідкіль цей світ метафора виводить?
Принаймні – однозначно – не в Едем,
хіба... на ясні зорі й тихі води.
Хоча... хоча... метафора все може:
і високості, й кості осягне,
і підкоротить так Прокрусту ложе,
що навпіл він на ньому сам засне.

Метафори поводитиру нужденний,
гав не лови, тамуючи нужду.
Ведеш? Веди, натхненний – не спасенний,
Ісуса виглядай крізь коляду.

Чом «Слава Йсу'!» – вітаються в Карпатах,
а не в столицях, митри де блищать?
Те скаже теж метафора кирпата:
«Бо в тих столицях розп'яли і тлять».
Бо із Карпат пішов Ісус і ходить –
не крізь первопрестольну матюка, –
те знать би – жодній митрі не зашкодить
(з тих митр, котрі у ролі ковпака).
Веде цей світ метафора не в дебрі –
крізь вушко голки, мимо граб-рожна
проходять без натуги сухорєбрї,
їх путь-дорога Ясна і яснА.
Метафоричних піль, порогів, граней
не меншає, а з кожним днем росте:

до них колись-то Істина й нагряне
і в них – метафорично – проросте.

21.

Поета перестріли шлягермахери,
сміялись, приміряли ковпака,
трусили, обзивали «Мазох-захером»
(«Не нагуляв нам жодного рядка!»).

В їх розумінні, він їм зобов'язаний
підручний постачати матер'ял:
словосполучень, римами ув'язаних,
вузлів сюжетних – «кльових назагал».

Грозились – не знайшовши їм потрібного, –
замовити на нього фейлетон
і прізвисько-ярлик Ума-Безхлібного
йому пришити – мав, мов, іспокон...

Відбився ледве. Вирвався. Між брендами
пробрався, вийшов у вцілілий степ.
І там зустрівся раптом... з Перебендею,
та й раду радять: уціліти де б?

22.

Поета, що відбився від принук,
в полях недремних Коновалюкових
колись зустріне... сам Коновалюк,
впізнає навіть – і невипадково.

Десятиліть рокованих гряда
для зустрічей подібних – не завада:

дзвенітиме десь справа коляда,
веснянка – зліва, зустрічі тій рада.

Мольберт старий, скрипучий, наче віз,
записничок – знущання з амулетів,
і очі, повні висушених сліз,
і окуляри – коники на злеті.

Поля? Гай-гай, належали колись
тим, хто робив, їх заробивши трудно,
потому – всяким-різним, хто упивсь
тих перших кров'ю: люто, привселюдно.

Луги? Гаї? Ставки та болота?
Історія та сама – діло звичне:
сховали і забули предковичне
у вирі набувань та повертань.

Поетові художник заповість
шукати предковичні їхні риси:
вбачати, виявляти, бо ж не гість
поет у краї цім, що розорився.

23.

Поет у школі Коновалюка
тримати пензля вчиться...
Рветься пензель дужо:
до ґрунту, до трави, до моріжка,
до виярку, до овиду – довкружно.
Тримавши пензля – ґрунтувати міх,
як для мішені, ставити картони;
Остапа Вишні розуміти сміх,
співати «Гандзю» понад всі рінгтони.

Повільна школа. Небувалий вишкіл:
дражнити вміти – вабити! – синиць,
і сніг-порошу з-попід копаниць
від снігу відрізняти, і колишне
минулим не вважати, і снагу
свою нести, доносити, губити
й на смертнім одрі хвацько пригубити,
й не влжати на одрі, і в боргу
не позостатись ні лугам, ні травам,
ні пісні, ані злаку, ні потравам.
Долавши втому світу і нудьгу,
здолати грань відчужень у гордині,
де пан гарбуз не помічає дині,
а диня огіркові – ні гу-гу...

24.

Якщо поезія умре, навіщо жити мові?
Спічрайтеру послужить волапюк,
а есперенто – дохтурю наук
(як «Кіті-кет» стерильному котові)
прислужиться із волапюком в парі,
щоб марнографій множити Стожари.

Бо мови цвіт – поезія зникама,
як сакури японцю дивен цвіт,
або агави цвіт, уцвітлий в міт
очима Коцюбинського, відомо.

Поезія у прозі? Так, бувало,
але, бувавши, майже відбуло;
тож белетристам йдеться про «бабло»
(«Маскульт-привіт! Жеріть ментальне сало!»).

Ментальна ж цнота і ментальний раж,
мисленна Етна, приспана до часу, –
це все вона, поезія; і Спасу
до уст в Писанні вкладена, – вона ж!

Слідом любов умре? І є такі надії
у тих, кому завадою вона,
непередбачна, звагою хмільна?
Умре вона – всі станемо повії!

Слів і чуттів заставши волапуки,
не візьме й Бог це людство на поруки.

25.

В тумані спалахнеш вогнем жоржин,
туман же і пригасить, і зігріє;
перезимуєш в рай-дугах ожин:
після життя життя вже не старіє.

Що сенси? Сенси ти, як міг,
ніс і носив, атлантом гнувсь під ними,
в них укладав усе, що спостеріг,
їх заповів... геномові людини.

«До запитання» – сенси мерехтять.
«До запитання» – вичахають барви.
Життя життю подібне многократь,
а неповторне, попри штучні шарми.

Життю мистецтво – зайва зайвина:
якщо життя – ланцюг сполук білкових,
а не прорив, не зміст, не таїна
в одежі слова, в барвах веселкових.

Хоч вичахають барви і ... слова
на стиках випадкових біографій,
пелюсткою тремтить чиясь брова,
сльозиться здогад – шляк його не трафив!

26.

Нащось поети ті проходять світом цим,
(навіщось їх підвозить автостоп!);
й ростуть ростками з-під глибоких зим,
з-під епохальних, церебральних зим;
пливуть уплав – коли через потоп.

Через потоп... понтонами кишень!
Іже порожні, то й не йдуть на дно.
Хвороба б'є? Але росте жень-шень
в блокноті чи на флешці – все одно.

Ласкава смерть спиняє сяк і так,
регочеться на кутні: «Підвези!» –
«Лишень навспак, добродійко, навспак –
у царство споконвічної грози!»

Безсмертя оголосять, щоб звести
все нанівець, що ти сказав, чим жив?..
Душі неспокій, Господи, прости,
в тумані спалахне вогнем жоржин.

Душі безсмертя – не лякайся ж ти! –
узліссю стане вартою ожин.

27.

Олексі Різниченкові

Поете, ти про мир чи про війну,
про Матір Божу, чи овечку кітну?
Дві мерзлих яблуці являють двоїну
трипільську, протостарозаповітну.

Дві сойці на дві яблуці летять,
єдиний голод двоїну єднає;
дві мерехтлинці про сніги кричать,
сніги, яких пі-центр за Дунаєм.

Числові «пі» немає двоїни,
є нескінченність, школярами бгана.
Поете, ти із миру, чи з війни,
тієї, що одвічна, безнастанна?

Світ предковіку знає дві війни:
за право жерти, ніжачись в неробстві,
й за правду-справедливість (в однині! –
цей міт солодкий, ніжений в убозтві).

Поете не від миру, пролітай
над сойками, дай спокій мерехтлинкам:
цей сад – як дзвін, його садив «ґлитай»,
поглинута Сибірами людинка.

Дві яблуці, дві сойці, дві війни,
в бою до носа носом дві людинці:
та – під конем, а та – ще на коні,
а схожі-схожі, двійко поодинці.

28.

Сни відіснились кольорові,
зносились тіло і душа,
на лікування – ні гроша...
Поет – молодшає у слові!

Так відбігає від могили,
так від «безсмертя» робить крок:
якісь у слові тому сили,
якийсь невичахлий барок.

«Безсмертю» мусить наостанку
протівитись (якщо – поет),
нести інтригу власних мет,
ідей і стилю – доостанку.

На одрі вже – наготові,
а ще молодшає у слові
та ще привіт у вічність шле
Шевченку й Коновалюкові;
і церкві тій,
Андріївській,
космічній в році сороковім.

Ф. Коновалюк. Андріївська церква. 1940 р.

ПІСЕНЬКИ.

МАЛЬОВАНКИ

Цикл 7

Ф. Коноводник

«ОСТАННЯ ПІСНЯ ЛУКАША. 1965»

*Своїм життям до себе дорівнятись
так і не зміг. У сіре поточився.
Та впавши, намагається піднятись.
Допоможи ж йому, о пісне чиста!*

*Бо пісня чиста з будь-якого бруду
підняти здатна, сил небесних ради,
з духовного збудити не пробуду.
Але зі зради... сил природи зради?..*

*Тому-то й сірість брякне чорнотою,
й земля на тіло право пред'являє.
Але сопілка... скучила за грою,
за піснею, що мавкам потрафляє.*

*Від праці пальці грубі, та сопілка
вустам знайомим і легеням рада.
То й вирвалось і зазвуча... як бджілка –
в снігах травнева бджілка безпорадна.*

*Все, чим жила душа, життя не знавши,
все, що було забуто і забито,
оскаржується зараз і назавше...
Дарма! Прорвалося небесне сито.*

*І всі сніги, імлаві, попілаві,
націлились, падуть і замітають
нешасного, що у своїй знеславі
їх не помітив, не завважив навіть.*

*На непокритій голові бадиллям
здається сніговиста сивина.
Земля коріння в'є із сухожиллів,
а пісня все лунає, ще луна...*

УПАЛО ЗЕРНЯ З ВОЗА...

Пісенька давніших часів

Упало зерня з воза,
Візничий не побачив,
летіло довго-довго,
в літанні проросло:
вродило Сонце-Колос,
вродило Землю зрячу,
верету і кебету,
і Калівку-село.

Візничий пранебесний
дивується та й годі:
крізь ніч вихляє дишлом –
то «к собі!», то «цабе!»
Воно ж, небесне дишло,
колотить зірне кишло,
а перед ранком землю
ізвисокісь шкребе.

Рільничих цих сюжетів
чужинські творчі кметі
терпіти не в спромозі,
бурмилять, знай, собі:
«Ведмедицю Велику
там бачим, поелику
меди жере, бджоляток
здолавши в боротьбі!»

ПІСЕНЬКА СПРОСОННЯ

«Людина людині не вовк, не товариш,
людина людині... – осот і пирій?
Цвіте тобі в очі: «Чом сам себе малиш?»
З-під кореня цупить:
«Дайош перегній!»

Людина людині не в згіршому разі –
суріпка пахуча, квітучий лишай,
шипшина ласкава, реп'ях в перелазі,
кропива жагуча, мобільний курай.

Людина людині – про промисел Божий –
п'янка конюшина і гречка п'янка;
в п'янку конюшину буваєш захожий,
із гречки п'янкої не дав драпака.

Людина людині – рослина рослині:
з-під кореня корінь, стебло над стеблом,
бур'ян колоскові, остюк бур'янині,
грибниці пеньок, пирієві зело.

Учене знайшлося слівце: «симбіози».
Людина людині... хоч друг, але брат.
Взаємна залежність, єднавчі лейкози,
державно-підтримувальний апарат».

ПІСЕНЬКА НАТЩЕСЕРЦЕ

«Співай собі, співай,
співай собі для себе.
А плакати стривай
собі під своїм небом.

В серцях буди світи,
печалі виліковуй,
очиськами світи,
вапном перефарбовуй.

Синичкою, дроздом,
у лісі – соловієм
свищи понад Содом,
понад зелених зміїв.

Летять на свист пташки,
злітаються на щебет,
збігаються стежки
ізвідусіль до тебе.

І пензель не тремтить,
не досягає старість,
і серце не болить
про вікову відсталість.

Бо пензель не ув'яз
у злоїдуючій сажі,
і підспіває в'яз,
і дятел – вам у стражі!»

ПІСЕНЬКА НА ПІДВІКОННІ

«Комар співає пісню компрадора,
відволікає цей, а той утне.
Утне, як завтра, вчора й позавчора,
і як позавтра, гадство,
бо вже тне.

Безсмертний рід кусючих кровопивців,
а компрадорська пісня – дармова;
із лоба п'ють, вгощаються на пиці:
смакує їм людина трудова.

Бо трудова людина забуває
про всіх і вся, як заробіток є,
аж кровопивцям в унісон співає,
себе по пиці запізнило б'є.

Гей-гой, ой-й-йой!
А ще й вечірня змора,
а ще й естради диво чарівне!
Лунає хвацько пісня компрадора,
відволікає цей, а той утне.

Утнувши, виссе, відкладе личинки,
щоб теж кормились кровію трудяг.
Людини домагається людинка,
а компрадор обох їх
вже запряг».

ПІСЕНЬКА НА ЧАСІ

«Чи встигнеш вуха затулити,
як заспіває компрадор
тобі, тебе щоб задобрити
вустами куплених потвор?

І величальну, й розважальну, –
ла-ла-ла, падаб-дупа́,
тебе грабуючи глобально
під крик попси, під гул попа.

Устигнеш, душко, – звична справа, –
адже було, було: встигав –
«Атака зліва! Спалах справа!» –
реагував, реагував.

Як спалахом не засліпився,
то й децибели переждеш.
Як самогоном не упився,
від фіміаму не впадеш.

Що в фіміамах тих? Міазми.
Терпи! Молитву шепочи!
Вцілієм, братку, іншим разом
за нез'ясованих причин».

ПІСЕНЬКА ПІД ЯЛИНКОЮ

«Ялинка для мільйонів –
ялинка забобонів:
«На ній колючка всяка
торішне коле зло!..»
На ній іскряться цяці
смачні, як в мамі циці,
і з дітками танцює
Верховнее Мурло.
Дорослі мамі й тата
мільйони сліз втирають,
на всю-усю країну
ялинка мерехтить.
Ялинка – мироточить!
Блищать від щастя очі,
у сотнях телекамер
ялинонька стирчить.
Із тисячі ялинок

ялиноньку складали:
в залізну піраміду
вбивали стовбурці;
на кошт усенародний
витрати записали,
за щастя всенародне
підняли поставці.
«Ялинка для мільйонів
хай коштує мільйонів!» –
мільйони аплодують
спічрайтерським речам,
які Мурло Верховне
читає, щастя повне,
і солодощі штучні
мільйонам не гірчать».

ПІСЕНЬКА У ЗОНІ ШОУ-БІЗНЕСУ

«Життю мистецтво – зайва заморока,
життю мистецтво – марний віщий знак:
живуть же бабуїни і сорока,
гібони, павіани і гусак.

Що, гусаком назвав герой героя?
Печальна повість, світові на страм.
Стражденний Гоголь того не загоїть,
що написав (чому? – не відав сам).

Живуть, достойно горді шимпанзюхи,
їх не минає їстівний банан,
живуть осли, бики не без макухи
і ремигає ситістю баран.

Тож нумо жити, браття, – не тужити,
за мову маєм штучну ковбасу,
а без мистецтва можна вік прожити,
а голови сховаємо в попсу!

Вона ж, Попса Попсівна Попсухова,
Попсухіна, вона – мадонна-прі,
вона нас пре, успішна, прездорова,
бо оперує зморшечки старі».

ПІСЕНЬКА ПІД МОСТОМ «ЧЕРЕЗ-БУГ-НА-ВУЛИЦЮ-ЧЕКІСТІВ»

«Під містком, під бетонним, під мо́стом,
по дорозі кривій на Замостя,
там поезія все ще живе
і когось ще бере за живе;
на биках, на високих склепіннях
там волення освідчень незмінних:
«Я люблю! я кохаю! вернись!» –
сльози з крейдою, ох, запеклись.

Не розкаже ніхто й не прикине,
як досяг він склепіння вершини,
храм закоханих знизу – цей міст,
міст, що весь переходить у зміст.

Під містком, під бетонним, під мо́стом
ми із нашим задзьобаним зростом
на крихкім, випадковім льоду
забуваємо власну біду.

Під містком, під бетонним, під мо́стом,
по дорозі стрімкій на Замостя,

тут крижину спини і дивись
у найвищу поезії вись!»

ПІСЕНЬКА ПІШОХОДА ХХІ

«А через кладку – скік! скік!
А на мосту – затори.
А пішоходу – той бік,
А пасажиру – горе.

А по болоті – плиг! плиг!
А на мосту – зітхання:
а до зітханнів – чмих! чмих! –
в машинах залягання...

Трясовиною – шуг! шуг!
А у машині води
зійшли навколоплідні:
майбутній вождь ся родить!

Майбутній вождь горлає
в броньованій яскині;
він на чолі знак має,
значок – на пуповині.

Пологи плюс пологи
(казав той німець: weiter!):
в яскині, теж не вбогій,
там родиться спічрайтер.

І вже горлають дружно
із мосту на довкілля...
... Тікаймо ж хутко й мужньо
крізь реп'яхи й пакілля!»

ПІСЕНЬКА НА КАЛИНОВОМУ МОСТІ

«Калинові мости не горять,
хоч би й спалені були навіки
і розвіяні, і мгократь
перелиті в пісні-недоріки.

Все дзвенять калинові мости,
все ятяться – від серця до серця,
все із вічністю тихо на «ти»,
все піднесені де доведеться.

Калинових мостів благодать
незаслужена, та незужита;
калинові мости не горять,
не запалюють сіна і жита.

І ніщо калиновим мостам
не завада над прірвами стати,
і тривати, й триванню сприяти
підростань, виростань, доростань».

ПІСЕНЬКА З ТУМАНУ

«Рудий туман у смозі синьо-білім –
невже це все, чим доля віддала
за варикози, личка огрубілість,
за зморшки мармурового чола?

Туман і смог давним-давно здружились:
туман – у смозі, у тумані – смог,
смог із туманів ще ні раз не виліз,
туман під смогом до кінця не здох.

Туман і смог! Туманні перспективи.
Смог і туман! Гірка краса оман.
Дракон в тумані ненаситний, хтивий,
у смозі всіх драконів дух-дружбан.

Але – людино! будь сама собою,
собою образ Божий не скверни:
над смогом, над туманом, над добою
весняно усміхнися восени!

Твоя рідня – чотири пори року,
пізнати їх хай вистачить життя.
Спіши, не гай ні хвильки, ані кроку,
твій метроном – твоє серцебиття!»

ДЕСЬ ТУТ БУЛА ПРИДНІПРЯНОЧКА...

Десь тут була придніпряночка,
десь тут була з універсумом...
Тут вона впала, до багна припала,
сім віків проспала,
сліпо повставала:
бо браточків мала.

Ой встань, повстань, придніпряночко,
протри очки, світ-світляночко:
лжебраточків гнати,
правдоньку казати;
біжи до Дунаю –
бери думку скраю!
Ух-х!

БУЗОК – НЕ СІРІНЬ!

Пісенька-листівка

Бузок цвіте не сіро –
розплющить сірі вдачі! –
а буйно понад міру
бузить бузок гарячий.
Бузок буває різний,
усякий, усіякий:
червоне з фіолетом
мішає двістіяко.

А біле – з мармуровим?
в асисту золотінь
підмішує завзято –
фарбозмішаннів свято! –
бузок дарує світу,
оскільки – не сірінь!

У травня на порозі
про нього свіжа чутка:
бузок бузить у Бозі,
бо ж і минає хутко.
Та швидкість проминання –
розплата за буяння,
а ще й за мимовільне
щедротне спростування
сірущих сіромах
у їхніх теремах.

ПІСЕНЬКА ГОРБАТИХ ПИТАЛЬНИХ ЗНАКІВ

Для чого азалія врешті цвіте?
Для кого ікони невидимий плач?
Хто здатний сприйняти не це за не те?
Кому буде стукати вічний стукач?

Азалії час усихати прийшов.
Іконі від горя не стачило сліз.
Хто здатний, той здатний, без зайвих умов.
Стукач до комуни вже, певне, доліз.

Чи варто удруге ступати в ріку?
В горілці топити печаль світову?
Чи треба сахатися «Куку-ріку!»,
у гречці ламаючи сиву брову?

Ой варто – була б та ріка хоч яка.
Не варто – не втоне печаль світова.
Якщо сплохував, то давай драпака.
За звичкою ламлеться сива брова.

А скільки і доки іти навпростець?
А звідки чекати утішних вістей?
А як пережити нежданий ломець?
А як не позбутись нежданих гостей?

А доти іти, поки ноги несуть.
А звідти вістей, куди щастя вістив.
А так, що ломця в другий бік перегнуть.
А гостям нежданим себе піднести.

НЕ ВЕЛИЧАЛЬНА, АЛЕ ПЕЙЗАЖИСТОВІ

Одного разу статись може все,
окрім одного – страйку пейзажиста,
якого вітер у пейзаж несе
і роси інеям передають врочисто.

Не станеться отож, і не чекайте,
не сподівайтесь, подумки не ждiть,
що він на ліжко змінить свої чати,
свою з утоми зрадить творчу хiть.

Вона ж його не зрадила ні разу,
вела його, виводила чимдуж
через епохи сказу та екстазу,
трясовини проходив окомруж.

Є таємниця в кожному пейзажі,
таємна сила – сугестивна – є.
Є рівнодійна – є ж? – білил і сажі,
вона всім іншим шарму додає.

Завзялись фотокамери і цифри:
«Ату його! Точніші ми! Ату!...»
А він у узліссі бачить профіль цитри,
пелюстку личка бачить крізь фату!

Мініатюри

Цикл 8

* * *

«Кораблі? Сіл барок!
А кивана вика – накивана. Викуп –
укивана вика, накивана вика».

* * *

Геометрія трипільська хаткам помагала:
чи хатина, чи халупа – у життя пускала.

* * *

Квадрат вікна, прямокутник стіни тої й цеї,
трапеція солом'яна задля панацеї.

* * *

Не проймають солом'яну ні град, ані зливи,
ні морозяні тріскучі Дажбожії зими.

* * *

Присьба – площина похила, клямка – майже ромбик:
щоб сусідам хатка мила, але не хворобам.

* * *

Геометрію трипільську хатка прославляє.
Кути гострі час ізгладить – дядько підновляє.

* * *

Диля цегла потіснила, а йому й не горе:
будиночок цеглянистий про хатку говорє!

* * *

Всіх фігур геометричних хатка – мамця й дочка,
а художник хатку впише в фігуру грибочка.

* * *

Хаті в світах – rado гар, хаті в світах:
Хата в світах – радодар: хаті в світах.

* * *

Горе кислюще:
яблуню врожай зламав.
Блискавка плаче.

* * *

Чумацьким Шляхом
думка мандрує вкотре.
Вперше втомилась.

* * *

Болід у небі,
тож і астероїди
таранять мозок.

* * *

Цього хутора
дурник веселокий
смутоків не знає.
А був же хутір селом,
то й хутірський сільським був.

* * *

Бджолиний танець раннім ранком
трудящим бджілкам до уваги.
Труда над лінню переваги –
бджолиний танець раннім ранком.
Хутенько зібрано бесаги:
мольберт, сухар, узвару банка.
Бджолиний танець раннім ранком
трудящим бджілкам до уваги.

* * *

«Залізна Баба»?
На кукурудзі сажка,
біло-гниленька.
Чиє ж дитинство давне
те пам'ятає досі?

* * *

Тлусте болото –
масної осені свято,
от і святкує.
Прощально крижні грузнуть,
боцюн дзьоба не вийме.

* * *

Губили Буг:
«Бугові, діво, – губи! Бугові!» – Дівозуб.
«Лугові, діво, гулі! Лугові!» – Дівозул.

* * *

Покликало покликання жебрака в дорогу,
розбив ноги, вкрали торбу, возвів хвалу Богу.

* * *

Покликало покликання в казну казнокрада –
зводить церкву, придбав попів: «Се взискую Града».

* * *

Покликало покликання газду газдувати –
коло ниви, коло хижі грижі наживати.

* * *

Покликання й коломийка женуть газду в спину:
«Привіз глину, скинув глину, поїхав по глину!»

* * *

Покликало покликання хлопа рвати скрипку:
плаче скрипка, плачуть люди, усе тоне в схлипку.

* * *

Покликало покликання маляра малярське:
вкраїнського вкраїнськеє, мадяра – мадярське.

* * *

Ходить маляр покликаний та й все малярує,
змалювався до трісочки, все фарби купує.

* * *

Кличе, кличе покликання, когось покликає...
Один заснув, другий глухий, третій вибігає.

* * *

Джерельце в полі,
у полях – маки, осот.
Стигми колосся.

* * *

Болить тобі світ?
А ти болиш світові?
Ліки – в народах!

* * *

Не здужав болю:
артерія Дунаю
йому боліла.

* * *

Дунай. Вилкове.
В гості на човнах ходять.
Храм з очерету.
Зате від царя втекли:
всім би холопам знати!

* * *

У рясту сльози непомітні,
а пролісок своє відплакав,
та й потішається, кривляка:
«У рясту сльози непомітні!»
Було ж так і в минулім квітні,
то й не новина це ніяка:
у рясту сльози непомітні,
а пролісок своє відплакав

* * *

Ліщиносхили.
Ліщина ліс береже.
Ухил ліщини.

* * *

Гне-нагинає
спини ожин узлісся,
полю уклінне.

* * *

Осінь глибока.
Сад догниває щедро.
Серце країни?

* * *

Сніговик сніговикові жіночого роду:
«Ой коли ж Ви відповісте мені про погоду?»

* * *

Знову сніжить, знову сніжить, а коли ж розсніжить?
Сніговик у надвечір'ї сніговичку ніжить.

* * *

Сніговичка мала звичку морквянити личко.
Тріщить мороз, сніговичці зморозив морквичку.

* * *

Сніговик сніговикові морквяного носа
звернув набік: щоб не взяв 'го продюсер Фальбоса.

* * *

Сніговичка сніговичці, лиса кучерявій,
перейшла вночі дорогу із відром дірявим.

* * *

Ой куди ж ти, сніговичко, поночі ходила,
що пішла туди з мітлюю та й там загубила?

* * *

Ідуть люди на вибори – собі вибирати.
Що лишилось сніговикам? У боки ся брати.

* * *

Ідуть люди із виборів та й чубляться далі.
Що лишилось сніговикам? Носити медалі.

* * *

Прийшли люди із виборів – понавибірали.
Сніговики з того сміху мокренькими стали.

* * *

Кивогін – сніговик.
І навикви викивані.
Кива: «Навикви!». Кива. Навік.

* * *

От і діждали:
бульбонос топінамбур
весну годує!

* * *

Руїни ферми.
Вужі гадюці лестяць.
Тріскає камінь.

* * *

Ранок жовтневий.
Листя, морозцем бите,
струщує промінь.

* * *

Горобина чорна
горобців сірих манить,
їх і годує.
Чорною годовані,
все ж сіро піють, сірі.

* * *

Синиця синя
зелень збирала влітку.
От і зібравши:
зимі синиця синя –
виклик зеленкуватий.

* * *

Природи пластика в усьому,
але внесла людина пластик,
і враз позбулася фантастик
природи пластика в усьому.
Хто був лобастик, став вухастик,
хто був ласун, набив оскому.
Природи пластика в усьому,
але внесла людина пластик.

* * *

«Вищній – інцив.
 І лив хвилі ті, лив хвилі...
 ...Тіко ріки – леву великі: рокіт!
 «За потопти сит потоп. АЗ!»

* * *

Пором – не ковчег.
 Але трохи й ковчезний:
 пара до пари!
 Чом же поромник злиться?
 Бог не наснився йому?

* * *

Соло колоса. Соло... КолоС!
 Соло колосу. Соло! КолоС!

* * *

Диво: ті – в світи, ті – в «Світо-вцД».
 Дивовидне ген, дивовцД:
 Ті – в світ,
 Ті – в цвіт,
 Ті – в звіт, –
 І собі, босІ.
 І бос: «К'собі!».

* * *

Гулко: ліси, висілок, луг.
 Лугами – зима. Гулі. Лугами зима. Гул.
 Далезі віте лагує. У далезі – віте-лад?

АБЕТКА-АНАЛЬФАБЕТКА

Пам'яті Миколи Мірошніченка

Афродіти – анальфабетки:
афродітища Афродіт
атакують, ах, антів-аскетів,
афроази активних «арбіт»,
Афродіти Алчевська, Алупки...

Бузина бувала,
брава бузина,
бузина буяє,
бо бузить, бучна.
Бульбу, бараболю
бгають барани...
Бути бузиною?
Боже борони!

Відьма вдавала ватру,
ватра вдавала варту.
Вдатну вампірку варгату
відьму вдавати варто?
Вибору вашого віха –
вічна відьомська втіха.

Грім гримить, гуркоче. Гомін
грому, грізний, грішних гонить.
«Гей! Горнімося!» – гугнявлять
гнані грішники гучніш.
Горне грішних грішний гріш.

Гешептмани, гелгочучи, гергочуть,
грунти грасують
(гевали – гардують!)...
Грунти ґрунтуеш, гречний гаволове.

Дажбог додав дарів:
дав дневі досвіт,
дав дурневі душевний дуже
досвід.
Дажбога дрючить дурень:
«Денег дай!»
Достатньо дав.
«Додай до денег драйв!»
Дрижить Дажбог:
«Дитино, достривай!»

Едем екранних едельвейсів.
Естетський еллінський екзарх.
Есесесер, есес, ех-ах!
Електросила. Елеватор.
Евакуатор епітафій.

Є єдваби єхидам,
егері є єхиднам,
єпископу єсть єпархія,
Єрусалим єретикам єсть,
єству єсть єпитимія.

Женці жнуть жниво, жарти.
Женців жаждивих жар жарить.
Женцям же жайворонкувати

жадає жайвір. Жайворить:
Жив-жив! Живіть!
Жив-жито жніть!
Журу – женіть!
Жлобів – журіть!»

Заблукані зайди з земель заболочених
землеробів завзятих зухвало забріхують.
Забрехані, злегка затуркані, злісних
звеличують зопалу, звучно здоровлять:
«Злітайтеся, зостаньтеся, зайди захланнії,
злодюги, злодійствами здружені, збратані!..»

Заліза звитяги? Зневажені, золяться.
Забуто залізний змаг.
Зблякле збіжжя – знеславлене золото –
задобрило здобичних зівак.

Индик индичці – индича,
индичка индикові – ирій.

Иноходець ірже,
Иволга ігігікає,
Иванко Іцкові індика імив.
Иван Іванкові інкримінував імморальність,
Іцко Іванкові ініціював інтернаціоналізм;
Іштван, Іржи, Іглессіас, Інга, Ізабелла, Ібрагім
імітували Іванкові Інтернаціонал.
Іржи іржав, ірже:
«Ігі-гі-гі: Іванко – інтернаціоналіст!»
Іноходить істина, імітована.
Іцко іноді Іванкові інвалюти імітованої

інспірує. Інспірувавши, ігогоче:
«Іванку, ізволь імітувати Ікара!»
Іванко – імітує!
Іржи ірже: «Іванко – індича іпостась Ікара!..»
Івану, Іштвану, Іржи,
Іглессіасу, Інзі, Ізабеллі, Ібрагімові
імів Іван індиків. Істинно, ідилія:
«Іван – індікопоклонник!» – ірже Іржи.
Іван, Іштван, Іржи, Іглессіас,
Інга, Ізабелла, Ібрагім
іспоганили, іроди, Іванкові інтернет
і інкрустували інтернат. Ідилія-а-а!..
Іноді індіго ідіотичні,
іноді ідіоти ідентичні
«Інтербаченням» Іванка імкнуться:
«Імітуй індіка! Іми індичат!»
Ізмордована істина іноходить,
іржачкою іспоганюючись:
«Ідїть, іграйте, іже індик –
імітований Іванко!»

Їдом їдна їдного їла:
«Їстівний їджений
їстець!»
Їден – їдній їдиме їдло, –
їжакуватився,
їздець.

Йота – йотує!
«Йо!» – йойкає йог!
Йойканню йога йотація –
йод.

Калівки кричі кличні:
Ко-ко-ко-ко! Кось-козь-козь-козь!
Ках-ках! Ках-ках!
Куцю! Куць-куць-куць!..
Калівки кредо:
калач калачеві – калач,
кума кумові – кумця, кумонька, кумасенька,
кум кумі – каплун, каплуняра, каплунчик;
ковдра ковдру криє,
куціша ковдра – коротший ковчег!
Калівки кари кармічні:
кремль-кріпацтво, кремль-комуна,
кремль-колгоспи, кремль-кок-сагиз...
Калівки кличі кричні:
«Квасоля кріпить козацькість!»;
«Красоля касує крихкість!»;
«Картопля – краща копченість!»
Калівки кодекс кпинний:
клина – клином, Клима – Климом,
Кіндрата – Кіндратом, Килину – Килиною,
Катерину – Катериною!..

Конищеву Калівка кевна.
Курилівцям Калівка кивна.
Києву Калівка ксивна
(ксиву клянчить, канючить;
ксивою капосно красна).
Калівські крини – Києву!

Калівки космос казковий –
Коновалюк кольоровий.

Латаття латає леваду.
Латка латці лепече.
Левада, ласкаво латана,
летить ліниво
лякати Летичева.
Летичів літаний, ласкаво ляканий,
лікується ликами,
лілями літніми,
липневою липою,
лящами ледачими,
линками линючими,
лляними любовними льолями-лялями...
Лункими льодами лютневими людними.

Маститі, мабуть, мастять маслом...
Маститі, може, масть міняють:
мажор мажорці мимрить млосно,
майбутнє мародерно мають.
Митець мистецтву марнотратить.
Митцеві мрія мерехтлива
миліш млинів, млиночків, млива,
марнотних маркітних мандатів.

Надвечір'я нагусто налите
надлишком нетлінного нейтрино:
ніби ненароком недопите
надхмільне, невіграле, невтримне...
Навзамін несе насіння небу
Настя, Никодимова невіста,
недалека, навіч – недотепна,
ніби нявка неореаліста.

Оазі обручкою – овид,
окрай озерця – оман;
осінньо оснащився овен –
оскубає осліп орлан.
Осиці оскомить осмута,
осокам – осуга одна.
Ординської охри отрута
очорнювально-осяйна.

Повітря пленерами перейнялося,
пропахло пригодами піль.
Полюють пожадливіці. Пси псам приносять,
повисло псяюше: «Піль!»
Пікнік. Порозхняблено плямкають пікніки,
пліч-о-пліч плішивці п'ють.
Пленер підвечірній... Постали привітними
прочани, простаючи путь.

Рябого ранку рябцуни рапаті,
ріллі ряднина – ромбиком, рядюга;
рудіє рудка, рудці рівнозначна,
рак равликові радить родичатись.

Рясного рясту ранок рясноокий,
рясноцвітінню ряснолист радіє.
Ручай. Русло!.. Русалки рудокосі
русаліям розщібнутість рихтують.

Рід Рода родословлять рожаниці
(розпусницям – розпачливі розваги).
Рій ряджених ряхтить, рече речисто
реставраційні речі Рідновіри.

Стрибог – стриває.
Ставленик стихій,
стриваючи, Стрибог стооко стежить:
сосну смолисту, споришеву стежку,
смагкої спеки сушений сувій,
ставка сором'язку семирозлеглисть.

Спадуть стрибожі стріли стрімголов,
стихії скопом скигликів спроторять,
стрибне Стрибог стрибучий стопудово,
семипроквітлий ставленик стихій сонорних.

Тальне, Трипіллю тогочасне:
тоненький тиньк тривкий, томильний;
толоку тлумлять телятка, тури;
толоку тужать татка-татуськи,
тітки тілисті
та тонкостанні...

Та – трах-гарахкіт! Тарахкотіння!
Танкетки, танки, талію туби!
Трутні, троюджені то триколором,
так тут тусуються, так тут тусують:
тричі – тутешніх,
трішки – троянських,
триступеневі триступеневих.
Трах! Трах! – тривало.
Туп-тупу-тупцю! – тоскно триває.
Торжеств трибунних топтані тантри,
тиради, титри тупих тупішань,
тан торботрясів...

Тільки трембіти тремоло-трепет
темі тубільній
тисячократний.

Увал. Убрус. Уступ...

Україна!

Україна уквітчана, узорчаста, убориста;
убруси узорчасті, ували увищені,
уїзди уїжджені, укропом упахчені.

Україна укачана, укабачена, ухоркана,
увереджена, убуванню урегіоналена,
універмагам, універсамам убожиста.

Устами умолена,
Україна, умів удостоєна,
умами умудрена,
убілена,
уячмінена, упшеничена,
уквітчана-упахчена.

Узурпаторами укотре укоськана, уярмлена,
Україна, узад узгоджена, – ужиткова:
уйгурам усміхнена,
угорцям услужлива,
устахам уподібнювана...

Українські унікуми Україну
унікальною уладовують.
України унтери
Україну упослідженою урихтовують,
укендоховують.

Українській Україні
узвиштями узвишатися,
уздорвлятися,
ущертним усміхом усміхатися;
українській уяві удесятиряться,
українному устрою уяв установлятися,
утверждатися?

Україні укендюхованій, укендюшеній,
узад узгодженій, узурпаторами узурпованій,
уринотерапією уздоровлюваній,
уловинами увиватися,
управителям-урядникам-унтерпришебеєвим
узгідничати?..
Ух-х-х!...

...у – у – устидитися?!

Феодор Фарбозванний,
(Федір Фарбопокликаний),
Федоркам, Фросинкам, Фаням,
футькалам фривольним файним, –
флегматик фіктивний;
фіалкам, фікусам, флоксам, –
флорі-фауні, –
фарсер фантомний;
фарисеям, філерам, фанфаронам,
фатам, франтам-філерам,
фіскалам, фіндам, –
фрондер філософічний;
фортеп'янам, фаготам, флюярам, –
фантазер-фан фанаберійний...
Фітоценозам, фортифікаціям, фактурам, –
фактичний фактор,
фенолог фарбопросвітлений,
фіміамостійкий.

«**Хм!**» – хмикнула хмарка.
«**Ху!**» – хукнула хатка.
Хмарка хлюпнула: хлюп!
Хльоснула хмарка: хльось!
Хатка хопилась Харка...

Харко хоробрий, харалужною хрещений,
харалужною хоплений, хилитався,
хрипів: «Хани? Хамло хворостяне!
Хороба? Хорувати?.. Хрін!..»
Хопився хоробрий Харко –
хупава Хведоська!
Харкові хороброму хупава Хведоська:
«Хутора хочеш? Хапайся хати!
Хапаймось хазяйства!»
Хопилися – хутір! Харків-Хведосьчин Хутір!
Химерує Харко, хвалиться,
хутора хвалить: «Хлібний! Худібка!..»
Химороджені хани-хитрюгани Харкові – халви.
Хвалять хани-хитрюгани хабароємні
Харка!.. Хваливши – хриплять:
«Ха! Харку! Хведосько! Харкова,
хосенного Харкова хочемо!
Хутчій хапайтеся!»
Хопилися – Харків! Харківщина!..

Хопило Харка. Хопило Хведоську.
Хани-хитрюгани хутенько-хиженько
Харкова – хр-р-р-ум!
Харків хоругвами, храмами ханськими хвалиться.
Хлібосолить,
химерує, хабарує, хуліганить Харків,
ханів харківських хвалить, холить.
Хани харківські хлопам харківським –
ха! – харків'янам – хіромантами.
Хіромантивши, хани хіротоняють:
«Хто – хіротонитись?!».
Хіротоняються хами, хвельдхвебелі,
хулігани, хвойди – хто-будь!
(Харкову – халва ханська).
Халтурною хіротонією ханською-хамською

Харків Харка, Хведоську... херить?
Хоплять Харкова... хуацяо?

Цілісність цьогосвітня:
Цілує циця цямрину цю,
цілує цицю цямрина ця...
«Цоб! Цабе!..» Цяпання. «Ціп-ціп-ціп-ціп!..»
Ціп. Ціпом. Ціпи. Ціпами...
Цінькання: «Ці-цінь!..»
Цьомкання цілительне...

Цур! Цокання, цюкання, цямкання!..
Цензура цезуру цілить.
Цитує цадик, цадика цитують.

Цур! Ціпиться, цмулиться, цупиться!
Царик – цадика, цадик – царика.
Цікаво цадикові! Цебенить цадикова...

Цур! Цмокають, цявкають, цвікають,
цюрупають... Ціляться...
Ці – цих! Цих – ці?..

Цур! Цифра цибає!
Цифра цяцькує, цілокупить
цифрово цифрове цифра:
Церері цвірінчить – Цереру... цілить?..

Цівка циці Церериної –
цілісності цятка ця?!..

Чаша чорна чорнобильська:
чад чадить, чума чигає,

чорт чатує чаропійства,
Чахлик чмуриць чоловіцтво,
чистить чакри чорнокнижник.

Чинить чин чиновник чинний,
чоловік частково чесний:
чиншове чимдуж чавучить,
«Чичикову – честь!» – чурбанить.

Чичиков чамбули чолив,
чувашів, чалдонів чімхав,
чоботив Читу, Челябінськ,
Чебоксари, чухрав чукчів...
Чередник чистилищ чемний,
Чичиков чеканить чеки.

Чернівцям, Черкасам чуйним,
чільникам чемеровецьким
Чичиков – чалдон чарівний!
Чобіт чобота чоломка:
чистий чобіт чистоплюйства –
чорного, – чимраз чорніший...

... Чоловії чупакабри
чоловіцтво чавучать.

Шарпацька шваба швидкома шаліє,
широкими широтами шокує,
штурмуючи, шкварчить, шпигає, шпетить,
шугає шарми, шафи, штофи, штори
шворнем:
«Шо – ше?!»
Шабасу – шабаш!
Шаманізм – ш-шик!

Шалавам, шалашівкам, шмондям, –
шанкри!
Шальга шалена!.. «Шо – ше?!»
Шампана!
Шампан – штофами?
Шапликами шампан!
«Шо – ше?!..»
«Ша!.. Шандарі шикуються...»
Шафарі... шушука-ються?
Шмонатимуть?!..
Шануймося!
Шастаймо!..
Шелюгами шуруймо!
Шахтами швендяймо!
Швабри штивні ше... Шарманки...»
Шаміль-шаміль...
Ш-ш-ш...
«Шарпакам шагреневої шкіри!»
Ш-ш-ш...

Щедрівничка Щекавиці щастя щаблі,
ще Щекові, щиро щедрує.
Щекавиця щерблена щурить щавлі:
щитів щирозлоття щіткує.
Щоразу, щовечір щільнішає щем,
щодуху, щосили, щодня, щовесни.

Югнула юність,
юпочки югнули...
Юстирують юристи юринду.
Юдолі юрська юшка юродивить.

Ясен. Яблуні. Ялина.
Яворина, ярина...
Ясла. Янголи. Яскиня!
Ява явна. Явина!..
Ячмені, яровина.
Ясочки Яготина.

Студ-і-Я

Цикл 9

С.И. Конавдиук

**«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ.
ЗИМА. ПІДСОБНЕ ГОСПОДАРСТВО. 1955»**

*Поезія і проза хуторна.
Тут світла тиск такий...
Сюди би Макса Планка!
Підсобне господарство – як паланка:
тили науки, рідна сторона.*

*Стіжків об'єми. Дрина і рожна
прямі і напрямні, і найпряміші.
І гай-гайок під снігом наймиліший
(і – іноді – й ціна договірنا?).*

*Сам інститут – от, певне, річ у чім! –
постав, було, з прибутків цукроварень:
щоб юнь вести в технічні закамари,
та не на шкоду світу орачів.*

*В цім інституті вчилися колись
Сікорський, Корольов, Яновський Юрій;
тому і ці пенати не похмурі,
тому й мороз на сонці – блись! та блись!*

*Хтось переїжджий кине легкома:
«Тривале повоєння, щем-злидарство!..»
А нам тривкіш поезії нема:
«Політехнічний інститут. Зима.
Підсобне господарство».*

ПЕЙЗАЖ В КАРТИНІ УСМІХАЄТЬСЯ...

«З особливим щастям усміхаються у картинах зимові пейзажі».

Марія Порицька,
студ. Інституту інформаційних технологій
та комп'ютерної інженерії
Вінницького національного технічного
університету (академгрупа 1ПЗ-04).

Пейзаж в картині усміхається?
Аж рямці усмішці тісні?
Який митець, так і трапляється:
пейзаж всміха... А чом би й ні?

Весняний? Як дитина – радісно!
А літній? Впевнено – як Крез.
Осінній? Відчайдушно-градусно.
Зимовий? Повен щастя весь.

Зимовий щастя особливого
своєму усміху надав:
самодостатнього, жадливого,
як бог недавній – Коляда.

І цей, і той, аж і тамтой, –
зимововсміхнені натхненно,
сніжнокожушно – не студено,
пшеницевкутана мето!

ЗВИЧАЙНІ РЕЧІ НЕЗВИЧАЙНІ

«Спочатку я не зрозуміла змісту картин художника. На перший погляд вони здалися дуже простими, але потім я зрозуміла, що він зображував звичайні речі, які ми не помічаємо в буденному житті».

Ірина Олійник,

*студ. Інституту електроенергетики,
екології та електромеханіки ВНТУ (1ЕМ-05).*

Картина є на світі,
а на картині – світ,
який ти не помітив:
пробіг, проспав, як кіт.

Картина зупиняє,
картина гомонить,
увагу привертає,
несе у вічність мить.

Просте? Звичайне? Звичне?
Його ж то й розгадай!
Воно тебе покличе?
Покличе – вирушай!

Проста ж буває й рима:
перегук дієслів.
Проста, а – незборима:
горів? горів – не тлів!

КРАСА МАГІЧНА, ЗАПОВІДАНА

«Він бачив у красі рідного краю
незвичайну, магічну красу
і намагався передати ці неземні
відчуття звичайним земним людям».

Інга Ляшук,

*студ. Інституту інформаційних
та комп'ютерної інженерії
технологій ВНТУ (11С-05).*

Магічної, трагічної краси
обертони, відтінки, голоси
він бачив, чув, наспівував щоденно.
Краса ж – магічна будь-яка. Краса
на те й магічна, щоб її яса
у Всебуття манила нас жажденно.

Заманювати? Зводити? Вести?
Й – кого? Людей земних собі, звичайних,
таких звичайних, як дірявий чайник,
в середині порожній та пустий.

Його ж, митця, звичайні й розтягли:
по норах, по розпродажах, по віллах –
тих віллах, де вкраїнитись не вільно,
де самобранки – ломляться столи.

Який же – хтось запитує – хосен
його життя, його красі служіння?
Такий хосен, що пензликом спасен
він сам собі – спасен і вознесен:
при ноосфері нині,
в час розтління.

Крім того... все ж таки... надія є...
що хтось колись якось

(в норі? на віллі?)
прокинетесь зі снів тих летаргійних –
себе у сил марнотних
одіб'є:

задля спасіння того ріднокраю,
чия краса в полотнах не вмирає.

КАРТИН ЕНЕРГІЯ БУКВАЛЬНА

«Його картини буквально
випромінюють особливу внутрішню
енергію, якої так не вистачає сірому
люду...»

*Іванна Коров'янка,
студ. Інституту електроенергетики,
екології та електромеханіки (1ЕМ-05).*

Сірий люд тому ж то й сірий,
що життя у нього сіре.
Не рятують сірі очі,
ні в їдальнях сірий хліб.
Звав Шевченко: сіромахи
(сірі долі, сірі лахи –
сірячини ж); на три шляхи,
або й на чотири шляхи
порозсіпані – мов біб.

Лиш нові часи наспіли –
сірий люд на грішне тіло
все, що в світі є строкате,
люто-радісно нап'яв.
Але – горе: ще сіріші
душі, помисли, та й ніші
(у яких щонайсиріших
телевізор прикував,

пан Комп'ютер прив'язав).
Дехто... ніби й розкувався,
відв'язався, смик – зірвався...
але як позбути сірість?
у який податись «клуб»?
Любий друже, не барися,
в галереї опинися,
де тебе якась картина
зосередити могла б.

Від тієї від одної –
до другої будь-якої
магнетизми невідомі
поведуть тебе як стій...
Стіни... світяться? А стеля:
«Привітаємо Антея!»
Ти ж і є Антей в цім разі –
і відчуй, і зрозумій!

В КАРТИНІ ВІДНАЙДИСЬ!

«Незважаючи на те, що день
сьогоднішній виявився для мене
заклопотаним, та після того, як
відвідав Меморіальний музей
Федора Коновалюка, я ніби
загубився в часі і всією душею ринув
у безодню гармонії і краси,
українського села, українських хат...»

Анатолій Шевчук,

*студ. Інституту будівництва, теплоенергетики
та газопостачання ВНТУ (ПЦБ-08).*

Буває день для тебе,
ох, заклопотаний,
довбуть тебе потреби

всіма долотами?
Гудуть вітри-борей,
по спині б'є аршин?
Ти мимо галереї
шмигнути не спіши.
Ти заблудився в масі?
Ти поко-, докотивсь?
Ти загубися в часі –
в картині віднайдись!
Душею ринь – сьогодні ж! –
в гармонію краси,
природні й надприродні ж
єднавши голоси:
свідомістю єднавши,
новітнім відчуттям –
собі в собі назавше,
собі для себе сам.
Є ж там, на дні картини,
і вічне, і живе,
людина для людини
там радісно живе;
на денці там найглибшим,
найнезглибимішим,
майбутнє із колишнім
є найродинніші.
І вічний код – хатина
кодує щастя плин,
і вічний клич – людина
гукає до вершин...
Ти заблудився в масі?
Ти поко-, докотивсь?
Ти загубися в часі –
в картині віднайдись!

ЗА ДОПОМОГОЮ КАРТИН...

«За допомогою картин він
покращував світ, показував його так,
як він його бачив своїми очима».

*Віталій Бондарчук,
студ. Інституту будівництва, теплоенергетики
та газопостачання ВНТУ (2Б-08).*

Живописець – не акин,
вічний самозвіт:
«З допомогою картин
ти покращив світ?»

Не покращив? Не зумів?
Трішки? Міг би більш?
Що ж то малось на умі?
Ранився об гріш?

Чом змальовував не так,
бачилося як?
Витівав же, позаяк
був простим-простак?

Не своїми видивляв?
Бачив не своє?
Зароблявши, відробляв?
Слава очі п'є?

Знай: є формула митцям
від Бондарчука
(що узяв її він сам
в Коновалюка):

«Живописець – не акин,
вічний самозвіт:
«З допомогою картин
ти покращив світ?!»

ДУМКИ У ВИГЛЯДІ СОБОРІВ

«Коновалюк вважав, що духовне життя народу повинне бути багате на досвід... Віра не повинна бути тягарем, навпаки – задовольняти найпотаємніші духовні побажання. Цю віру людина може проявити, коли буде відвідувати храм. Коновалюк вважав, що навіть якщо особа не відвідує святий храм, вона може бути віруючою. Ці думки він відображав у своїх картинах у вигляді соборів».

Віталій Бондарчук,

*студ. Інституту будівництва,
теплоенергетики та газопостачання ВНТУ (2Б-08).*

Думки у вигляді соборів!
Собори в просторі картин!
Священна віра без докорів,
самозалякувань провин.

Собори досвіду! По досвід
до них приходять хтось один;
а інший хтось приносить досвід
найзаповітніших годин.

Бо ці собори – вибудова
такі ж людиною себе –
від цоколя, від першослова
до одуховлених небес.

Коновалюк життя духовне
і в храмі знав, і перед ним,
тож малювання неспростовне
його просякнуте святим.

ЛІТАННЯ ПРО ЛІСНИКОВУ ХАТУ

«Автор вдало поєднав світ природи та людини... «Хата лісника» – ця картина вражає своєю чистотою, ідеальністю. Вона заспокоює, надає відчуття, ніби ти десь літаєш...»

*Віталій Бондарчук,
студ. Інституту будівництва, теплоенергетики
та газопостачання ВНТУ (2Б-08).*

Єдині: озеро і ліс,
галявина й хатина;
хто вмів рости, той ріс і зріс, –
тернина чи людина.

Хто був укопаний, стояв,
стоїть – на чім стояв;
бо і постоявши, не впав –
лиш стійкості набрав.

У центрі – хата лісника,
єднавиця світів,
хай – непомітна з літака,
з космічних кораблів, –

зате помітна, сам коли
єднаєш два світи:
і той, що лати і коли,
і той, що з «ти» на «ти».

Тоді собі злітаєш враз
уявою, умом,
ширяєш гадкою гаразд,
спускаєшся притьмом.

Дарує виміри орбіт
ця хата лісника.
І цей її літання міт –
як Спасова рука.

ХАТОЮ ОБДАРОВАНИЙ, ХАТУ ОБДАРОВУВАВ

«Митець щедро обдаровує
просту звичайну українську
хату, яка під його пензлем
стає символом благополуччя,
щасливого сімейного життя».

Ольга Семенова,

*студ. Інституту електроенергетики,
екології та електромеханіки ВНТУ (ЕМ-05).*

Обдарувала хата
майбутнього митця,
дала йому багато:
батьків, хлібця, Отця.

Віддарувати хаті
хутчій спішив митець,
відколи в руки взяти
сподужив олівець.

Потому барв відтінків
їй дарував усіх:
щоби як личко – стінки,
щоб пелюстки – з-під стріх...

За стінами тісниться
багато поколінь;
їм сон єдиний сниться,
єдина просторінь...

Живий, живлющий символ
сімейного життя,
благополуччя вимір –
буття, котре – знаття.

Уяву пребагату
благословив Господь...
... Йдучи з картини в хату,
у людоньки виходь.

ХЛІБОРОБСЬКОЇ ЛЮДИНИ ОБРАЗ НІЖНИЙ...

«Федір Зотикович створив яскравий образ мальовничого села, схожого на писанку. Ніжний образ хліборобської людини допомагає нам подумки перенестись в далеке, запорошене вітрами віків минуле, відчутти подих часу, побачити себе частиною віковичної історії України, бути причетними до її прекрасної культури».

*Дмитро Железнов,
студ. Інституту інформаційних
технологій та комп'ютерної інженерії
ВНТУ (231-03).*

Хліборобської людини
образ ніжний –
образ світу українського
наріжний.

Сяє писанка-село
та й не зважає
на все те, що висяванню
заважає.

Пил віків затьмити сяйво
не в спроможі:
сяє в росах, сяє в поті, –
сяє в Бозі.

Віковічної,
святої України
то етюди, то портрети,
то картини.

ВЕРСІЇ «ТРОЯНД»

«Хочеться сказати про «Троянди» (1947)... Це троянди не якихось там вишуканих сортів, а звичайні, щойно зірвані у саду, що за вікном. Зірвані вони поспіхом, бо той, хто їх рвав, не переймався, щоб підібрати їх за кольором, чи щоб вишукано скласти їх у дорогу вазу. Стоять вони у склянному графині, з якого п'ють воду. У графині чисто прозора вода, а поряд – склянка, якою можна скористатись, коли мучить спрага. Та спрага у картині не головна, а головне – пекуче літо 1947 року...».

Анна Троян,
*студ. Інституту інформаційних
технологій та комп'ютерної інженерії
ВНТУ (1С-05).*

Про «Троянди» хочеться сказати?
Хочеться сказати щось своє?
Закортіло інтерпретувати?
Ностальгія юне серце п'є?

Ностальгія знана і незнана:
підсвідомо хочеться, мабуть,
щоб була це справжня ікебана –
гармонійний шлях, улегла путь.

А не в повоєнному графині,
а не просто з тих, що є в саду,

пивши воду затхлу тут зо три дні
у самого Бога на виду.

Пивши перезатхлу, не діждавши
ні його, як видко, ні її,
за порт'єру марно виглядавши,
пелюстки втрачаючи свої.

Версій, втім, тут кілька може бути.
«Тут» – це «там»: бо сорок сьомий рік
(вік двадцятий), інші атрибути,
пелюстки... в епохи... з-під повік.

ХАТА ХУДОЖНИКА

«Хата художника...» На цьому полотні, як і на багатьох інших, зображена старенька хатинка. Уявою ми можемо побачити, як холодною зимою серед снігів пробирається осиротілий хлопчина, за спиною якого залишилася його оселя, його минуле, його безтурботність і безпечність, а попереду – важкі випробування, які він мусить подолати. Він мусить це зробити, і, не зупиняючись ні перед чим, він йде, йде в невідоме, йде до своєї мети».

Дар'я Шмалій,

*студ. Інституту електроенергетики,
екології та електромеханіки ВНТУ (1ЕСМ-00).*

Від хати – до мети.
Йти до мети від хати –
нужденна доля,
нелогічний льос.
Бо хата й мала би
метою бути, стати –
і так у багатьох народів
повелось.

Але не у цього
народу-недороду,
не в цій епосі,
не у цих снігах,
де до чужих столиць,
у гóрод від горóду
верстати треба шлях.
А замігає шлях!

Позаду залишається
оселя,
безпечність, безтурботність,
тепла піч.
Попереду –
засніжена пустеля,
пустельники крикливі,
їхній кіч.

Спокуси і спокуси!
Й тільки хата,
покинута в снігах, –
за оберіг.
Та хата,
де ні мами,
ані тата,
лиш вічна тиша,
вічна спека й сніг.

Художника в цім разі
хата біла,
в рожевий вічний вкютана туман,
задивлена з-під стріхи, остовпіла,
заплакана від синових оман.

Але – нетлінна. Відправна константа.
Сил джерело. Столиця каяттів.
«Досяг мети? Мета була та варта?
Прожив життя. Діткнувся до життів?»

ДУХ ТОГОДЕННЯ – ДУХ НЕ ТУГОДУМСТВА

«З перших хвилин перебування в
Коновалюковому Меморіальному
музеї ВНТУ тебе пронизує дух картин
тогодення, яке там зображене».

Геннадій Дубовий,

*студ. Інституту будівництва, теплоенергетики
та газопостачання ВНТУ (ТГП-08).*

Дух тогодення має, мусить бути,
якщо картина з тогоденних днів;
його не осягнути, то відчутти
ти можеш нині – тільки б захотів.

Він, дух дивенний, тогоденний – вічний,
бо і тоді не лиш тодішнім був:
приносячи від предківських досвідчень
в художницьку неприспану судьбу.

Дух тогодення – дух не тугодумства,
але й не поверхових одкровень,
він – дух ведійства, на щодень ведунства:
із того – в цей, а з цього – в інший день.

Інакше не дійшов би, не озвався б,
не зачепив би і не пронизав:
до твого анітрохи не додався б,
від твого нічогісінько б не взяв.

КАРТИНА З ДИТИНСТВ...

«В картині «Яблуні цвітуть» вдале поєднання кольорів передає дух наступаючої весни, і для багатьох це є картина з дитинства»

Геннадій Дубовий,

студ. Інституту будівництва, теплоенергетики та газопостачання ВНТУ (ТГП-08).

Якщо ти ріс і зріс під яблунями,
як гриб-боровик під дубом,
картина «Яблуні цвітуть» – це картина
і з твого дитинства,
а дух наступаючої весни –
це дух весни, що наступає
в авангарді твого дитинства:
у поєднанні кольорів,
сміху і сліз,
сліз і сміху,
рум'янців і синців,
синців і рум'янців,
пробитої на штурпак ноги
і роздертої на цвях одєжини...
Вдале поєднання кольорів
розкутурхує у твоїй пам'яті
премилі незабутності
найперших досвідчень –
твоїх і твоїх батьків,
дідів, прадідів, прапрадідів,
і все-усе яблуневоцвітне:
просвітління очей,
мимовільний усміх вуст...
а навіть якщо в тебе
взагалі не було дитинства.

ВОСЬМИЙ КОЛІР – ТУМАН

«В осінньому тумані є своя особливість, щось таке прекрасне, що не передати словами. Чому? Тому, що торкнутись його не можна, кольору у нього нема, але ми його бачимо, ми чітко його бачимо на картині «Осінній туман в лісі» (1975) – це ж прекрасно».

*Олександра Закревська,
студ. Інституту інформаційних технологій
та комп'ютерної інженерії ВНТУ (ЕМ-02).*

В осіннім лісі є туман осінній,
в осіннього туману є своя
постава і хода, і течія,
немає тільки... кольору і тіні?

Ну тіні справді начеб то й нема,
бо й сонця він собі не дозволяє,
Туман Туманович, хоч кольорами й грає –
всіма, бач, кольорами сімома.
Відтінками – також, за першої нагоди:
у пошуках краси, а не вигоди.

Туман Туманович Туманенко-місцевий,
з яруг посталий, але лісовий,
безкольоровий мов, але немов живий, –
завіса й зірка лісової сцени.

Словами – хоч ти як – не передати
його красу неторкану – живу ж! –
та придивившись пильно, окомруж,
вам доведеться визнати і знати,
а може, навіть і вивчати в школі:
туман осінній в лісі –
восьмий колір!

ХУДОЖНИК ПОЗНАЙОМИТЬ, І ПОМИРИТЬ

«Вчора, а саме 22 березня 2010 року, в день святкування в центрі культурології ВНТУ 120-ї річниці Федора Коновалюка, ми вкотре захотіли поринути в захоплюючий світ творчості цього художника. Але чи то ми щось не поділили, чи що, не в цьому суть, проте невеличка сварка суттєво зіпсувала нам настрій. Але це не змінило наших планів вкотре відвідати експозицію Коновалюка. І якось так, невідомим чином, одночасно ми зупинили свої погляди на осінньому пейзажі «Озеро Бабка». Це щось неймовірне, стояти і просто милуватись красою природи в картині. Нас захопили неймовірні почуття, ми знову відчували той стан, який пережили на першому курсі, коли ми, зовсім юні ще, вперше ознайомилися з цим різноманіттям геніальності автора. Ностальгія не дуже часто буває приємною, але в цей момент вона просто змусила нас усміхнутись. І в обговоренні знов побаченого, захоплені спогадами, ми навіть про сварку забули. Згадали тільки під вечір. І ще довго, напевне, будемо згадувати цей чудовий день. День 120-ї річниці нашого Федора Коновалюка».

*Олександра Кулик, Сергій Сторожев,
студ. Інституту автоматки, електроніки
та комп'ютерних систем управління
ВНТУ (2СІ-07).*

Художник познайомить,
і помирить,
і – помиривши –
познайомить знов:
поглибить погляд,
овиди розширить –
однаково, чи дружба,
чи любов
звела у часі цім на цій землі
істоти ваші, друзі муралі.
(Нас муралями Хвильовий назвав,

що теж про нас колись-то дещо знав).
Тож – знаймося! Активно співіснуймо:
в художнику, в поетові стремлінь
нових себе щодня собі даруймо –
без окриків, без сліз, без голосінь, –

просвітлених, відсвіжених, голінних,
собі і всім в найкращому незмінних.

ПСЕНЬКА НА ВИРІСТ

«Не будь молодшим за літа свої,
мужчині це, відколи світ, не личить, –
не будь в руках, в думках і на обличчі, –
не будь молодшим за літа свої.

Не будь палкішим за літа свої,
щоб не спалити молодість дочасно,
щоб те, що не горіло, не погасло,
не будь палкішим за літа свої.

Не будь мудрішим за літа свої:
в підступність рання мудрість навертає,
рішучості тимчасом позбавляє.
Не будь мудрішим за літа свої.

А будь зіркішим за літа свої,
все примічай, нюансами живися:
колись комусь із ними пригодишся,
якщо зіркіший за літа свої».

Вдячність
Коновалюкові

Цикл 10

ХАТКИ-1984

Сергієві Нагорному

*Хатки-грибки, кораблики-хатки,
хатинки-рукавички-розтороти,
хатки – з-під снігу ніби-перископи,
хатки – духовні анти-Соловки,
відтіснені в «підбрюшшя» до Європи...*

*Являються-малюються вони,
болять фантомно і фантомно суці
останньої художнику весни,
фантомно суці, тож і неминуці.*

*Прожив на світі дев'яносто й три,
розмінює четвертого... хатками,
і здачу в Бога дістає... хатками –
зіходять, насилаються згори:*

*зграбненькі, біль-білявенькі, сивенькі,
барвоприступні, дим-димком тепленькі.
Хоч різні є над ними димарі:
один – на нім, як на сопілиці, грати,
а інший – дише, чмихає, як кратер...*

... Душа в тій грі й злетіла о порі?

ПОРА СКАЗАТИ...

«Поезія – це завжди неповторність», –
одна сказала, а раділи всі:
а й навіть той, хто мав лишень проворність
«сучасника» співать «у всій красі».

«Поезія – це завжди невичерпність», –
пора сказати. Фраза нелегка,
а треба; а пошлемося на чемність
і кількість хаток Коновалюка;

і Катерин (Шевченкових) у нього ж,
у Федора, у Зотиковича,
і деревцят, хмарин, снігів... До того ж –
струмків, джерел, ставочків, що лящать.

... Й за браком фарб періоди бували,
а мовби не біднішав колорит.
І мерехтять кавказькі перевали,
і барводише моря лазурит.

Банальний? Ні! Вже й дев'яносторічний,
відтінками, акцентами пашів...
Поезія – це завжди поклик стрічний,
не лиш безсмертний доторк до душі.

ВДЯЧНІСТЬ КОНОВАЛЮКОВИ

Разок сонетів іменних

1

Фавор-горі подібний горб найвищий?
Евое! Й скирта – тій-таки горі.
Дитинства весни і дитинства хвищі
Іскрять крізь роки, наче ліхтарі.
Рояться бджоли, матка на порі,
Косар мантачить тишу, лезо свиче,
Обіддя пнуться: сил пружнасте грище
Неважать кобзарів поводити.
Осанна дням, просвітла, звідусіль
Возноситься у передчась весіль,
Аж сяєво мовляє над горою.
Любов'ю всіх до всіх просякне ніч,
Юхтові прориплять під схлипи свіч.
Комоні проіржать... перед грозою?

2

Афонська стежка губиться в полях
Перістого, хрещатого Поділля, –
Здогадно, освященного привілля, –
Цілющого, зцілющого про страх.
Зринає оддалік за птахом птах,
Скликаючи озер засохлих вкільля;
Дорогою дорожиться весілля,
Снага весіль строкатиться в горбах.
Чомусь-то стежка все-таки, афонська,
Звертаючи в поля, манить, бринить,
Латаючи-зшиваючи, сторонська,
Алюри, шури-мури і труди, –
Юди-туди, всякчас, на всі лади:
Як Бог боронить, то обороніть.

3

ДеФолт Москви в блаженній Україні
іще ніякий, жодний ворожбит
ніДе не провіщав, камінням сит:
анІ дефолту мамці діоксинній!
ДаРи данайських дружб ще мали спит,
поКлони братні ще росли у ціні,
отОж людяцям здавалось між корит,
неНаче все завмерло в непрозрінні.
ПрОте серця при пензлях, при словах,
буВало, в корінь зрили попри страх,
свАвіллю не підвладні можновладців;
коЛи ж людяці сахнулися людяей,
усЮдно проступив дефолт ідеяй
таКих ідеяйно діоксинних братців.

4

Не Фформа тільки, але й форма теж,
перЕформатуванню не піддатна,
знаДливо-недосяжна, благодатна,
помІтна зрячим, тончена безмеж.
ЗдоРоженим прочанам красно все ж
у сКомороха правдоньки питати,
парОнімом – йому відповідати
знеНацька добре, всяк відтінки стеж.
У фОрмотворцях кожен походи.
СпіВає гонор твій на всі лади,
однаЧе зміст прийде колись помститись.
ПокЛикання докличеться хоч як,
колЮчкуватий квіт – не згірший знак:
проКолеться душа, почне поститись.

5

Мура**Фа**-річка то, чи Бог-ріка
жажд**Е**нно-ніжно зблиснула здалечка?
Пере**Д**осінній угорі лелечка
навк**І**сно дражнить працю літака.
Пере**Р**вно днинка сяє нетривка,
коза**К** в дорозі, при дорозі – гречка...
Неско**О**ро тчеться дум-думок вервечка,
про **Н**их смакує істина глевка.
Трив**О**жний берег, де очерети
пона**В**здогін розгойдують чорти,
аж на**А**хабніють клятвенно, рогаті.
Їх у**Л**ещати можна б, та дарма;
їх **Л**юлі-дулі вічні крадькома
одна**К** лиш Бог-ріці дано скрушати.

6

Во Ві**Ф**лесемі сталося те знов,
що дн**Е**сь і на палітрі висяває.
Во Іудеї дух-зоря являє
на вс**І**х про всіх всевишню Любов.
Гра п**Р**оменів, картон-променелов,
розто**К**и світла, про яке весна є;
зимов**О**му пейзажу об'являє
карто**Н**олов, що во Христі прийшов.
І див**О**: у пейзажі україннім
(дере**В**а, хата, льох, в повітрі іній)
стрив**А**є нам святопромінне щось.
Трива**Л**ішає штрих метеорита,
іде с**Ю**ди зими ранкова свита, –
є зна**К**: ранкове дещо почалось.

7

Не в Афродіти це – в Мороз Тамари
й студєні ж плечі: тридцять третій рік!
І не зДуріти б це: із-під повік
така зІходить – солоніша карі.
І по кРаїні – тисячні примари,
по бруКу – мільйони недорік:
так, мОвби глузд завбачливо утік
з країни, що для світу знала чари.
Із голОду поїли діточок,
не з'іВши комісара ні одного;
на БогА напускаються з нічого,
до карЛи-марли тичуть квіточок:
увага Юдам і юродству шана, –
живи, Країно мертва та кохана!

8

Вервольфа зуби клацнули над світом
та й, щЕрблені об вінницький граніт,
осіли зДвигом в потойбічний світ
перед нІщотним нібито «совітом».
Мара ВеРвольфа сорок п'ятим літом
волає сКону всім і вся з боліт,
над білОхату кинув тіль «совіт»
і розпаНахав білу біль: боліти!
Несеш БОління пензлем на картон,
німі паВісма болю і півтони,
і світлА додаєш, і ті картони
щитами Ллються в сонячний полон.
А увіллЮться – вволють вищу Волю
про знаКи і шляхи спасень на браннім полі.

9

Глибока **Ф**реска вивищить склепіння,
аж обізва**Е**ться враз іконостас,
де моці **Д**еїсуса квітний фас
волає вс**І**м духовного хотіння.
Проте ск**Р**иплять риштовання боріння,
важка ру**К**а німує повсякчас;
задушливо**О** легеням: свічкогас –
газ обмі**Н**у, й його помпують стіни.
О сило го**Ж**а! – молитесья душа,
яка немо**В** до раю вже руша:
аби утом**А**м кинути там виклик.
І їй зіш**Л**еться, маляра душі,
снага ус**Ю**дна в бабському книші,
щоб фрес**К**а углибала легко-звикло.

10

Кричав су**Ф**лер, кричали глядачі, –
то грав Ш**Е**кспіра калівський гурточок:
учитель, **Д**як, синів кількоро й дочок,
що глядач**І**в боялись, харпачі.
У грі акт**Р**ис були до серць ключі,
гротеск а**К**торів бурхав з-під сорочок,
страждав **О**телло – чорно! – про «платочок»,
а Дездемо**Н**а висла на плечі.
Усе б ніч**О**го. Та дійшло розв'язки.
Душити ма**В**... А перейшов до ласки,
як шиї зв**А**жно, врешті, доторкнувсь.
Уважна за**Л**я, доблесна на віру,
такому ус**Ю**сюкала Шекспіру,
аж Яго по**К**отився назадгузь.

11

Сосна каніФоллю сльозиться і плаче,
а ранок всЕленський полянський такий;
тринога радІючи грузне, і кий
радіє соснІ, при сосні ставши зряче.
До сосон пРиносячи щастя бурлаче,
талан недоКлятий свій, ох, нелегкий,
носити щодОлі, щовік, щоріки,
щолісу сосНового, око ходяче.
А як каніФоллю брунатна стече,
і видиво сВіт промузичить до болю,
тоді і душА пропахтить каніфоллю,
і серце заллється в струні гаряче.
А спогад лЮдський, може, все це забуде,
чи переінаКшить та переостудить?

12

Мистець апоФеозу не пильнує,
свого натхнЕння славити не гоґ:
мілкий, як Дніпр, холодний, наче Сож,
пливе звідтІль, де джерело пульсує.
Тече туди, Рівниною простує,
де небеса уКвітчує не лож,
де сили однОвірницьких сторож
сторожею огНів стоять не всує.
Сторожовим Огням апофеоз
доречніш буВ би між прозових проз, –
його ж ім наБувати – діло гоже.
А власну доЛю в тому – Боже, збав!
Не те, що лЮлі-лжляти не став,
а й упаси уКмітити, о, Боже!

13

Тамари й профіль: лінія звитяги,
з варяг у греки шлях попри шляхи,
де у шляхи зДорожені ляхи
упали і, голІнні, дали тягу.
Бо лінія енеРгій того змагу,
де фехтував Козак проти пихи,
й де зараз коЗакують дітлахи,
Тамари, тітоНці, являючи повагу, -
це лінія соборності чуттів
і помислів, Великих поготів,
освячених змаГаннями за вроду, -
ту вроду, воЛі й честі оберіг,
оту, чию колЮчість переміг
лиш Той, до Кого небеса походу.

14

Кричевському Федору з Калівки теско
явився пейзажЕм журка-вітряка,
якого в безрадості біля ярка
тонкішає профІль - з дороги на стежку.
Він Майстра уРадував тихо і дерзко,
оскільки, науКу п'ючи не з лотка,
вправується рОсно і сніжно: тривка,
тривка й осіяНна його етюдеска!
Йому виростатОньки б, Калівки сину,
щасливо та доВго, не знаючи впину, -
рости, наче мАльва в етюді його...
Епоха хоч підЛа, та не безконечна ж?
Смілішай, селЮче, дерзай, друже гречний,
підтримуй летКий самосвітний огонь!

15

Во врем'я ж інФерналії таборових,
і чуд, і раю сЕРпо-молотка,
коли земля, біДова і тонка,
відписана тонкІшати од крові,
а небо, перекіРливе, здорове,
приниженнями сКрадено злегка
і свиням, що ПОГрузли в матюках,
пайовано для зНеважань гвалтовних, –
тоді лиш у ХудОжника жива
земля і небо зВ'язувались: пензлем!
І ставив він наА диво, на дива,
й відважно покЛадав автограф-вензель.
Щоб вутлу землЮ вдати до небес.
(А небесам вреКти земних чудес).

16

Павла Тичини арФи придорожні,
золотокуті, а неГОлосні:
тополі-арфи, лаДжені весні
цим жовтеном ввІчлївим, та порожнім.
У світі струнноРизиків тривожнім
звучання барв сКромніші та скісні',
і все-таки на хОлодку піснім
вони звучать, зНенацька непреложні.
Перегуки з ПавлОм, що із Тичин,
непередбачні, зВісно, між рівнин;
між пагорбів здАвніш непередбачні.
Перегуком зневоЛишся хіба,
якщо до всіх усЮд твоя ходьба
й народів зразКи твої подячні?

17

Десь тут бувало **Ф**енікса гніздо?
Воно згоріло і **П**ерегоріло.
І тінь його, роз**Д**мухана невміло,
літає онде вдосв**І**та, бідо.
Радіохвиля раз **П**ро Віардо,
удруге – про Рас**К**ольнікова діло
сюди доносить вк**О**тре та уміло,
щоб вивчити чека**Н**ню на Годо.
Малюй, малюй: кр**О**пиву для гнізда,
і будяки, ожин с**В**авільних дуги,
і терну-глоду пр**А**ведні потуги,
і світить як у з**Л**иву резеда, –
упівока присвічу**Ю**чи птицям –
бездомним пере**М**о**К**лим блискавицям.

18

Карпатського Моль**Ф**ара очі-жала,
і визирки Чугайст**Е**ра з-за пліч,
замислені про врод**У** предковіч:
її полжють, перел**І**тні, жалять.
Вона ж хирлява, з**Р**оду нездужала,
сама летить, хіхі**К**ало, навстріч.
Як наслідок, круг**О**м житейський кіч
гигикає, повзе, в**Н**атрус ся розплоджає.
Кіч, він є кіч, х**О**ч звідки б не являвся,
з художником про **В**ік не позивавсь, –
його окітне кічу**В**ання натле.
Кічує кіч? Все вал**І**ться із рук?
Хтось тут стук-гр**Ю**к, ти ж тут – Коновалюк:
зиркнеш – гу-гуп **К**ентаврисько невдатне!

19

Гіганти сузір'я Цефея цвітуть -
у небі голчасто, Цефеева слава:
далекі-далекі, а вДача - хупава,
крізь далеч парсекІв цілують і ждуть.
Мільярдами сонць зРіє їхня можуть,
і що їм земних розКумекань потрава?
і що їм земна скорОстигла уява,
якою нахабства двоНогих ростуть?
А все-таки, все ж Опрісноки думок
печуться тут нами Відважно про Строк,
і наші чуття тут наАтужні не всує.
Якби ж тої руни велике знаття:
для чого і як Землю живить Життя? -
умову художник мізКує-мазкує.

20

Дракон епохи боре сФінкса ер,
якого, сфінкса, занЕдбали ери
аж так, що бруд брудної ЕсеСеРи
взяв гору, в ріст пІшов, погнався, попер.
І розплодивсь аматоР-людожер,
полізли вгору лепсьКі живодери,
і навіть волоокі піОнери
волають в бік заклаНних: «Щоб ти вмер!»
Та сфінкс - віщує! Осторонь драконів
віщує він із праху Во дні оні,
і чують його, хто наАдавсь не в прах.
І збудеться: хоч КоЛима лютує,
ярма позбуде і усалЮтує
люд сам себе у сфінКса на плечах.

21

Прокруста царство: офіси і леза,
втинають навіть мудрЕцям книжки,
а пензлям – ворс, а Діжечкам – кружки,
і думку будь-яку, знІчев'я, що твереза.
Прикинись п'яним, дуРнем з роду Бевзя,
Прокрустенком, з ПроКрустенків-таки,
опецьком, з прокрустОваних, ніким,
тополю звеличати стаНь: «Береза!..»
Та де тобі! Й куди тоБі звідсіль?
Замки кордонів царстВа – гнів та біль:
болиш собі, а церберАм – розвага.
То ти минаєш офіси бЛизькі
(що з них, до них баЮряться слизькі
путі, дороги, стежечКи варяга).

22

Тут шашку ще бере за Фук: «Не вбив!» –
рука мозильна, тупо пЕреможна.
Тут для вінця тримає Дика рожа
шипипи й коралі, родженІ між нив.
Сюди направду сам АндРій ходив?
Сюди доходив, бо й роКита кожна
про те звістує червонО-тривожна
всім, хто щодень МамоНі не годив.
Шипшина і рокита розгОрілись,
колюча і тягуча розгоВілись
південним вітром зранА об рідні.
За фук узято шашку доЛежалу,
ганьбою вкрито; вбитоЮ вважають
її рокита й рожа у віКні.

23

Поет навік Іван Окнар **Ф**ранко,
Його книжок мурована д**Е**ржава:
сонет, сюжет, аналіз! Д**О**ктор права –
Іван Окнар, зіркий доз**І**р – Франко!
Його б ілюструвати за **Р**ядком?
Підтекстами його Проро**К**ів слава
мандрує, переходить, м**О**ложава,
до поколінь, що давсь **Н**е їм журко.
Й Франка ілюструвати м**О**жна б, звісно:
щоб контур – вглиб, а **В**сім відтінкам – тісно,
а пристрастей підтекст**А**м – білий біль.
Не страх є уступити ко**Л**ьорами,
не лячно перекроїв кро**Ю** драми,
а... острах йнятись д'**К**раю божевіль.

24

Намалював, достоту, дро**Ф**и слід –
цей у траві і той он, н**Е**бесами.
Дари дарами. Епілог до **Д**рами
повис епосі ситій на об**І**д.
Людинодрофи драма? Гово**Р**ить!..
Страусолюду ар'єргарди **К**арми
за крилами убачте, за н**О**гами;
хоча ні крил, ні ніг, а**Н**і політь...
Лиш гострий, віщий зір **О**дного з люду
та зрячий пензель на до**В**ір'ї чуду,
а більш нічого у полотн**А**х цих.
Зір ранить; скорий пенз**Л**ик обміркує,
митець полже, тихо упол**Ю**є
правічну бачність людсь**К**остей журних.

25

На полотні – плюсквамперфекту зріз:
полукіпків щітки жнива шЕрхато тичуть,
труд величає постать труДівничу,
що з кониками бештає узвІз.
Ще й мовби вихор їм напеРеріз
здаля рушає, й допомогу Кличе,
і туча прокидається, й ПОличчя
її страшне в такій хвилиНі криз.
Бог, звісно ж, бачить, щО не винні ж коні,
та вдіє що? Прецінь начуВся дзвонів,
розчулився, та й думно заДрімав.
Плюсквамперфект панує сиЛЬНО й штивно,
життями важить вщент волЮнтативно:
під майбуття наклав, підКлав, заклав.

26

Такий виразний, що аж ем-Фатичний,
контрастами відтінки провЕдеш,
пройдешся ними сам і попаДеш
на хвилю сам собі у рай лТричний.
Шануєш сміх: і майже гомеРичний,
і той, що в вуса спатки уКладеш.
Шануєш піснь змугикану, БО де ж
здійснитись пісні – співаНці тонічній?
Трипільський глек співає Обіруч,
підспівуючи, найда, милозВуч
про се, про те митцеві улАгоджень.
Приснивсь картині горній Луцький мур.
Коню в картині марився алЮр,
а скибам у етюді – біль сКороджень.

27

Горішній голос давніх патеФонів,
чий нікель над голками лебЕдів,
над чорні плеса платівок вДовів,
з облич вдовиних ваблячи пІво-о-ній!..
І жилка бабці билася на скРоні,
і дідуган, проходячи, не сКнів,
й пастушеня, забувши про кОрів,
лучилось до музичних ПарфеНонів.
А на столі стояв собі картОн,
залишений малярником мандріВним:
картон собі з пейзажиком наАївним
якогось із тутешніх зелен-Лон.
До нього звикли, майже полЮбили...
Аж при нагоді глека ним наКрили.

28

Двадцятий ще свого не відчиФірів,
як двадцять перший вже припЕр своє:
сповна запарив, хлебче, не Дає
сусідам по двотисячлітній вТрі.
Ще молодий, уже гнилючі шкіРить,
а сьорбавши, ну „заграє“ – Ключе:
„Ге, підставляйтесь, геї, поКи є
кому тут’о підставить свої ніри!“
І сміх, і гріх! І не лише соДомський.
Бо де содомський, там же й Вавілонський,
і двадцять перший в них помАгачем.
І все ж, усе ж, усе-таки, зЛобива
геть, думко, що верзеш життЮ не дива,
а див чифірних, зГвадзяних Квачем!

29

Сон пропече шевченківський оФорт,
прокинешся з провогненим пекЕльно
сумлінням-хистом. У душі скуДельно:
душа пашить – не вбив душі бІлборд.
Дарма з білборда цілив її чоРт,
дарма білборд партачився насКельно,
а ніч шуміла тупо та готельно,
сплавляючи заїжджий з Остом Норд.
Офортів тих незаБудь аж кислОтна
спасенна – в діях добрих приВоротна
і відворотна для фантомів злА.
Не спиш? Почув: іще погода зЛиться.
Художній образ їй же й приклЮчиться:
як зерно з-під ваги, із-під Кола.

30

Ущертне сонце, ранок без метаФор,
невпинний ранок, сонця трудодЕнь.
В лугах смарагдів тане дзень-Дзелень,
в попіднебесь пругку легким лІтає птахом.
Мчить древнім шляхом вихор веРтопрахом,
стрибає шляхом, ніби в річці Клень,
той клень, що перемети рвав щОдень
і рватиме, щодень, болотний зНахур.
Знічев'я блудить, вичахає вихОр
і нітиться, і пахне спечним зВихом,
так, наче тут ніколи й не бувАв.
Ущертне сонце тче небесні схиЛи,
під сонцем крил не мало ся з'Юрмили.
Під сонцем цим, людино, не луКав.

31

А десь же й тут звучала пісня **Ф**еба,
кирпатий був удатний, певне, **ФЕБ**,
співець, знавець, звеличник не**Д**отеп,
які – до кирпи кирпа – в склеп**І** неба,
де, в склепі неба, їх була пот**Р**еба
(хоч небо раз по раз з'являло **К**реп,
в яким то спав, то туживсь ліс**О**степ), –
всі, як один, лучились до край**Н**еба.
Щоб за крайнебом світлих літ к**О**муни
зненацька-враз навек зростити **В**руна,
з тих врун найбільші мати врож**А**ї;
наївшись їдлом, прославляти до**Л**ю
та й оспівати їдло, вольну во**Л**ю,
свій край-розмай, фاینіший із **К**раїв.

32

Цей за вождя, той, навпаки, за **Ф**юрера, –
всяк визначайсь, було, лиш гря**Н**е час.
Та й досі ж так: хто є не дурин**Д**ас,
той хрін піддасться на зловмис**Н**і дурива.
Вождь або фюрер! Хто буріший бу**Р**ого? –
питань питання, гостре, без при**К**рас, –
не зводь до контр про пиво і пр**О** квас,
до прірв, ага, між віллами й ко**Н**урами.
Як малорос, то будь же праворос**О**м,
будь та й перебудь, не муч себе **В**опросом
про редьку-хрін, відступник-дур**А**чок.
Вожді тобі, такому, вже ж, суди**Л**ись:
про твоїх дбали б, в тебе б зал**Ю**бились...
Малюй до цирку церкву і – мовч**О**!

33

Розпишеш храм, а хтось кафе „Де-Факто”.
 З-під купола не вбившись ледве-лЕдь,
 щасливий, що земну трамбуєш тверДЬ:
 не ймуть тебе ні біс, ні гріш, нІ кварта.
 Підкупольна ж чогось-то праця ваРта,
 відчув-пізнав: Господній з тебе Кметь.
 Рід, міт, гріхи, – Божественна КОмедь:
 підкупольно удач несеш понурам зНак, та...
 Несеш – неси! Проносючи, дбай срОдно
 (Сковорода казав). Бо сродно є сВободно;
 фонтан кипить, тож не забракне чАш.
 Ні лад, ні біль із хистом не розЛучать.
 Біль болем б'єш, така судьба болЮча.
 П'єш чашу чаш, в мисчині – каша Каш.

34

„Маскульт-привіт!” – крик ери на Футболі.
 „Фізкульт-ура!” – в тон вторить вЕрнісаж.
 Змішалось все. Дрібцой в ім'я продаж,
 фуршеть на волі з доброї ж ти волІ.
 Тут же й личин та в меценатській Ролі:
 заплічних справ магістри, спец поКраж,
 зять Ірода, Каяфа, сам Пілат, – кОллаж! –
 усім то „Мурку” дай, то рухи рок-Н-рольні.
 Повстання мас (воно ж було?) вдалОся,
 до тринь-муркинь прикинь-„еліт” зВелося,
 змішались в купку коні, люди й крАм...
 Сни сняться, снять: душа витає в Луврі,
 а Менк втомивсь, то слово дав СосЮрі:
 „Хай про кларнети фарб Володько сКаже нам!”

35

День п'є з лица молільниць та просфорниць,
п'є-не-нап'ється: бо Великдень, вже ж,
бо ж – Бож! То й гожд ассист його оджд,
й просфорницям надав він ролі с'яй-Ігорниць.
В уявах їхніх гождо образ горніх горниць
враз постає – на мить, чи навік-віки все ж? –
бо ж – Бож! – по яву янгольський кортеж
мчить, і лихий паде, шануючи його Ниць.
Яв і ассист справ, страв сих великодніх
в зусиллях жон сих, творчих, понадводних,
сповна лиш є, то й вбачиться сповна.
Вбачай же, знай, вмальовуй – якнайлучче!
Бо ж... Бож твій дар, еге, Коновалуچه?
І нерв твій в полотні ткнувсь волокна?

36

Художнику, ad Fontes, на коня!
Добривечір, maestro, кінь спіткнувся.
Відлунилось anDante, пензель гнувся,
аки комиш in vino – о, рідня!
Озався Nikifor з Криниць до дня,
очима щасно NiKifor всміхнувся, –
O tempora, o mores! – поперхнувся:
май-стрів memeNto mori підганя.
Когось in vitro носить по світах
оте щиреньке «Vale!» задля благ,
кордони ламле A priori вічні.
Не зна тя googLe? Не видасть? Дідько з ним,
з таким, a la Ukraine, безпам'ятним:
зате й post factum доцент не скалічить.

37

Путь від Саргаса – шлях через Гольфстрім
малий вугор – невже? – здолав на те лиш,
щоб хтось ним кендюх свій будив недремніш
за землячків-сплюхів, щадя ж їх грім!
Інстинкти все? А що ж інстинктів крім?
Щось мало б бути! А що? А лад: спокрєвні ж
усі на цій землі, де, знати б: що Окреміш,
то не змудриш – хижіш усяк пан анонім.
З'їдається ім'я. Вернути як до його?
Заїв, запив, ікнув: що в тому є нового?
Останнім в ланцюжку пишаєшся? Дарма!
Дух тіло рве? Куди? Рефлекси у рефлексій?
Ще є Антигольфстрім, екстрівів полюс лепських;
наука, врешті, теж є: в стінах НаУКМА.

38

Хто слави раб, той втричі раб конфузів.
Хто не пізнав конфузів, той не грець,
не жнець, не швець, не на губу гудець,
не друг-товариш для завзятих друзів.
Тож славу йми – хоч на вечірнім прюзі, –
і в рабство паню гни, подавши їй Корець,
і – навпростець, все-все їй навпрОстець
скажи, зізнайся, поплачся... при Нарюзі.
Лишень – по тому – не хвались нікому:
ні другу, ні з профкому, ні з глеВкому,
що от, мов, славу ймивши, славу мав...
В часах мутантів, стріч задля розлУчень,
щоб хоч в мистцях не множити розлЮчень,
кажи: „Конфуз: сам в себе славу вКрав!”

39

Під градом слів, словес, еге, соФізмів, –
вже ж не софійних, вицвілих словес, –
стоїш, бредеш кудись; аж тут „Гадес” –
вітчизна звісна славних організмів.
Є в організмів сенс, добряче визРів,
той сенс, що лайдакам засвідчив Крез, –
той Крез, що мав на в’язах не прОтез,
не шик, не пшик, не чортіщо для Ніздрів.
В „Гадесі” все ж не „гадством” поЖивеш –
в трудах, у днях, у розмислах, аВжеж,
у злиднях гордий, мов козак на пАлі.
Сам собі станеш, ніби в хмарах кЛюч –
той коливкий, аж рвійний, аж колЮч:
летівши на скрижаль, влетів на сКали.

40

Сонет про те, як Хлою любить ДаФніс,
вона ж від нього драпака в райцЕНтр, –
де їй, свят-свят, присвячує... Доцент
сонета (холоднющий, як вода в нІс);
іже доцент кудись свій марне даР ніс,
той дар, що хист і городський аКцент:
доцент – нейтральних текстів прОдуцент,
в які вкладав свою профнепридатНість.
Ага, з доцентом, гейби з офіцерОм,
була б гайнула, хвойдисько, в сВіти,
й були б вітри їм, як дурним свАти,
і злидні, як в Одесі з хвиль хоЛера...
Заїжджий портретист врозуме ХлоЮ:
єства спокусника надавши тип поКрЮк.

41

Не хтось і десь, а онде днесь **Фен**-шуй
тихцем шумить, яснить неділю в**Ербну**;
журбу яснить, з'ясовуючи ствер**Дну**
прамисль про Божий дар, її й в**Іншуй**.
Вона ж, прамисль, загадує: „Га**Руй**!
В тім гаруванні сенс є. Геть с**Каредну**
зусиль ошадність! Здай кому в **Оренду**
таку ошадність. Праці ж не мар**Нуй**!”
Китайщина? Е, щось в ній є так**Ого**...
Є лад про лад, є й видатні три**Воги**,
що їх долаєш, тільки б розпізн**Ав**
чи взнав від предків: як вони **Ладнали** –
страх, вроки, звабу гнали чи лю**Ю**ляли?
Узнавши – не злякався б, не ля**Кав**...

42

Похмурий день, як усміх угро-**Фінна**,
що у слав'яни здуру, знай, бр**Еде**,
в дорозі сп'яну б'ється та гуд**е**,
то лаючись, то правлячи про в**Іна**.
День загадковий, як у прозі **ГРіна**,
який про те, що хтось корабли**К** жде –
в яким, мов, щастя, щастя мол**Оде**,
Йому ж, чекавши, море по колі**На**.
Похмурий день згадав наївну пові**сть**,
колись чомусь прочитану на со**Вість**,
бо й вірити хотілось в ті див**А**.
Якби ж було лучилось щось-то **Лучче** –
хай і нудне, а хоч би і смішн**Юче**...
А так: ця угро-фінська тут мо**Ква**.

43

Гам кольорових і стрімких евФоній
то тут, то там свавільні перЕгуки.
То скрізь, то всюди їхні трудні злуки, –
як ряст між айстр, козодра мІж півоній.
А шум і гам, а виск і писк іРоній
понад корони, мантиї й клобуКи, –
митецькі зваги, замисли й спОнуки,
дорожчі й вищі всяких церемоНій.
Тому до пензля прирівняй перО ти,
а пензель до пера: а задля кВоти,
що ж єсть тобі у Господа вона.
Усе, що треба, встигнеш, не Лінуйся,
в автопортретах навіть помалЮй ся:
сам собі світ, але на тлі віКна.

44

У кого гроші, скоро той проФфесор, –
у кого більші, то із двома ЕФФ, –
гукають один одному: „Н-не Д-дрей-ф-ф!
Визнань та звань вживай делІкатеса!”
А ще ж єсть „Автор чуда и пРогреса” –
звання щорічне – платний, сКорий блеф:
з цілунками естрадних к-корОлеф-ф,
важкотілистих, наче із ЛокхНеса.
Бо – „таке врем'я”! Знов і Отакеє.
Взяв гору „Орден лицарів ліВреї”,
і справ ліврейних врем'я удАлось.
Професори крадійства та камЛання, –
цур їм!.. Єси навчитель малЮвання:
глянь, ваші пензлі – нивоньКа колось!..

45

Хабар, засівши справа при **Феміді**,
їх спільну честь завзято **Береже**:
„Вам мадригал? Похвальну **оду**? Вже!” –
у муз самих торгує не за **мідні**.
То й музам радість: гонора**ри** – гідні!
„Ну, меценат! Але й політи**к** же!
При тому зовсім він не люд**ожер**!” –
завили журналюги, люди бід**ні**.
Продажні музки, але не худ**ожник**:
якщо художник – розуму три**вожник**
і згорбленої совісти друж**бан**.
Порок такому в вічі не заг**ляне**,
знайомити з ним слуг та шл**юх** не стане:
Феміді щоб не став художни**к** пан.

46

Вожді не доросли й до пре**ф**ерансу,
раби й не чули, ге, за пр**е**ф**е**ранс.
Післяколгоспний гупа дека**данс**:
гуп-гуп, під патронатом М**і**ськсільтрансу.
Перекуплямс надавсь переп**р**одамсу,
впав нарцисизм гупасто в **к**рикунамс.
По кому б'є смугастий дис**онанс**?
Кому смакує тюря перформа**н**су?
Пленер підкаже? Добре б **то** було.
Пленером пензля й душу од**в**ело.
Нехай живе пленер очисток**арий**!
Проміння пряхить? Холод з**л**еготить,
не роздратує, ні, не розл**ю**тить –
озонно обіруч торкнеться **к**арми.

47

Пейзаж автопортрету шле **Ф**люїди,
автопортрет – пейзажу шле **Е**, авжеж.
Таких енергій де іще най**Д**еш?
Які підкажуть пошук усев**І**ди?
Могли б, хіба, нараяти д**Р**уїди
чи відуни з Січі, убога **К**реш:
сріберну креш пропивши до**О** безмеж,
парменом закусивши парме**Н**іди...
Мистецтвознавці суцї на**Г**оворять
мішечок вовни, тему за**Г**оворять
і перескочать ловко до ма**Н**ер.
Нехай собі. Аби лишень с**Л**ід слідом
репресій не чинив уже ф**Л**юїдам
товариш Іванов, рожевий **К**хмер.

48

В околицях неспізнених **Ф**іалок,
у затінках заблуканих ч**Е**ремх
зростає знов комусь блі**Д**а хуррем
у тихих бідах мильних в**І**ртуалок;
в білядзеркаллі мод і п**Р**имірялок,
де пудрам удає зневагу **К**рем,
у забутті навчальних те**О**рем
во славу світових прові**Н**ціалок.
Сльозою фарби, брате, р**О**зчини,
щити віконниць пензлем **В**ідчини,
і дівам розпочни передб**А**чати.
Напередбачуй вілл не з **Л**ободи,
та звідусюд вертатися с**Ю**ди,
й якщо кричати, то пере**К**ричати б...

49

Перебрести зарошені асФальти,
ступити на запечені стЕжки,
де над стежками маяні Дубки,
а під дубками жолуді зІ смальти.
Іти-брести собі в бік Річки Альти,
чи то одночасово навпаКи,
минаючи навстрічні кузОчки,
яких тобі післано упізНати.
Лишив позаду життєвогО поля
рівненькі гони, де триВка красоля
крихкенько плаче про жАгу життя;
лишив край поля коновалЮківське,
шипшинне диво: коновалЮківське
заповідання вам на відКриття.

50

І Бог, і Пан, і сили Феба ранні,
і Голуб-Дух, не спізнЕний однак, –
усе як є; й напроти оДинак –
твій творчий дух, самІтник у вмиранні.
Яка печаль! Які у зморШках длані,
яких мізерій побілів Кулак!
Не пережив новітніх вОвкулак,
не здужав їхніх горлаНів горланних.
Хоч сядь та й плач! Коли б то сісти змога
та й, рюмсавши, у гніВ не ввести Бога,
і Пана, й Феба, й ДухА-Голуба:
на одрі смертнім вимоЛити годі
відстрочку, шанс дов'Ючитися моді...
Дов'ючився б? ЗнеобачКи. Та – ба!

51

Дружко мольберта, кіФаро ставна,
долинь з давнини далЕкої дружно,
розваж, переваж, проДзвени не натужно,
поклич, затумань, осІни, осяйна.
Кіфаронько, доню КіпРіди журна,
звучати перевчена таК харалужно,
що дзенькіт мечів упОтужнюєш кружно,
а дзенькіт пісень в Небесах засина.
Стужився—таки за тобОю мольберт,
змагаючи студінь, неВолю і смерть
на сизих, на сивих маРнотних просторах.
Та ти – одізвалась! Любові вогнем
і полиском давнім, люБовним, і днем,
якого звучання просяКне кольо́ри.

52

Традицій давній неоФіте, рано,
зарані-рано ти взалЕжнив світ,
цей світ, що назавжди взалезнив міт:
якому сенси угорі вІддано.
Приструнків барв тоРкнувшись первозданно,
умів еси й межу проКлятих літ
переступити враз: коЛючий дріт?
тупу доктрину? штучНо дану прану? –
ніщо не зупиняло: бо носив
в собі трипільську Віру – чудо з див –
і гарбузяну кашку маВ за щастя;
і помаранча барву уЛещав,
її до гарбузових паЮвав.
Вродило урожайно, уКвітчасто.

53

Мета фізики – метаФізики суть?
То за чим тоді з пЕНзлем ганяються люди?
А об мармури жала Долот ревно трудять,
а у глині розм'яклІй тужавості ждуть?
А про що тоді говоРи корінь несуть,
а навіщо у риму заКінчення лудять
римувальники? А проКуратори – судять:
тупо знавши, що їхНій – неправедний суд?
Може, є це тому, щО мистецтво й життя
поєднались так креВно в личині Буття,
як в Писанії Дух тА натхнення пророків;
а наука, їх пізні Лайливе дитя,
все ще згарбує, злЮчка, чуже майбуття,
все ще чубить, ладКуючи: око за око!

54

Соняхи – липня соФіти чімхаті,
їхнього світла едЕмська смола,
тане і ллється щодНя спроквола',
нині ще й вікна пІдклеює хаті.
Мальвам, ой, заздРо! Квіткової знаті
заздристь в солодКім – гірка, немала.
Заздрих, однак, поЛишає бджола,
джміль мимо них сНовигає в завзятті.
Соняхом бути – вкОрочує вік:
ще процвітаєш, а Вже допивають,
з тебе усячину, пАк, добувають
жала, дзьоби і маЛий чоловік.
Але підсвічуєш: лЮду і жалам;
як же й дзьобам, Квітникам нездужалим.

55

Не змалюй кенота**Фа** на вбитій землі,
де на все порожн**Е**ча обійми розкрила,
де і камінь дорі**Д**ний, загіджена брила,
означати могильн**І** мотиви приліг.
Не змалюй і куми**Ра** пикате драглі,
і кумирень, що в**К**лались у форму барила,
не окресли прест**О**лу, нечиста де сила
запопадливо орде**На** чіпить в Кремлі.
Інші все те прож**О**гом відтворюють, ще й як,
согрішити їм зно**В** не завадиш ніяк,
та й чи треба зв**А**жати на славу розмінну?
Хто без крил, до**Л**ітається, вже ж, заgrimить,
хто на всіх напл**Ю**вав, сам плювком пролетить:
пролітаючи, скри**К**не, уляпнеться в піну.

56

Десь збоку тут **Ф**утуро-прерій гони,
в них можна б л**Е**гко двічі увійти.
Але навіщо? Зну**Д**жені чорти
у преріях вчорт**І**шено горгонять.
Крізь прерії уг**Р**узлих днів фургони,
вглибаючи, висо**К**о мчать в світи.
Футуро-прерій ж**О**вані мости,
понад мости – с**Н**овійні перегони.
Сусідство гонор**О**ве! Для вихляння
просторища чудо**В**ні (справа давня:
сомнамбулу сомн**А**мбулам яви)...
Одначе не розгу**Л**юйся, козаче:
досвисни солов'**Ю**, що зацно плаче;
малюєш тінь вос**К**реслої трави.

57

Несе цупку пор**Ф**іру клен канадський,
з Канади далеч**Е**нької несе,
Йому тота Кана**Д**а – над усе
і в цій місци**Н**і, де Немирів градський.
Кричав тут зві**Р**, горлав мисливець лядський,
роз'їзд козаць**К**ий не лякав гусей,
сльозив Юраськ**О** очі – досі ссе, –
сльозив сестри**Н**ські карі й ум вояцький.
Чи ж не тому пор**Ф**іроносний клен,
принесений сно**В**ійним вітром ген,
так, лепська за**А**йда, тутай гетьманує;
єдиний, ба, па**Л**кий аристократ
на вигоні мамл**Ю**цькім, бий 'го кат:
подасть листоч**К**а, зверхньо повиншує.

58

Це руссіше ку**Ф**айка Білокур,
тож достеменн**Е** очі Катерини
оце зорять на**Д** нею, й світло рине
оце її очей п**І**сля тортур.
Колхоз всю то**Р**турує, жур не жур,
шугають ворон**К**и на дух людини,
та дух – не л**О**потання сокорини,
душа – не кри**Н** в руках нічних понур.
Душею Дух жін**О**чою таки
у білий світ **В**проваджує квітки:
саджає, вишив**А**є, в'є, малює.
Позаздри ж Бі**Л**окуровій – малюй,
й аж так, мал**Ю**ючи, собі зміркуй,
що й руссіше **К**уфайка тут не всує.

59

Царство дельфіна тремтить перевозданно,
трепетно й пензель над царством вита.
Синька до каДмію має питань,
ой же питаннІв! Та відповідь – дано!
Танкеру в боРт лине хвиля таранно,
силу несе, сКік-поскік, прибутна,
хвилю ж скерОвано до полотна
грою тружденНого пензля спонтанно.
Оку мистецькОму слухна рука
служить зі шВидкістю перетікань
хвиль у заввАжені зсмили, звільготна;
й поки на Дельфи дельфіни пливуть,
поки знехвилЮють хвиль каламуть, –
перетікатоньКи морю в полотна.

60

Дим від торФовища – прядиво сиве,
пряжа сивесЕнька, сірий хосен.
Вчасно ж поДібняться до веретен
древо у лузІ, людина на ниві.
Тчеться покРов собі про неможливе,
світом протКнутим плуганиться крен, –
непритореннОму неприторен, –
світові кренН: криво хай, аби живо!
Поспіхів, поТоптів попіл і рани
шерхнуть, сВаволячи людність, мосьпане,
хоч бери плАч, сльози лий-перелий.
Вмівши ж заЛюблено сльози ковтати,
слізеньці люленьки-люлі співати,
димом у смаК посмакуеш, сидий.

61

У вік телеФонного права-безправ'я
чудово естЕтики скніє закон;
поскніє, здОбудеться на самогон,
але захмелІвши, п'є чай з різнотрав'я, –
несито твеРезий! Мовляв же ж: «Мовляв я,
що зможу сКазати, немов Соломон,
устояти змОжу, мов той Парфенон, –
ну хоч ПодНіпров'я, як не Подунав'я».
І всіх уздОровлює трохи-потроху:
салаги, моВляв, хоч плещіть на епоху,
та іншої вАм – хоч розбийсь – не дано;
критерій, Лайдаче, тримай естетичний,
героєм горЮй – хоч під сміх гомеричний,
а живши віКа, – розмальовуй рядно!

62

Голінний Фашенко в Одесі ще веселій
тримає стЕлю думки ще, дивак,
і добру вДачу власну, одинак,
на учня мІрить, як Марко Аврелій.
Між тим уРядник у Москві дебелій
іде, босяК, про випадок про всяк,
до держимОрд очільника і знак
дає: «МіцНіш узяти мудрагелів!»
І тут хорОба справжня настає,
такої здаВна в краї не бувало,
таких марАзмів не гараздувало:
налигач сЛову кожному скрізь є.
А ти змалЮєш думку – от заманка,
ота заманКа, що в японців – манга.

63

Межи проФанів у профанні дні,
в літа нЕ з краших, у профанні роки,
співати Дніпр ревучий та широкий,
оту узьмІнь – гнилих морів на дні.
Тую, котРа ще є у давнині,
й ту несКоренну, що в казках, нівроку;
не до проФанів мрію зірнооку
не навмаНня доносячи, о ні.
Покликано, тому й не відпроситись,
сваволі-Волі-долі підкоритись
у днів наА дні грузькому довелось.
Які аннаЛи? Де, в яких нащадків?
Була б лЮбов насущна, без завдатків,
як колосКи на стернях – десь, ось-ось...

64

Весна оФірує, офіруєш весні,
змішаєтЕ не раз сукровицю й кольо́ри:
сади-саДочки, хмари-медобори,
прозирніВоди об одним човні.
Шовки тРапиці, бгані, запашні,
горби сКановані про космосу підпори;
кирея нОчі, зоряні повтори,
тінь тіНі в інкарнованім вікні.
Й усе то те, – цитуючи Шевченка, –
щоб оноВилась єдність немаленька
і злегкА відгукнулася давнина;
ховай сЛьозу, – про всяк випадок, звісно, –
перемалЮй шляхи попідколісно,
в ТамарКи заслуживши дереуна.

65

Філософам на посохи комолі
нага лЕтить, чіпляючись, перга.
Йде заДруга, у Бозі дорога,
йде в Істині заблукана – не в школі;
й довіРливо, таки ж по власній волі,
в цю шКолу увіходить, що знага
пребілО-біло тьму сільську змага,
острішНо осміхнувшись мимоволі.
І школОю цією це село
мандріВникам вже ніби й допомгло:
бо в рАдості спішить навстріч учитель.
Й весЕліє, як то мовляв Тарас,
уже в'Юниться, в добрий день і час, –
уже у Колі дружнім, нарочитім.

66

Її анФас просвітлений, просвітлий,
у весЕн запозичений і зим,
її недБалий шарм, жагучий стрим,
її осІнні смутки в передлітті.
Її поРтретувань час перелітній,
позирКування кроткі поміж тим:
щоб поГляд довший здався не святим,
але зНенацька цнотним та... лелітним!
КоловОроти поглядів навкруг,
але вВоляє лиш один, о Боже! –
чия жАга, крилатячи, поможе
до роЛі доскакати без попруг;
окрилЮє потроху та щодня
анфасКа – маска Божого дання.

67

КараФка, ябко, сало, пастернак –
спасЕнна сила й велич натюрмрту:
гороД не видасть городу, ні чорту,
спасІння пастернак означить знак.
Не зРадить чарки жоден із рубак:
де вКмітить, там же й вважить за реторту,
з якОї джинів випустить когорту,
будеНно позіхнувши, о, байбак!
ВійноЮ не грозився б тут ніхто, –
не зВоквати натюрморт нікому:
тручАй планету, роздовбай плато,
перелЮби свою і наську втому, –
роз'Юшиш носа врешті сам собі,
а ябКо й сало влечать, далєбі!

68

ШалФейні пагорби і мислі калинові,
полЕгле жито, що квітує ще,
горДливі будяки, врожевлені вотще,
з-міЖ них найбільш рожеві – малинові.
Угору, в ріст літа йдуть хлопчаків,
разКами полинів біжать попід дощем
в поля-луги, де хвощик із хвощем
проНизливо фехтують при корові.
ЗакОчується сонце, як здавен,
плаВучі тіні будять творчий ген,
і бАчне око раптом відблиск бачить:
заБлисло то йому від Божих іскр;
палЮчих іскр сахнувся василіск,
а сКомороша доля серце гачить.

69

ДоФінівці Одеса – на долоні:
ОдЕса-мрія, ге ж, Одеса-шик!
БуДинки, труби димні, – материк,
знІчев'я уподібнений короні.
ЦуРатися ніяк не гоже доні,
таКої-от, ДоФінівці, в час-пшик:
огОвталась Одесонька, вжик-вжик,
заНурює в труди свої долоні.
ЗгОдиться день, і мить, і настрій цей,
наВіки невідривний від очей,
знаГоджений до вересня початку;
наЛіво – море, а направо – степ,
з'Юрмились думи, думаючи: де б
доКластися й собі – ДоФінівці на згадку.

70

ОФелії сільської ти не Гамлет,
вЕСелодухий, – навіть не Лаерт;
вДАй адресата: мимо йде конверт,
нІчийний понад сніжними лугами;
фРивольні мислі – уперед ногами
скРиплять і випаровуються в лет:
моВ примірявсь не Гамлет, а Гамлét,
знаДливі мислі класику плюгавлять.
чоМу ж села полянського красуня,
сВавільна, й задушевна, і парсунна,
чаРує, не окрилюючи, втім?
ЗЛеліяна вітрами і трудами,
кЮветами гартована й снігами,
окРучує не тих, подобається всім?

Фавор-горою світу не заступиш,
Едем - позаду, так далеко, аж
Давнішає і всякий творчий раж,
І сенс, якого в долі не відкупиш.
Радянщини солодкий куций «кукиш»
Комусь ще сниться, благодатна блаж;
Окружинами планових покраж
Неважилась душа і сковувались руки ж.
Однак - не всі! Залежить від нагод,
Відомо, той лиш, хто знебув народ,
А дух традицій уступив Мамоні.
Лежить попід горою путівець,
Юра Святого декілька овець
Картинно сонцю підставляють скроні.

*Додатки:***№1. ТИСК КРИТЕРІАЛЬНИЙ**

*З авторизованого мистецтвознавчого запасника
(Нововіднайдені старі придибенції)*

*Миколі Суховецькому
не без усміху
печальноликого давньоодеського
присвячується.*

Оскільки Поль-Пабло Пукассо-Езотері
мав дві батьківщини,
дизертирував з обох армій,
першим випробував
суміш гашишу з аналгіном
на кокаїновій основі,
лікувався абсентом,
хоча й не вважав себе хворим,
протестно-піарно пробив головою вітрину
і через вітрину вибіг із супермаркету
«Метрополітен-Гей», дирекція якого
забракувала рекламні ескізи,
йому попередньо замовлені,
мав 10000 коханок, 500 коханців
і в кав'ярнях похвалявся
інфікувати сифілісом
саму англійську королеву,
то закономірно, що його картини, малюнки, ескізи
і принагідні ескізики можливих ескізіків
(зокрема й у техніці кізяків)
створили цілу епоху в європейському мистецтві.
Вони б'ють усі рекорди вартости
на найпрестижніших аукціонах сучасности.
Давно стали культовими
улюблені прийоми незрівнянного маестро,
особливо такий, як зображення
окремих частин людського тіла

у формі побутових речей
та змалювання людських і зооекскрементів
у вишуканих натюрмортах;
колекціями його творів пишаються
найзнаменитіші музеї світу
та найбагатші приватні колекції найбагатших,
його найдорожчу експозицію
придбала нещодавно Галерея Газпрому.
Сотні образотворців ХХІ століття
з усіх шести континентів
охоче називають себе учнями,
послідовниками й просто епігонами
Великого Поля-Пабло;
час від часу з'являються
підробки його листів
з високими його нібито оцінками тих чи інших
своїх сучасників: піар не вибирає засобів.
Україні щодо цього пощастило:
про її найвідомішу народну художницю,
авторку рідкісних картин з життя квітів
Катерину Білоптаху
Сам (як уже тоді величали Пукассо-Езотері)
висловився публічно та ще й двічі,
при чому вдруге зробив це, коли довідався,
що для своїх полотен
українська селянка
змальовує лише незаймані
(тобто ще невідвідані бджолою) квіти,
назвав її «Катериною Третьою –
царицею цноти з далекої неосяжної
північної країни»
і сказав, що був би щасливий запросити майстриню
на одну зі своїх вілл.
Пощастило Україні, але не її художникам.
Бо якщо для самої Катерини Білоптахі

ця захоплена оцінка закордонного генія,
що перебував на той час у лавах компартії Франції,
послужила такою собі охоронною грамотою
від репресій з боку КДБ,
то для мистецтвознавчих поцінувань
всіх інших українських митців
у самій Україні відтоді заіснував критерій:
«А що про нього, такого-то, сказав
Поль-Пабло Пукассо-Езотері?
А якщо не сказав, то – чому?»
Багатьом цей підхід
не видається застарілим
і стосовно митців найновішої генерації.
Чи вдасться його, застарілий підхід,
подолати?
Сподіватися, як і в багатьох інших
проблемних питаннях,
випадає хіба що на інтелектуальну Одесу.
Як стало відомо з неофіційних джерел
неофіційним зауважувальникам,
саме там, в південноукраїнській гавані мислі,
яку дехто досить передчасно встиг поназивати
зверхньо то Боделанівкою, то Гурвицьлендом,
а то й Кауровградом, Нью-Новокостусевкою й т. ін.,
один славний вкраїнець-просвітянин –
чільний активіст
електронного часопису «Хітакцент»
виношує задум широкоформатної
мистецтвознавчої конференції на тему:
«Не Полем-Пабло Пукассо-Езотері єдиним
сильне буде вкраїнське мистецтвознавство!».
Імени активіста зі зрозумілих причин
не називаємо, але успіху його проекту
не побажати не можемо – бажано!

**№2. З ВІДГУКІВ НА ДВІ ПОПЕРЕДНІХ
(2000, 2004) КНИЖКИ «ПІД НЕБОМ
КОНОВАЛЮКА» ТА ЦИКЛ СОНЕТІВ
«ВДЯЧНІСТЬ КОНОВАЛЮКОВІ»**

«Тиша натхнення аж дзвенить з кожного рядка разом з подивом від запашності слова. Віршацький інтер'єр М.Стрельбицького – «робоча точка», не палаюча кузня, де з горна відливається печатка рими, але дзвінкоголосий простір учнів пензля, змішувальників яскравих, невисохлих фарб. Природа – єдиний натурник – бере занадто високу платню за свій відбиток на папері, пом'якшуючи навмисно контрасти, грайливо змиваючи обриси, на свій смак бентежачи та перемішуючи думки, та все ж шанобливо схиляючи свої принади перед пензлем-словом. Поезії занадто свіжі, аж щойно намальовані майстром, що заходився в своєму прагненні довершеності, ось вже наступної миті він тішитиметься з новонародженості рядків, називатиме це чи то природою в собі, чи то натхненням слова... Перекодування (конгеніального!) зазнають наскрізні мотиви, символи, метафори, постають поряд унаочнені аналоги словесно явленого духовного досвіду...»

Олена Іванова. Очевидцеві сьогоднішнього постмодерну до «синкретичного театру мініатюр» запрошення на перформанс. // Історико-літературний журнал. 6'2001.

«М.Стрельбицький справедливо називає музу Коновалюка рятівницею, музою увічнення, і «що в тім сенсі усе написано ним – то один великий пейзаж Батьківщини: пейзаж духовний».

Орест Сливинський. Ще спалахнуть сторожові вогні. – “Вітчизна”, 2004, № 11 – 12.

«Я радий з того, що М.Стрельбицький не обмежився збіркою «Під небом Коновалюка», а й далі, серед інших своїх творчих програм, не полишає писати вірші за мотивами полотен цього художника... У них помічаємо ще таку прецікаву річ. Поет уже не тільки сам зосереджено розмірковує над картинами, переливаючи в поетичні рядки власні відчуття, переживання, які зродилися біля експозиції Меморіального музею Федора Коновалюка, що вже одинадцять років функціонує у Вінницькому державному технічному університеті. М.Стрельбицький тепер долучає до спільного осмислення спадщини чудового митця ще й відвідувачів (здебільшого студентів) цієї широко знаної на Поділлі картинної галереї».

*Орест Сливинський. Ще спалахнуть сторожові вогні.
“Вітчизна”, 2004, № 11 – 12.*

«Я вже навіть уявляю собі прецікаве поліграфічне видання із двох томів в одному комплекті: перший – це альбом із репродукціями картин Коновалюка, а другий – збірка віршів М.Стрельбицького, що їх навіяла творчість майстра пензля. Дастьбі колись це та здійсниться і стане, гадаю, подією в мистецькому житті. Такий здвоєний образотворчо-поетичний альбом – то була б наче затримана неоціненна мить життєвих потоків, що зливаються в одну річку, і видання це можна було б неквапливо... розглядати, вдихаючи аромат майстерно відтвореної природи та дивуючись із народжених над нею і матеріалізованих у слові почуттів».

*Орест Сливинський. Ще спалахнуть сторожові вогні.
“Вітчизна”, 2004, № 11 – 12.*

«Книжки «Під небом Коновалюка. Поезії» (як перша, так і друга) – це, за визначенням самого автора, «Натурпсихологія. Художня». Як видається нам, в ній на повну силу заговорив феномен необарокової свідомості – через активізацію діалогу поетичного слова й живопису, в даному разі різночасових та багатотематичних полотен Федора Коновалюка... Тут – як у новочасних перекладах староукраїн-

ських пам'яток, перед читачем зліва – оригінали, тобто полотна, а справа – ліричні мініатюри М. Стрельбицького. Перетікання образу в слово і навпаки, генетично притаманне українському еству, народжує імпресіоністично-психологічні шкци, дарує стереоскопічні ефекти й відкриття».

Валентина Соболев. Поезія Михайла Стрельбицького. // Не будьмо тінями зникомими. Навчальне видання. – Донецьк: Східний видавничий дім. – 2006.

«Своєрідним формальним пошуком відзначається оригінальний «Вінок шишиновий» (*перший варіант циклу сонетів «Вдячність Коновалюкові» – ред.*) Михайла Стрельбицького, що являє собою цикл із 48 віршів, присвячений творчості геніального Федора Коновалюка. Твір побудований таким чином, що акровіршева вертикаль (ім'я і прізвище художника) з першого сонета почергово «зсувається» на другу, третю і наступні колонки літер відповідно в другому, третьому і аж до двадцять четвертого сонета, який є вісьовим і від якого вертикальна хвиля починає зворотний шлях, вертаючи на круги своя в останньому, сорок сьомому сонеті, де ім'я і прізвище художника знову прочитуються на вертикалі з початкових літер кожного рядка, акровіршево».

Анатолій Мойсієнко. Традиції модерну і модерні традицій. Книга 2. – Умань: Софія, 2007.

«...Є в книзі («Наука вдячності» – ред.) і збірний образ Івана, який створений ще в радянські часи. У процесі ходіння по редакціях рукопис мало не загинув, уцілів на сімдесят відсотків. Михайло Стрельбицький дещо відредагував, дописав – і маємо твір “Іван Ходяча Совість” – про великого Селянина, який пережив усіх дурисвітів, усі біди періоду розвинутого соціалізму – і все ж залишився сам собою, Людиною... Поряд із збірним Іваном діє Федір Зотикович Коновалок, реальний пейзажист і портретист, який народився у селі Калівка (нині Ягідне) Муровано-Куриловецького району на Вінниччині. Майстрові присвячено сім-

десять оригінальних сонетів, через які проходить «рухомий» вертикальний рядок «ФЕДІР КОНОВАЛЮК».

*Петро Шкраб'юк. Наука вдячності Михайла Стрельбицького.
// Сто кроків до храму. Невідоме про відоме. –
Львів: НВФ «Українські технології». – 2008*

«Наскрізною ідеєю всього Вашого доробку є боротьба за визволення українця з духовного рабства, у якому він існує, немов би в густому тумані; а в ньому – тумані – неможливо розрізнити де добро, де зло, розпізнати хто брат, а хто запеклий ворог. На мою думку, Ви обрали єдино правильний спосіб нейтралізації того туману, відтворивши образ героя – художника Коновалюка – людини, котра усвідомила себе елементарною часточкою – клітиною великого організму, ім'я якому український етнос... Не переживайте, що наші книжки виходять малими тиражами. Головне, що ми їх надумали. А думоформи, як відомо, не зникають».

*Віктор Савченко «...А думоформи, як відомо, не зникають»
(лист письменника-фантаста до поета
Михайла Стрельбицького). // «Вінницький край», 2007, №4.*

«Все створено й визначено єдиним Творцем: корені, гілля, плоди, причини й наслідки. У цьому сенсі – дивовижно продуктивний поет і вчений Михайло Стрельбицький мав би служити взірцем для сучасників – аналітичною незглибимістю й обширом суто мистецьких засад. Особливо чітко позначилася окреслена якість у співпраці з геніальним майстром кольорового світу Федором Коновалюком... Поет не переспівує маляра – намагається донести читачеві те, що відчув лише він...»

Віктор Грабовський. Пізнавальний роман у кольорах. // Урядовий кур'єр. – 2005, 7 жовтня.

«...Цикл десятій збірки «Під небом Коновалюка. Поезії. Книга друга» виразно свідчить про невмирущість запо-

чаткованої професорами Києво-Могилянської академії традиції писати вірші та інтермедії, драми разом зі своїми студентами. Отож Михайло Стрельбицький... також творить вірші, подібні часом до міні-інтермедій, і то які прецікаві вірші – звернусь бодай до твору «Людинокартина, картинолюдина...» чи «Близькість вічна до душі», де відбито мить пережиття біля полотен Коновалука – Ігора Білокура (студента факультету автоматики та комп'ютерних систем управління)».

***Валентина Соболь. Поезія Михайла Стрельбицького. //
Не будьмо тінями зникомими. Навчальне видання. –
Донецьк: Східний видавничий дім. – 2006.***

Добридень, Михайле! Знайшов Коновалука в Інтернеті: <http://www.korners.com.ua/russian/painters/231>. Зворушливі «віконечка» в Україну. Справді, для мене це – більш, ніж малярство. Принагідно краще відчув Ваш двотомничок «Під небом Коновалука». Якщо колись напишу про нього, то стаття моя починатиметься так: «Думаю, що вірші Михайла Стрельбицького мають не дуже багато читачів. Але справа, певне, в їх якості. Вони потребують якісного читача.

Маю сміливість вважати себе якісним читачем Стрельбицького. Поринаючи у світ його поезії, можу з певністю сказати: у нього багато віршів про мене. І про кожного з вас, шановні читачі. Адже у справжній поезії ми вчуваємо, вбачаємо самих себе. Спиняємося біля якогось рядка: це ж я так думаю! Повторюємо той чи інший образ: це ж я так відчуваю! Згадуємо щось своє, думаємо про себе, про своїх близьких...

У Михайла Стрельбицького думки й почуття покладені на вірші, що їх не треба цитувати. Поет цитує нас. Така властивість істинної поезії». У моєму віршованому виразі це нині записалось так: «Прогрес. Що це? Як відповісти? / Перекази відомих істин / І невідомих ще думок: / Цитатні бурі, зливи, смог? / Ото науці заморока: / Що на душі – не для потоку. / Поезії ж це до пуття: / Вона цитує почуття!»

Григорій Усач, м. Беер-Шева, Ізраїль. 2 листопада 2010 р.

ЗМІСТ

ЧОТИРИ ПОРИ КОНОВАЛЮКА	3
Цикл 1. ДЕНЬ ДО ДНЯ	5
«Похмурий день. 1918»	7
«Еней і Дідона. 1924»	8
«Хата дядка в селі Кирилівці. 1932»	8
«Будівництво набережної Дніпра. 1937»	9
«Київ. Андріївська церква. 1940»	9
«Зима. Зоопарк. 1940»	10
«Вул. Саксаганського. 1941»	11
«Осінь. Двір Михайлівського монастиря. 1942»	12
«Початок весни. 1943»	12
«Хатка. 1944»	14
«Сковорода на пасіці грає на сопілці. 1944»	15
«Руїни Києва. Хрещатик. 1944»	16
«Рання весна. 1945»	17
«Дніпро біля могили Т. Шевченка. 1945»	18
«Квітучий сад на могилі Шевченка. 1945»	18
«Лісництво Біличі. 1945»	19
«Пушкінський парк восени. 1945»	19
«Цвітуть вишні. 1946»	20
«Рання зима. 1946»	21
«Київ. Реп'яхівка. 1946»	21
«Весна наближається. 1947»	22
«Весняний день. 1947»	23
«Руїни Лаври. 1947»	23
«Лавра. Економічна брама. 1947»	24
«Ранок на Десні. 1947»	25
«Ескіз до «Енеїди. 1948»	25
«Зима. Зоопарк. 1948»	26
«Зоопарк. Ведмежатник. 1948»	27
«Стара вулиця Саксаганського. 1949»	27
«Водна станція Академії Наук. 1949»	28
«Першотравневий парк. 1950»	29
«Дніпро. Старе русло. 1950»	29
«Рибалки під Києвом. 1950»	30
«Вечір. Вид на Голосієве. 1954»	31
«Парк імені Богомольця. 1954»	31
«Останній сніг. 1955»	32
«Село Григорівка. Шевченківськими місцями. 1956»	33
«Шевченківськими місцями. Село Григорівка (краєвид-2). 1956»	34

«Дніпро. Весна. 1955»	35
«Труханів острів. Розлив Дніпра. 1957»	35
«Річка Ірпінь замерзла. 1957»	36
«Річка Либідь. 1958»	37
«Повінь на Дніпрі. 1958»	37
«Пуца-Водиця. 1958»	38
«Зима біля ВДНГ. 1958»	39
«Голосієве. Яр. 1959»	40
«Діти на схилах Дніпра. 1959»	41
«Дніпро біля Черкас. 1960»	41
«Пуца-Водиця. Над ставком. 1960»	42
«Далі Дніпра. 1960»	43
«Рибалки коло Лаври. 1961»	43
«Пішохідний міст у Києві. 1964»	44
«Київ. Старий звіринець. 1964»	45
«Будують Московський міст. 1964»	46
«Площа Ленінського Комсомолу. 1964»	47
«Село Плахтянка. 1965»	47
«Ставок біля заводу села Плахтянка. 1965»	48
«По дорозі на Регіну (Вінниця). 1965»	49
«В партизани. 1967»	49
«Натюрморт з колосками. 1968»	50
«Гурзуф. Гора Ведмідь. 1969»	51
«Збирання картоплі. 1969»	51
«Початок зими. Пішохідний міст. 1970»	52
«Мальви. 1971»	53
«Дніпро. Чернеча гора. 1972»	54
«Косар. 1972»	54
«Голосієве. Озеро. 1972»	55
«Озеро Бабка. 1973»	55
«Восени. 1974»	56
«Березовий гай. 1974»	57
«Весна в Осокорках. 1975»	57
«Останній будинок на вулиці Горького. 1977»	58
«Озеро в лісі. 1978»	59
Присутність Бога у картині	60

Цикл 2. ВИД ДО ВИДУ 61

«Береги Дніпра, де буде побудована Канівська ГЕС (Хмарний день) 1957»	63
«Київ. Іній. Вид з вікна. 1957»	64
«Вид на Київ з-за Дніпра. 1959»	65
«Вид на Дніпро. 1948»	65

«Вид на Ботанічну вулицю. 1940»	66
«Вид на Дніпро. 1948»	67
«Київ. Вид на Київську ГЕС. 1965»	67
«Лавра з парку імені Патона. 1962»	68
«Вид на Лавру. 1964»	68
«Вид на Лавру. Зима. 1965»	69
«Вид на Лавру. 1979»	70
«Вид із Слобідки на Київ. 1950»	70
«Вид на Поділ. 1957»	71
«Вид на Київ з Десни. 1947»	72
«Вид на ріку. 1942»	72
«Старий Київ. Вид на Дніпро. 1960»	73
«Київ. Вид на Труханів острів. 1959»	74
«Вид з Шевченкового хутора на затон Наталка. 1948»	74
«Київ. Вид на Вишгород. 1968»	75
Вид до виду – овид буде	76

Цикл 3. ЗАТИШОК СЕРЦЯ 77

«Село Гавронщина. 1970».	79
«Як затишно в моєму серці!..»	80
«Залишились без батька. 1957»	81
«Будинок, в якому народився автор. 1964»	82
«Двір, де я жив. 1963»	83
«Цвіте Борщагівська вулиця. 1948»	83
«Базарчик на вулиці Борщагівській. 1955»	84
«Зоопарк. Перший сніг. 1947»	85
«Клавдієве. Жаб'яче болото. 1948»	86
Болотяний дзвін	87
«Весна. 1959»	87
«Матвіївська затока. 1954»	88
«Острів Хортиця. 1960»	89
«Перший сніг на Шулявці. 1947»	90
«Весна у Святошиному. 1949».	91
«Матвіївська затока. 1949»	91
«Пуща-Водиця. 1946»	92
«Польові маки. 1971»	93
«Мальви. 1961»	94
«Київ. Ставок в Слобідці. 1970»	94
«Галявина в лісі. 1969»	95
«Збір польових квітів. 1970»	95
«Осінь. Ставок у Пущі-Водиці. 1947»	96
«Зимові сутінки. 1979»	97
«Київ. Довбичка. Дніпро. 1950».	97

«Зима в зоопарку. 1959»	98
«Просіка в лісі. Клавдієве. 1967»	99
«Іній. 1969»	99
«Київ. Жуків острів. 1957»	100
«Київ. Зоопарк. Весна 1952»	100
«Осінній день. 1969»	101
«Київ. Голосієве. 1957»	102
«Річка Ірпінь. 1969»	102
«На Десні. 1948»	103
«Кінець літа. 1962»	103
«Клавдієве. 1948»	104
У затишку ж серця...	105
«Корчувате. Етод. 1976»	106
«На узліссі. Осінь. 1971»	106
«Сутінки. 1960»	107
«Захід сонця. 1958»	108
«Захід сонця. 1972»	108
«Київ. Святошине. 1967»	109
Примула різнокольорова	109
Олеандр удовиний	110
На дні пейзажу...	111
«Гриби. 1964»	112
«Весна в лісі. 1977»	112
Весна на Жуковому острові	113
Весняні перегони	114

Цикл 4. ПОРТРЕТНОСТІ	115
«Христос в дитинстві. 1952»	117
«Дід-пасічник. 1920-1921»	118
«Онука баби Насті. 1971»	118
«Портрет Світлани Москальчук. 1971»	119
«Портрет І. С. Їжакевича. 1952»	120
«Портрет І. С. Їжакевича. 1961»	121
«Портрет невідомої. 1961»	121
«Портрет партизанки А. М. Плотнікової. 1963»	122
«Портрет професора А. І. Спасо-Кукоцького. 1960»	123
«Голова чоловіка у шапці. Рік не встановл.»	124
«Автопортрет. 1947»	124
«Пам'ятник Б. Хмельницькому. Хуртовина. 1961»	125
Федір Коновалюк і Микита Хрущов	126
«Мороз-Коновалюк Тамара, якою я її ледь знала»	127
Дві Тамари	129
В портретах пензля Коновалюка...	130

Сонета хрест рівнораменний	131
Портрети в стилі Коновалоюка?	132
Сонет-портрет? Чи тільки силует?	132
Борис Мокін	133
Неля Ніколенко	134
Олена Зінько	134
Оксана Залобівська (1)	135
Оксана Залобівська (2)	136
Ганна Сарафанюк	136
Анна Пашенко-Писклярова	137
Орест Сливинський (1)	138
Орест Сливинський (2)	138
Орест Сливинський (3)	139
Орест Сливинський (4)	140
Орест Сливинський (5)	140
Анатолій Скрипник (1)	141
Анатолій Скрипник (2)	142
Віктор Грабовський (1)	142
Віктор Грабовський (2)	143
Михайло Слабошпицький (1)	144
Михайло Слабошпицький (2)	144
Михайло Слабошпицький (3)	145
Володимир Брюгген (1)	146
Володимир Брюгген (2)	146
Володимир Брюгген (3)	147
Володимир Брюгген (4)	148
Віктор Савченко (1)	148
Віктор Савченко (2)	149
Людмила Волга	150

Цикл 5. УКРАЇНОКАВКАЗ, КАВКАЗОУКРАЇНА	151
«Хоста (з гори Ахун). 1946»	153
«Хоста. Вид на Адлер. 1945»	154
«Вид з гори Ахун. 1949»	154
«Кавказ. 1949»	155
«Київ. Парк Шевченка. 1950»	156
«Чеканья. Катерина. 1960»	156
«Катерина. 1968»	157
«Червоний Хутір. 1957»	158
«Клавдієве. Вечір. 1959»	159
Три грації з колгоспних буряків...	159
Визирає дівча з-за букета...	160
Їдці картоплі ХХ	160

Ніч горобина – темряви сториця	161
Апофеоз омели	162
Передзимовий попас	163
Пейзаж з дровітнею	163
Хата, ще хата...	164
Коливаються небом...	165
«Лелека в лісі. 1969»	165
«Зала органної музики. Зима. 1970»	166
Ця хата	167
Жовтий квадрат	168
Не-натюрморт	171
В степу живуть степовики і доживає степ	171
І хмарка, як вухо Ван Гога...	176
А лобода у місті – не бур'ян	176
Природі капосні дарунки	177
Сніг про місто над Бугом	177
Під гору і згори	178
Їжакуватий соснячок і хмарка	178
У ролі живоплоту – лавр	179
Жнива очеретяні	180
Сонце Триєдине	180
Триєдиний туман	181
Олюднений космос вечірній	182
Космічні кличі	183
Журні пташки, пташки летальні...	184
На калиновому мості	184
Високості згортаються?	185
Цикл 6. ПОЕТ ПІД НЕБОМ КОНОВАЛЮКА	187
«Циган-співак. 1960»	189
Поет всілякий – трішки циган...	190
Поет під небом Коновалока. Цикл	190
Цикл 7. ПІСЕНЬКИ-МАЛЬОВАНКИ	213
«Остання пісня Лукаша. 1965»	215
Упало зерна з воза...	216
Пісенька спросоння	217
Пісенька натщесерце	217
Пісенька на підвіконні	218
Пісенька на часі	219
Пісенька під ялинкою	220
Пісенька у зоні шоу-бізнесу	221
Пісенька під мостом «Через-Буг-на-вулицю-Чекістів»	222

Пісенька пішохода ХХІ	223
Пісенька на калиновому мості	224
Пісенька з туману	224
Десь тут була придніпряночка...	225
Бузок – не сірні!	226
Пісенька горбатих питальних знаків	227
Не величальна, але пейзажистові	228
Цикл 8. МІНАТЮРИ	229
Цикл 9. СТУД-і-Я	255
«Київський політехнічний інститут. Зима. Підсобне господарство. 1955»	257
Пейзаж в картині усміхається...	258
Звичайні речі незвичайні	259
Краса магічна, заповідана	260
Картин енергія буквальна	261
В картині віднайдись!	262
За допомогою картин...	264
Думки у вигляді соборів	265
Літання про лісникову хату	266
Хагою обдарований, хату обдаровував	267
Хліборобської людини образ ніжний...	268
Версії «Троянд»	269
Хата художника	270
Дух тогодення – дух не тугодумства	272
Картина з дитинств...	273
Восьмий колір – туман	274
Художник познайомить, і помирить	275
Пісенька на виріст	276
Цикл 10. ВДЯЧНІСТЬ КОНОВАЛЮКОВІ	277
Хатки-1984	279
Пора сказати...	280
Вдячність Коновалюкові. <i>Разок сонетів іменних</i>	281
Додатки	317
№ 1. Тиск критеріальний	317
№ 2. З відгуків на дві попередніх (2000, 2004) книжки «Під небом Коновалюка» та цикл сонетів «Вдячність Коновалюкові»	320

Літературно-художнє видання

Стрельбицький Михайло Петрович

Під небом Коновалюка

Поезії

Книга 3

Видання здійснене в авторській редакції

Підписано до друку 25.11.2010 р.
Формат 29,7×42¼. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 19,09.
Наклад 100 прим. Зам № 2010-196.

Вінницький національний технічний університет,
КІВЦ ВНТУ,
21021, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95,
ВНТУ, ГНК, к. 114.
Тел. (0432) 59-85-32
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.

Віддруковано у Вінницькому національному технічному університеті,
в комп'ютерному інформаційно-видавничому центрі,
21021, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95,
ВНТУ, ГНК, к. 114.
Тел. (0432) 59-81-59
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.